

והתורה הקדו' כפטיש יפוצץ סלע.

ואפשר לומר בהקדם מה שהביא רביה"ק מהרצ"א זי"ע בבני יששכר (מאמרי תמוז אב, מ"ד אות א) בשם הרה"ק מאפטא זי"ע דמה שאמרו כחמשה עשר באב, רומז על אות 'סמך' שהוא האות החמשה עשר שבא"ב, והכוונה על מה שאחז"ל (תענית דף ל"א ע"א) עתיד הקב"ה לעשות מחול לצדיקים וכו', דענין המחול הוא, כי ההולך במחול הולך סביב סביב בהיקף ואין שם מעלה ומטה ראש וסוף, כן לא יהיה לצדיקים לעתיד קנאה ושנאה לומר זה גבוה למעלה מזה, והוא הוא יום טוב לישראל כשאין ביניהם קנאה ושנאה ותחרות, וזהו הרמז לא היו ימים טובים לישראל כט"ו בא"ב שהוא אות ס' שהוא עגול סביב ואין בו ראש וסוף, והוא בחינת המחול, והוא היום טוב הגדול

לישראל, עכתוד"ק. ובכל מאמר של צדיק אמת יש בזה כמה וכמה פירושים ועניינים. עוד הביא רביה"ק מוהרצ"א זי"ע בבני יששכר (מאמרי תמוז אב, מאמר א, אות א) מספה"ק דצירוף שם הוי"ה המאיר בחודש אב יוצא מראשי תיבות הפסוק (דברים כז, ט) ה'סכת ו'שמע י'שראל ה'יום הזה נהיית לעם וגו', וראוי לפרש שייכות הרמז לחודש הזה, וכאשר היה דרכו בקודש של מרן אאדמו"ר זצללה"ה לבאר עניין הצירוף שיש בה לימוד והוראה היאך לעבוד את הקב"ה בחודש זה. גם יש לבאר דברי הכתוב (פסוק ט-י) וידבר משה והכהנים הלויים אל כל ישראל לאמר הסכת ושמע ישראל היום הזה נהיית לעם לה' אלוקיך, ושמעת בקול ה' אלוקיך ועשית את מצותיו ואת חקיו אשר אנכי מצוך היום. שרבו הדקדוקים בזה. א, מה שאמר 'לאמר',

הצר הקודש צאנו

קרית צאנו נתניה

כסא דברכתא

ברכת מזלא טבא וגדיא יאה שלוחה בזה, קדם המאור הגדול לממשלת התורה והיראה, חסידא ופרישא ונהורא נפישא, מעוז ומגדול, תל תלפיות, מרא דכולא דתלמודא, המאיר לעולם כולו באור תורתו וצדקתו, ענוותן כהלל, על ישראל הדרתו, ה"ה חתנא דבי נשיאה

כ"ק הגאון הצדיק **גאב"ד קרית הבעש"ט שליט"א**

ולבנו ברוך הכשרון ואוצר סגולה, מחשובי קהלתנו הק' בירושלים עיה"ק

הרה"ג רבי **אהרן מוטצען שליט"א**

לרגל שמחת בית צדיקים, שמחת אירוסים בתו הכלה בת קדושים שתחי' במזל טוב ובשעטומ"צ

עב"ג החתן המצויין בתורה ויראת שמים

כמר **יחזקאל שרגא נ"י**

בן האי גברא רבא, משנתו רב ונקי, סיני ועוקר הרים, מגדולי מרביצי התורה בעדתינו הק',

בור סיד שאינו מאבד טיפה, מעוז ומגדול, חובר חיבורים מחוכמים, ה"ה

הגאון רבי **יצחק שמואל שוורץ שליט"א**

רב ביהמ"ד חיסדא בב"ב

והברכה אחת היא לסבים הדגולים, מפורסמים בגדולת תורתם ויראתם,

מעכש"ת כ"ק האדמו"ר **מנדבורנא צפת שליט"א**

והגאון הגדול רבי **חיים יעקב מנחם שוורץ שליט"א**

דיינא רבא דקהילתנו הק' ורב מרכז רפואי צאנו

ברכותינו שגורות בזה מקרב הלב, כי יזכו לראות דורות ישרים ומבורכים,

מתור וחת שפט והרחבת הדעת. מתור סיד"ש ושוכט שמחות טד ביאת יונו כב"א

דלמי יאמרו הם, הרי מפורש שדיברו אל כל ישראל. ב. מה שדברו בלשון יחיד 'הסכת ושמע', 'נהיית לעם', 'ושמעת', 'ועשית' אשר

- אות סמ"ך רומז על התורה שבע"פ -

המסכתות בתורה שבע"פ, וזהו ללמד כי התורה שבע"פ הוא הפירוש לתורה שבכתב. והמילוי של הש' שעולה ששים נחלק לאותיות כ' ומ', שהם כתר מלכות. נמצא כי תיבת שכ"ם מורה על תורה שבכתב ותורה שבע"פ, ש' הוא תושב"כ, כ"מ, הוא תושבע"פ, וזהו ויבוא יעקב שלם עיר שכ"ם, מידת יעקב בא עיר שכ"ם היינו תורה שבכתב ושבעל פה, [יל"פ דע"ז אמז"ל "שלם בתורתו" כי יעקב שהוא בחי' עמוד התורה נתאחדו אצלו התורה שבכתב והתושבע"פ ביחידא שלים], עכתוד"ק יעו"ש במה שהאריך בזה בעניינים גבוהים.

עפ"י דבריו הק' יובן מה שמכנים את תלמוד בבלי וירושלמי בשם 'ש"ס', [מלבד הטעם הפשוט שהוא נוט' שישים ספרים], להורות כי התורה שבכתב והתורה שבעל פה אחת הם, והכל דברי אלקים חיים, כי לא שייך להבין ולהשכיל בתורה שבכתב בלי התורה שבע"פ, לכך קוראים אותן בשם זה דאותיות אלו מורים על התורה שבכתב ושל בע"פ, להשריש הדבר כי שניהם אחת הם, וגם למען נדע כי כל התורה שבע"פ רמוז בתורה שבכתב וליכא מידי דלא רמיזי באורייתא.

מן השמים איקלע לידי היום ספה"ק תולדות אהרן מהרה"ק רבי אהרן מזיטאמיר זי"ע אשר היה מגדולי תלמידי הרה"ק מבארדיטשוב זי"ע, וראיתי (פר' חיי) שפירש רמז הפסוק (בראשית לג, יח) ויבוא יעקב שלם עיר שכם, ותוד"ק בקצת תוספת נופך, דהנה בריך רחמנא דיהב לן אורייתא תליתאי (שבת דף פ"ח ע"א), דהתורה שבכתב נחלק לשלשה ספרים תורה נביאים וכתובים. וכל חלק הוא כנגד אות וא"ו, [אולי הכוונה עפי"מ דאיתא בזוה"ק (פר' ויחי, דף רמ"א ע"א) דאות וא"ו מורה על אמת, והתורה נקראת אמת (ברכות דף ה' ע"ב), וכמד"א (משלי כג, כג) אמת קנה ואל תמכור]. ועל ידי חיבור וצירוף ג' אותיות וא"ו של תורה נביאים וכתובים נעשה אות שי"ן.

והתורה שבעל פה הוא שישים מסכתות, כאמז"ל (ראה זוה"ק רעיא מהימנא, פר' פנחס, דף רט"ז ע"א) עה"פ (שיר השירים ו, ח) שישים המה מלכות, דאינון לקבל שישים מסכתות (וכ"ה בתנחומא קרח, אות יב). וכל זה רמוז באות שי"ן במילואיו, דכאמור הש' הוא חיבור ג' ווי"ן הרומזים על התורה שבכתב, והמילוי של הש' שהם אותיות י"ן עולה ס' נגד שישים

- התורה שבע"פ נתגלה ביותר אחר החורבן להאיר לישראל בזמן הגלות -

ויתבאר בזה מה שאמרו חז"ל (ברכות דף ד' ע"ב) אמר ר' יוחנן מפני מה לא נאמר נו"ן

ברוך אשר יקים את דברי התורה הזאת

דברות הקודש בגליון זה נודבו ונדפסו

לע"נ מוה"ר נתן אריה ליב בן מוה"ר אלימלך הלוי בלומענבערג ז"ל

תנצב"ה.

ידי עסק התורה שבעל פה מעוררים רחמים וחסדים על בני ישראל, להריק להם שפע ברכאין טבין ולהמתיק מעליהם כל הדינים.

והנה בעוד בית המקדש היה קיים והיה עומד על תילו היה אור השכינה באתגליא שם ומכך נשפע שם אור של יראת השם ורוח טהרה על בני ישראל, ועל ידי שהקריבו הקרבנות על גבי המזבח, שהוא מזין ומכפר (כתובות דף י' ע"ב), נפתחו שערי השמים להוריד השפעות טובות ברוחניות ובגשמיות, ולא היה צורך להמתיק את הדינים על ידי התורה שבעל פה, כי על ידי עבודת הקודש בביהמ"ק נתגברו רחמי שמים להיות אך טוב בישראל. ברם כאשר מפני חטאינו גלינו מארצנו וחרבה בתינו, ושוב ירדו עדת בני ישראל עשר מעלות אחורנית, עד שאמז"ל דנעשה מסך המבדיל בין ישראל לאביהם שבשמים, ושוב לא היה אפשר להמשיך ברכת שמים בהתעוררות רוחנית לקבל רוח דעת של יראת השם, וכמו"כ בגין כך נתגברו הצרות והפרעניות בגשמיות אשר אין רגע בלא פגע, בגלות המר הלזה.

על כן אבינו אב הרחמן אשר בכל מצב לא יטוש את עמו ונחלתו לא יעזוב, הקדים לנו את הרפואה למכה, ועורר את רבן יוחנן בן זכאי לבקש את יבנה וחכמיה, ובכך התחילו לסדר סדר המערכה של חלק התורה שבעל פה המסורה בידנו, כדי שלא נאבד לגמרי בחשכת הגלות, כי על ידי עמל בתורה שבעל פה יכלו שוב להמשיך ברכת שמים, כי ביגיעת התורה נעשים שוב כל אותן ההמתקות שנתעוררו בעבודת בית המקדש, ובבחי' בחכמה פותח שערים אפשר ע"י התמדת התורה להמשיך את אורות העליונים להוריק ברכת שמים ברוחניות

באשרי, מפני שיש בה מפלתן של שונאי ישראל וכו', א"ר נחמן בר יצחק אפי' הכי חזר דוד וסמכן ברוח הקודש שנאמר (תהלים קמה, יד) סומך ה' לכל הנופלים.

ויל"פ בהקדם מה ששמעתי כמ"פ ממרן אאדמו"ר זצללה"ה כי עינינו הרואות שעיקר התורה שבעל פה המסור בידינו, נסדר לאחר חורבן ביהמ"ק, שאע"פ שע"י חורבן ביהמ"ק וגלות ישראל ירד ירדנו מאיגרא רמא לבירא עמוקתא, ונעשה ירידה עצומה ונוראה בעולם, מכל מקום דייקא אז זכו לקבל מתנה גדולה בהגלות התורה שבע"פ, על ידי שרבן יוחנן בן זכאי ביקש תן לי יבנה וחכמיה (גיטין דף נ"ו ע"ב), ואז זרחה אורה של תורה שבע"פ, במשנה, בתלמוד בבלי וירושלמי ושאר מדרשים, ונסדר ונערך כל חלק התורה שבע"פ באופן שהוא ערוך ומוכן לפנינו.

וביאור הדברים דהנה כתבו בספה"ק (יעו"י בישמח משה, פר' אמור, ד"ה ובלומדי במקהלות) דתורה שבכתב הוא בחי' דין, וכד"א (נכות כד, א) אנכי ולא יהיה לך מפי הגבורה שמענו, וכמו שנאמר (ירמיה כג, כט) הלא כה דברי כאש נאום ה'. ומהאי טעמא אין לעסוק בתורה שבכתב בלילה (ראה שעה"מ פר' ואתחנן, דף לד, ב; סידור היעב"ץ, אחר תפלת ערבית, חשבון מאה ברכות, אות ו; שו"ת חיים שאל ח"ב, סי' כה, ועוד), כי בלילה יש בו תגבורת הדינים, ולימוד תורה שבכתב שהוא בחי' גבורה, עלול להגביר ולעורר חלילה בחינת מדת הדין.

אבל התורה שבעל פה הוא בחי' מדת הרחמים, כמו שכתב הרא"ש (בבא קמא, פ"ב, סימן ב; ויעו"י במגיד תעלומה, פתיחה למסכת ברכות) אשר דברי חכמים לאקולי אתי, ועל

ואמר סומך ה' לכל הנופלים, רצ"ל דעל ידי אות סמ"ך הרומז כאמור על שישים מסכתות ואותיות מ"כ נוט' כתר מלכות לרמז כי הלומד תורה לשמה נותנת לו מלכות וממשלה (אבות פ"ו מ"א), ע"ד בי מלכים ימלוכו (עיין גיטין דף ס"ב ע"ב), על ידה יש לנו סמיכה והתחזקות גם בשנות הגלות והנפילה, כי על ידי לימוד תורה שבע"פ אף כאשר נפלו מטה מטה וכו' ה"י, יוכלו להתרומם ולהתעלות מכל אותם הנפילות, כמו שאמר רבי מאיר במשנה באבות שם דהתורה מגדלתו ומרוממתו על כל המעשים, כי בעמל התורה בכח האדם לעלות אף משאול תחתית למעלה העליונה ביותר, כמו"כ בכח התורה נפתחים שערי שמים להוריק שפע גשמי ורב חסד, כי על ידי התורה שבע"פ נתעורר מדת החסד והרחמים להשפיע חנא וחסדא רחמי וחיי אריכי והשפעות טובות בכל העניינים, לכך דייקא באות ס' סמכן דוד לרמז כי בכך יתרוממו מכל הנפילות, והבן.

- יגיעת התורה הוא על התורה שבע"פ -

המדרש שם "ונתן לנו את התורה בכתב ברמז צפונות וסתומות ופרשום בתורה שבע"פ וגילה אותם לישראל, ולא עוד אלא שתורה שבכתב כללות ותורה שבע"פ פרטות, ותורה שבע"פ הרבה ותורה שבכתב מעט, ועל שבע"פ נאמר ארוכה מארץ מדה ורחבה מני ים (איוב י"א), וכתוב ולא תמצא בארץ החיים (שם כ"ח) מאי לא תמצא בארץ החיים וכי בארץ המתים תמצא, אלא שלא תמצא תורה שבע"פ אצל מי שיבקש עונג העולם תאוה וכבוד וגדולה בעוה"ז אלא במי שממית עצמו עליה שנא' זאת התורה אדם כי ימות באהל (במדבר י"ט), וכך דרכה של תורה פת במלח

וגשמיות לבל יחסר המזג כפי מה שהיה בזמן שהיה ביהמ"ק קיים, ואף באופן נעלה וגדול יותר מכך.

זה שאמרו חז"ל (מגילה דף כ"ט ע"א) בכל מקום שגלו ישראל שכינה עמהם, כי בכל מקום שעוסקים שם בתורה שם משרה הקב"ה שכינתו, כמו שאמרו חז"ל (תמיד דף ל"ב ע"ב) כל השונה תורה בלילה שכינה שרויה כנגדו, ובאופן כזה גם בהיות בני"י בגולה הרי הם כאילו לא גלו, כי בכל מקום מוקטר מוגש לשמי (מלאכי א, יא). נמצא דעד שלא חרבה הבית הרי שהיתה השראת השכינה רק בירושלים, ברם אחור החורבן הנורא, הרי שבכל מקום ומקום שמקדש שם האיש הישראלי ד' אמות בתורה ועוסק בה בטרה, זוכה והקב"ה משרה שכינתו עמו.

לכן כאשר לא אמר דוד אות נו"ן באשרי מפני שיש בה מפלתן של ישראל, כי מפני חטאינו גלינו מארצנו וירדו ישראל מטה מטה, אמר רב נחמן בר יצחק דמ"מ חמל עלינו הקב"ה וחזר דוד וסמכן ברוח הקודש

והנה אמרו חז"ל (ברכות דף ס"ג ע"ב), עה"פ הסכת ושמע ישראל, כתתו עצמכם על דברי תורה וכו' דאמר ר"ל מנין שאין דברי תורה מתקיימין אלא במי שממית עצמו עליה שנאמר זאת התורה אדם כי ימות באהל, ע"כ. וברש"י כתתו עצמכם עשו עצמכם כמותים (היינו מלשון חיתוך וחבורה) להצטער על דברי תורה, כי כאמור אין דברי תורה מתקיימין אלא במי שממית עצמו עליה.

ואחז"ל במדרש תנחומא (פר' נח סי' ג) דעל התורה שבכתב אינו צריך יגיעה שאפשר בקל ללמוד אותה על פי פשוטו של מקרא, אבל על התורה שבעל פה צריך עמל רב, וז"ל

הבאים עי"ש, ולימדם משה רבנו כי גם לאחר החורבן הנורא שיגולו מארצם ויחרב ביהמ"ק ויתקיים בחי' כי שחה לעפר נפשנו, אעפ"כ כאשר יעמלו ויטייגעו בתורה שבע"פ יוכלו להתרומם לדרגה עילאה ולקבל שפעות הקודש משמי שמיא, כי על ידי הדביקות בתורה תהיה השכינה עמהם בכל מקום ובכל זמן, ובה יוכלו להמשיך כל הטובות משמי שמיא.

לכן הצירוף המאיר בחודש מנחם אב, - אשר הוא מן החדשים הנפולים והירודים רח"ל - , רמוז דייקא בפסוק זה, ללמד דאף לאחר שיחרב ביהמ"ק ויהיו בני"י בגולה אחר גולה גלתה יהודה מעוני, אשר בחודש הזה נהיה בחי' עיני עיני ירדה מים כנודע, מכל מקום הכין לנו הקב"ה תרופה והקדים רפואה למכה, לתת ביד כל אחד ואחד עצה טובה כדי שיוכל הוא להתרומם ולהתעלות מעומק התהום והגלות הנוראה, על ידי שיכתת עצמו בתורה שבע"פ וכאמור.

וזה העצה היעוצה לכל אחד ואחד לדעת כי גם אם ח"ו נפל וירד עד לתהום, עדיין בידו להתחזק ולהרים את עצמו על ידי שיקיים הסכת דהיינו שיכתת עצמו על דברי תורה, וכאמור דקאי על התורה שבע"פ, ושמע ישראל היום הזה רצ"ל ביום שהנך עומד בו בכל דור ודור, אף בשנת ה' אלפים תשפ"ב נהיית לעם לה' אלוקיך, ושמעת בקול' ה' אלוקיך הוא התורה שבע"פ שהוא בבחי' קול (ראה קהלת יעקב, אות למ"ד, ערך לב, אות י"א) ועשית את מצותיו ואת חוקיו אשר אנכי מצוך היו"ם, כי התורה שבע"פ היא הנותנת כח וחיל בזמן הגלות להמשיך על ידה ההשפעות והאורות העליונים כאשר היה בזמן שבית המקדש היה עומד על מכונו.

תאכל ומים במשורה תשתה ועל הארץ תישן וחיי צער תחיה ובתורה אתה עמל לוכו', וזו היא תורה שבע"פ שהיא קשה ללמוד ויש בה צער גדול שהוא משולה לחשך שנאמר העם ההולכים בחשך ראו אור גדול (ישעיה ט) אלו בעלי התלמוד שראו אור גדול שהקב"ה מאיר עיניהם באיסור והיתר בטמא ובטהור וכו', ולא קבלו ישראל את התורה עד שכפה עליהם הקב"ה את ההר כגיגית שנא' ויתיצבו בתחתית ההר ואמר רב דימי בר חמא א"ל הקב"ה לישראל אם מקבלים אתם את התורה מוטב ואם לאו שם תהא קבורתכם, ואם תאמר על התושב"כ כפה עליהם את ההר, הלא משעה שאמר להן מקבלין אתם את התורה ענו כולם ואמרו נעשה ונשמע מפני שאין בה יגיעה וצער והיא מעט, אלא אמר להן על התורה שבע"פ שיש בה דקדוקי מצות קלות וחמורות, והיא עזה כמות וקשה כשאול קנאתה וכו' עי"ש.

וי"ל דע"ז רמז הכתוב וידבר משה והכהנים הלויים אל כל ישראל לאמר הסכת ושמע ישראל וגו' 'לאמר', רומז על התורה שבע"פ שהוא באמירה, על דרך שכתב הטו"ז ריש הל' שחיטה (סי' א, סק"ה) לפרש מה שאמרו בגמ' (חולין דף ג' ע"ב) שיודע לומר הלכות שחיטה, דהיינו שיודע לאמרם בעל פה, עי"ש, והרי דברים שבכתב אי אתה רשאי לאמרם בע"פ ובהכרח דרומז על התורה שבע"פ, והורה משה רבנו לכל בני"י 'לאמר', רצ"ל לזכות לתורה שבע"פ בהכרח צריך הסכת וגו' לכתת עצמו בעמל ויגיעה רבה רק בכך אפשר לשכות לכתרה של תורה.

גפ יל"פ לאמר דהוא הוראה לדורות, כמו שאמרו במדרש (הובא בתוס' חולין דף ב' ע"ב ד"ה אבל), דלאמר פירושה לאמר לדורות

הוא יום מחילת עוונות ובו נשפעים רחמים וחסדים, כי גם ביום חמשה עשר באב הרומז כאמור על אות ס' דהיינו שמקבלים ע"ע לעסוק בתורה שבע"פ זוכים להתקרב אליו ית"ש להיות שכינה שרויה כנגדו, ומעתה יכולים לפעול בכל העניינים ממש כמו ביום הכיפורים, כי עמל התורה פותח את כל שערי השמים במדת החסד והרחמים בלי הגבלה כלל, ולכן היום הזה נהיית לעם, רצ"ל בכל יום ויום על ידי התורה זוכים לקרבת אלקים ולמחילת עוונות כביום הכיפורים.

ומעתה מה מאוד יובן הרמז במה שאמרו חז"ל לא היו ימים טובים לישראל כחמשה עשר בא"ב שהוא רומז כנ"ל מהרה"ק מאפטא זי"ע על האות הט"ו שבא"ב, היא האות סמ"ך המרמז על התורה שבע"פ כנ"ל, כי לאחר שבעת ימי האבילות על חורבן הבית, נתעוררים ימי רחמים ורצון והקב"ה מתחבר שוב אל בניו אהוביו על ידי שעוסקים בתורה שבע"פ, לכן הוא מהימים הטובים לישראל גם בהשוואה ליום הכיפורים, אשר יום הקדוש הגדול והנורא

*

- להתאמץ שלא לדבר דברים בטלים הוא עינוי גדול -

הגם שהזהירו והדבר פשוט שלא להיות שקוע ח"ו בגשמיות ותאוות, שלא לאכול כזולל וסובא ולעשות לעצמו גדרים וסייגים שלא להימשך אחר נפש הבהמית, וכנודע דברי הרמב"ן בפר' קדושים שהזהירה התורה שלא להיות נבל ברשות התורה. אולם כאמור בכל זאת לא תבעו ולא דרשו שיעשו כאו"א סיגופים וכו', כי בגודל ירידת הדורות ברוחניות ירדה גם חולשה גשמית לעולם, ורובא דרובא אין מסוגלים לעמוד בכך ויהא תקנתו קלקלתו ח"ו. אמנם מאידך תאחזני רעדה ופחד במה יזכה נער את ארחו לזכות בקנין התורה, הלא רבותינו הקדושים חכמי התורה קבעו דאין ד"ת מתקיימין אלא במי שממית עצמו עליה וא"כ אנא אני בא והיאך אזכה אפילו רק לנקודה קטנה בתורה.

והרהרתי בעצמי, דאמנם בוודאי דברי חכמינו ז"ל הק' חיים וקיימים, אלא דהעשייה בפועל הוא בכל דור ודור לפי מצב הדור, והנה כתיב (בראשית ב, ז) ויהי האדם לנפש חיה ומתרגמינן לרוח ממללא, הרי דהדיבור הוא בבחי' חיים, וכן הוא טבע האדם שאוהב

והנה מה שאמרו חז"ל דאין דברי תורה מתקיימין אלא במי שממית עצמו עליה, לכאו' הרי דבר זה אינו שייך אלא ליחידי סגולה מיעוטא דמיעוטא אשר מוסרים נפשם ממש על עמל התורה, כאשר זכינו לראות אצל צדיקים יראי ה' שבשעה שעסקו בתורה היו מופשטים לגמרי מחיזו דהאי עלמא, ולא היה להם כל שייכות לענייני גשמיות וגשם כאכילה שתיה ושינה וכו', אולם כלפי אנשים כמוני מה שייך לומר כן, וכי ח"ו אבדה תקוותינו לזכות לתורה הקדושה.

גם מה שהורו במדרש תנחומא הנ"ל והוא דברי התנא במשנה (אבות ו, ד) כך היא דרכה של תורה פת במלח תאכל ומים במשורה תשתה ועל הארץ תישן וכו', לא ראיתי אצל מרן אאדמו"ר זי"ע וכן אצל כל הצדיקים מרביצי התורה בדורות האחרונים שיצוו ויורו לבחורי הישיבה להניח ראשם ע"ג הרצפה, ושלא יאכלו רק פת חריבה ומים במשורה. וגם כאשר הם עצמם היו מסגפים עצמם כהנה וכהנה, לא דרשו כן מאחרים,

הירוד הזה ובמצב בו אנו נמצאים אשר תמיד בכל יום מתרבים חדשות בעולם בכמה וכמה עניינים. כאשר בחור ואברך מקבל על עצמו לסגור פיו ואוזניו מדיבורי הבל, ולכה"פ בשעת סדרי הלימוד משעה שנכנס לבית המדרש עד סוף הסדר שומר על עצמו בקבלה גמורה שלא ישוח בדברים בטלים, הרי זה בוודאי קצת במעלת ממית עצמו באהלה של תורה, כי כאמור במה שמונע עצמו מלדבר הרי זה היפך בחי' ויהי האדם לנפש חיה'.

בדורנו אנו, אין מבקשים מן האדם שיסגף עצמו בסיגופים ועינויי הגוף, ואף נותנים לו מיטה מוצעת וכר להניח ראשו עליו, שיוכל לעורר את השחר בכוחות רעננים, וכן מספקים לו די מזון ומחיה לאכול כפי הצטרכותו, ברם מה שמתאפק מלשוח בדברים בטלים אין זה מתיש כח האדם, ומעתה ברור הדבר שמי שיקבל על עצמו שלא לדבר ולשוח בדברים בטלים מתחילת הסדר ועד סופו, יזכה לכתרה של תורה שיהיו דברי תורה מתקיימין בידו.

- על כל אחד מוטל להתעלות ולקדש עצמו לפי ערכו ותכונתו -

מהותו ומצבו, ולא הרי זה כהרי זה, וכאשר שמעתי כמה פעמים ממרן אאדמו"ר זצלה"ה, שכל יחיד ויחיד יש להדריכו לפי מצבו, וביותר ויותר בענייני עבודת השי"ת כשחפץ להתעלות לבא לידי קרבת אלקים להיות עובד ה' באמת, צריך הוראה מיוחדת לכאו"א, ופעמים שאחד יש להחמיר עליו בדבר ולהשני להקל וכו', כמובן שאין הדברים מכוונים כלפי עניני הלכה שהם יסוד עיקרי השוה לכל אדם מישראל, אבל מה שנוגע לטהרת הנפש להתחסד עם קונו בבחי' קדש עצמך במותר לך, יש להורות

להרבות בדיבורים על דא ועל הא וכו', לכן כאשר האדם מתחזק ושם מעצור לפיו שלא לדבר דברים בטלים, ומתגבר על יצרו לקיים אמז"ל (יומא דף י"ט ע"ב) ודברת בם, בם ולא בדברים אחרים, בכך נחשב לו לבחי' ממית עצמו, שהרי הוא עוצר דיבורו בגין התמדת התורה וכיון שהדיבור בבחי' נפש חיה נחשב לו כממית עצמו על ד"ת.

וכבר אמרו חז"ל דמכלל קנייני התורה הוא מיעוט שיחה (אבות ו, ו), [ואגב אורחא אזכיר מה שדרש מרן אאדמו"ר זי"ע כמה וכמה פעמים ועורר שבחור שאינו לומד היטב להבין כל אותם מ"ח קניינים לא יזכה להתעבד לתלמיד חכם, וכשם שכשנכנסים לקנות איזה דבר גשמי יודע כל אחד שצריך הוא להביא תמורתו ולשלם עבור כן, כמו כן יש תשלום ומחיר שצריך לשלם עבור קניית דברי תורה, שע"ז אמרו קניינים שהתורה נקנית בהם, ואם חפץ הוא לקנות את דברי התורה, בהכרח שידע דרכי קניינה וכו'].

ומעתה כשהאדם מתאפק מלדבר דברים בטלים, יש בזה עינוי גדול, ובפרט בדור

ע"ז אמה"כ וידבר משה והכהנים הלויים אל כל ישראל לאמר שהוא כאמור לאמר לדורות, והכוונה שבכל דור ודור ישכילו וידעו היאך לקיים הסכ"ת לכתת עצמו על דברי תורה כי הכל לפי ערך הדור, ואין דומה דור הזה לדור שהיה לפני מאה שנים, על זה אמר ושמע ישראל היום הזה נהיית לעם לה' אלוקיך, ושמעת בקול ה' אלוקיך ועשית את מצותיו ואת חקיו אשר אנכי מצוך היום, בדייקא דיבר הכתוב בלשון יחיד, כי אפי' באותו הדור עצמו אינו דומה אחד לרעהו, וההוראה בזה הוא לכל יחיד ויחיד לפי

ויותר, האמנם דאי אפשר לפטור עצמו לגמרי מלכתת עצמו על דברי, אולם האופן והצורה היאך לשבור את עצמו בקבלת עול תורה תלוי לפי ערך הדור, וכיום הזה בשנת ה' אלפים תשפ"ב כאשר האדם פורש עצמו מן הרחוביות בכל הענינים לדעת כי הוא רוצה לגדול בתורה, ועוצם עיניו מלראות מה שאינו ראוי [שאף זה הוא בחי' מיתה שהרי אחז"ל דסומא חשוב כמת], וסוגר פיו ואזניו מדיבורי סרק והבל, יוצא בכך ידי חובתו להיות ממית עצמו על התורה, ומובטח לו שתורתו תתקיים בידו.

- על כל אחד ואחד להרגיש אחריות והתחייבות כלפי הכלל כולו -

מלך המשיח יגלה צפונות ויורה ויאמר דבזכות בחור הלז שהתחזק ועסק בתורה בלא שיחה בטילה באמצע של דברים בטלים, ניטל כח ממחבל משחית אשר בא לחבל לרצוח ולהרוס, ולא עלתה בידו זממו, כי תורתו הגין שבקצה הארץ לא הצליח הרוצח להוציא זממו ח"ו. זהו אמונה פשוטה אצלנו שהרי אלה ברכב ואלה בסוסים ואנחנו בשם ה' אלוקינו נזכיר (תהלים כ, ח), ורק הבורא ב"ה שומר ישראל שמור שארית ישראל, וכל שאר העניינים המה הבלים.

כבר נודע מאמר הגר"א זי"ע (שנות אליהו, פאה א, א) שבאמירת כל תיבה בתורה מקיימים מצוה, וממילא שמכל תיבה יוצא ניצוצי אור יוצאים ונברא מלאך עליון, וכאשר האדם אומר לעצמו אחזור שוב על מה שלמדתי היום, הרי שבזמן קצר של שעה או אפי' מחצית השעה זוכה לברוא רבבות מלאכים, ומי יודע כמה יהודים יהיו ניצולים בזכותו, וגודל השפע הטוב הנמשך לישראל על ידי כן.

על כן צריך כל יחיד ויחיד להרגיש

לכל אחד ואחד לפי תכונות נפשו ודרגתו שהשיג והגיע, ככל שהתעלה והשיג איזה דרגה גבוה צריך שוב להוסיף יותר כדי להתעלות יותר כמבואר בספה"ק, אבל ככל שיעשה האדם כפי מיסת ידו יהיה השי"ת בעזרו, ולשנה האחרת יוכל להתעלות עוד למעלה למעלה.

תמצית הדברים כי אין הקב"ה בא בטרוניא על בריותיו (מד"ת פר' ברכה סי' ג') ועל כן אין מבקשים במצב של היום שילמדו באותו מסירות נפש כפי שלמדו לפני מאה שנים, וכל שכן שלא לפני מאתיים שנה

עם בני ישראל זקוקים לרחמי שמים מרובים, ובעוה"ר אין לך יום שאין קללתה מרובה משל חברתה, מה נאמר ומה נדבר שומעים כ"כ הרבה צרות ואסונות, רבים רבים הסובלים ממחלות נוראות מתוך יסורי הגוף והנפש רח"ל וזקוקים לרפואה וישועה, ואין לנו להשען אלא על אבינו שבשמים, בדורנו דור יתמי דיתמי אין אנו יודעים חשבונות שמים, ברם זה ברור כי עסק התורה מרבה חסד ומעורר רחמים בעולם, וכמאמר רבי מאיר במשנה (אבות ו, א) שהעוסק בתורה משמח את המקום ומשמח את הבריות, והיפוך הדברים כי בגין ביטול תורה נתעורר חלילה דינים וקטרוגים.

מה נוראים הם דברי חז"ל (קידושין דף מ' ע"ב) זכה הכריע עצמו ואת כל העולם כולו לכף זכות, והיינו דכל יחיד ויחיד מישראל, בשעה שמקיים מצוה אחת, או שפורש מדבר עבירה, ומקבל עליו להיות ירא ושלם להתיירא מהדר גאון עוזו של הקב"ה, הרי יתכן שבמעשה אחד אם בקום ועשה אם בשב ואל תעשה, יכריע את עצמו ואת כל העולם כולו לכף זכות. וכשיבוא

לסייעתא דשמיא מן השמים.

י"ה זכות אבות יגן עלינו, שיהיה באר מים חיים, והבאר הישן ימשיך לנבוע, ומן הבאר ההוא ישקו העדרים, שלא יבוש המעיין ולא יקצוץ האילן, אין יוצאת ואין פרץ ואין צווה ברחובותינו (תהלים קמד, יד), כי כאשר אין פרץ שלא יפרצו הגבול ולא יפרצו גדר, או אז ואין יוצאת ואין צווחה ולא יצטרכו לבכות, ובלמודם ועבודתם את ה' יגרמו שבקצה העולם בכל בתי בני ישראל ישרור שמחה שלום ושלוה השקט ובטח, ולא יצטרכו לבכות עוד צרה ואסון.

יעזור השי"ת שיומשך חסד א"ל כל היום, חסדים נגלים שיראו בעיניים וירגישו וידעו בכך, ולכל בני ישראל יהיה אור במושבתם, אור הוא תורה, וכדכתיב (משלי ו, כג) כי נר מצוה ותורה אור, כי כשלומדים תורה נעשה שמחה ואורה בבתי ישראל, ויגדלו כולם תלמידי חכמים יראי ה', ויוכלו לעבוד את השי"ת בשלימות. ובזכות זה יהיו כל הימים הללו לששון ולשמחה, ונזכה לגאולה השלימה במהרה בימינו אמן.

הבורא כלל וכלל, ויש הסתר פנים נורא, והלב שותת ומדמם, ואעפ"כ מאמינים בו שהכל לטובה, ואין שואלים שום קושיא, זהו רבותא גדולה, ועל אמונה כזו אמרו חז"ל (ילקוט, הושע ב, רמז תקיט) שאין ישראל נגאלין אלא בזכות אמונה.

★ בביאת המשיח, בקרוב ממש, 'אז ימלא שחוק פינו' כאשר נבין שכל מה שאירע היה צריך בהכרח להתרחש ושהכל היה לטובה ע"י אבינו אב הרחמן, ושלא היה שייך טובה גדולה מזו.

אנו אומרים 'הטוב כי לא כלו רחמיך והמרחם כי לא תמו חסדיך', ואפילו שאין רואים ואין מבינים זאת, אבל אנו יודעים ומאמינים בזה, ובסוף נראה זאת, וכבר לא ימשך זמן רב בעז"ה.

בזמננו שאנו חיים בעולם מזוהם ומבלבל, השכל מוגבל מדי בשביל להבין דברים אלו. לפני שנסתלק הרה"ק משינאווא זי"ע, לקה בשיתוק, ואז אמר הרה"ק

בעצמו אחריות גדולה עליו, על משפחתו, על סביביו ועל כל העולם כולו. עוד אזכיר כי דבר נחוץ הוא בכל תחילת זמן לעשות כל אחד חשבון נפשו ולרשום הדברים לעצמו, הן על העבר, ובעיקר על העתיד, לראות לקראת מה שואף הוא להגיע בזמן זה, כמה חפץ הוא להספיק בלימודו וכו'. וכשיחשב חשבון נפשו יוכל לאחמ"כ לבחון עצמו אם עומד במה שייעד לעצמו. בד בבד יקבל על עצמו איזה קבלה טובה, שעל ידי כן יזכה לסייעתא דשמיא, כי כבר אמרו חז"ל (שבת דף ק"ד ע"א) הבא לטהר מסייעין אותו.

*

דבר שפתים אך למחסור להזהיר כי יש לקיים כל תקנות הישיבה, כי מי שחפץ לגדול כראוי בתורה וביראת שמים הוא רק כשיודע ומכיר שצריך לקיים כל מה שמצווים, הן בסדרי הישיבה והן כל ענייני תקנות הישיבה בזמנים והליכות וכו', בלא לפרוץ גדר באיזה דבר. ועל ידי כן מראה להבוכ"ע כי חפץ הוא להתקרב אליו להיות עבד נאמן לפניו, ואז אז כולי האי ואולי יזכה

יום שלישי פר' ראה כ"ו מנח"א

לפני הצהרים הגיע מרן שליט"א לניחום אבלים אצל האבר"ך הרה"ג ר' חיים מנחם וינגרטן שליט"א מחו"ר רשת הכוללים מרכז התורה פעה"ק ובניו הר"ר יקותיאל יהודה מקרית צאנו טבריה, הר"ר ישראל דוד מחיפה, הר"ר אלכסנדר משה מפעה"ק, הבה"ח בן ציון נ"י, הבה"ח שמואל צבי נ"י, הילד יעקב יוסף נ"י והילד אברהם נ"י, וחותרנו הרה"ח ר' בועז נאה הי"ו מב"ב ובניו הי"ו, היושבים שבעה על פטירת רעיתו-אמם-בתו-אחותם ע"ה, שנקטפה בקוצר ימים ושנים אחר מחלה קצרה לדאבון לב הכל, מרן שליט"א שהה בבית האבלים שעה ארוכה, וניחמם בדברי תנחומים, ונביא כאן מתוכן השיחה:

★ הנסתר לה' אלקינו... אם היינו מבינים הכל כעת, הרי לא היה רבותא באמונה, כי מה שייך להאמין בדבר שמבינים. ורק כיון שאיננו מבינים את דרכי

אתם לה' אלקיכם לא תתגודדו וגו', שהסמך בנים אתם ללא תתגודדו, כי במיתת איש, אין אבידה למת, אלא הרי הוא דומה לאדם ששלח בנו לסחורה לעיר אחרת, ולימים שלח האב אחר בנו, ואין העדר הבן אלא מן המקום שהלך משם, אבל על כל פנים ישנו, ואדורבה לטוב לו שחזר הבן אצל אביו, ועל זה אין לנו להתגודד ולשים קרחה, מה שאין כן העכו"ם שלא נקראו בנים לה' (עי' ב"ב י, א), שעליהם ידו הדווים ביום מיתתם, שמתים מיתה שאינם עוד בנמצא בין החיים.

★ הגם שאף אנו באמת מאמינים שהכל לטובה, כל מה דעביד רחמנא לטב עביד (ברכות ס, ב), אבל עכ"ז כתב הרמב"ם (הל' אבל יג, יב) דמי שאינו מתאבל זהו דרך אכזרי. והיינו שאין לאדם לומר שאני מסתכל לפי מה שהולך בשמים, ושם אין שום צער, אלא הוא צריך להתאבל כפי ההלכה.

אצל יעקב אבינו - אף שאין לנו שום השגה אלא כמו שלומדים עם הילדים חומש - נאמר (בראשית לו, לד) 'ויתאבל על בנו ימים רבים', ואף שהיו לו עוד י"א שבטים.

★ אכן אצל צדיקים ראו מדרגות נשגבות שקבלו הדין באהבה. וכידוע שלמך הדברי חיים זי"ע נסתלק בן בחייו, הרה"ק רבי מאיר נתן זי"ע, ולאחר ימי השבעה על הסתלקותו נפרדה ממנו כלתו האלמנה, שהיתה בתו של הרה"ק רבי אליעזר מדזיקוב זי"ע, ומרן הדברי חיים ליווה אותה בשמחה ובמאור פנים כאילו לא קרהו אסון. וכשחזרה האלמנה לבית אביה שאל אותה היאך נפרד ממנה חותנה, ואמרה שהיה כמו אב שמלווה את בתו לחופה... נענה הרה"ק מדזיקוב ואמר: לעבוד את השי"ת, בכזו 'אכזריות' אין ביכולתי. זה היה יכול רק מרן הד"ח שהיה דבוק בעולם האצילות ולא היה חי בעוה"ז.

כן כותב החתם סופר זי"ע על רבו הגה"ק רבי נתן אדלר זי"ע, שכאשר נסתלקה בתו היחידה לא בכה כלל, ובשעת אמירת ההפטרה זלגה לו דמעה אחת ומיד תפסה בידיו.

★ יהודי ירא שמים שסובל, זהו בשביל הדור, כי כל ישראל ערבים זה לזה. ובשביל לדעת החשבון צריכים לדעת שורשי הנשמות, למה דווקא פלוני סובל בגלל פלוני, ואין אתנו יודע עד מה. חתנו של מרן הדברי חיים זי"ע, הרה"ק רבי אליעזר ירוחם צ"ל, היה אומר בדרך צחות, שהוא אינו שואל שום קושיא על הנהגת העולם, כי מי ששואל אומרים לו מלמעלה שיעלה השמימה ושם ישיבו לו... הרי שם למעלה מבינים הכל ואין שום קושיא. כאן באמת אי אפשר להבין.

בפרשת משפטים נאמר (שמות כא, א) ואלה המשפטים, ובזוה"ק (צד, א) אינון סדורין דגלגולא... והיינו שבכדי להבין את משפטי ודרכי ה' צריכים להבין סוד כל הגלגולים מתחילת הבריאה ועד עכשיו, מתחילה ועד סוף. כשיודעים זאת מבינים כל משפטי ה'.

בזמננו אין מבינים כלום, וכמו שלא שואלים על ססרקו את בשרו של רבי עקיבא במסרקות של ברזל, דמציינו במדרש (אלה אזכרה) שבשעה שהוציאו את רבי

מגארליץ זי"ע, העולם חושבים שאחי נשתתק, אבל אני אומר שהעולם נשתתק. לדאבוננו היום העולם כולו לוקה בשיתוק ואי אפשר להבין כלום.

★ זה ברור שאם ישאלו את הנפטרת ע"ה עכשיו, אם רצונה לחזור לכאן, בוודאי לא תרצה, כי שם זהו תכלית הטוב, וזהו נקודת ההתחזקות שיכולים להתחזק. שם רואים ומבינים הכל עם השגות אחרות. בפרט אחר שכבר הזדככה והשלימה הכל על ידי היסורים.

אולי לכן אומרים 'המקום ינחם אתכם', היינו המקום שהיא נמצאת שם עכשיו, שהיא בוודאי נמצאת במקום טוב, וזאת נחמתנו.

★ אמא אינה עוזבת את ילדיה ואינה שוכחת מהם... היא תמשיך להסתכל עליכם גם מלמעלה...

★ אומרים "המקום ינחם", וזה סימן שלא כל אחד יכול לנחם. יש פעמים שאין במה להתנחם, אבל אם מאמינים שהשי"ת 'מקומו של עולם' ומלוא כל הארץ כבודו ולית אתר פנוי מיניה, השי"ת היה הוה ויהיה, אזי בכח האמונה יכולים להתנחם.

★ ב"ה שהשאירה אחריה 'א' שיינע דור', ובעז"ה יראו אצל כולם בנים ובני בנים זרע ברך ה'.

★ הרמב"ם כתב באיגרת "אשרי מי שחתמו ימיו במהרה". לפעמים שולחים אדם לצורך איזה שליחות, ואצל אדם רגיל נמשך ביצוע שליחות כזו משך כמה חודשים, אבל מי שהוא חרוץ ומוכשר יכול לסיים זאת במספר שבועות בלבד. וכן הוא בנשמות ישראל, שכל נשמה יורדת לעולם לצורך איזה שליחות, אבל נשמה שזוכה מבצעת את שליחותה במהרה וחוזרת למקור שורשה למעלה.

לכן העולם הזה דומה לפרוזדור (אבות ד, טז), כיון שהוא מקום לבצע בו שליחות ולהגיע משם על הייעוד האמיתי. ובוודאי שכאן למטה קשה מאד, ובפרט שנשארו יתומים צעירים ל"ע, אבל מתחזקים באמונה ובשמחה של הנשמה שכעת בוודאי היא ששה ושמחה על שהשלימה את שליחותה.

★ כשיודעים מהו חיים נצחיים, יודעים שאין הבדל בין מי שנסתלק בגיל שלושים או שישים או תשעים, כי לעומת הנצחיות אין שום חילוק, וכמו שאין חילוק בים הגדול בין אם נוטלים ממנו טיפה אחת או שתי טיפות. ★ השם 'הינדא' הוא שם גדול מאד, כמו שכתב זקה"ק מרן הדברי חיים זי"ע בשמות נשים (אות ה, ג) דהוא נכתב באות אל"ף בסופו, כי שם זה נגזר מצירוף שם הקדוש הנקרא - אותיות אדנ"י, ושם ה' משם הוי"ה ב"ה, יעו"ש, ובודאי שיש בשם זה חשיבות גדולה.

★ בזמננו אפשר לומר 'עולם הפוך ראיתי', כי אם לא היה עולם הפוך אלא עולם ישר, אזי זה שהיה חי הרבה שנים היה צריך לבכות על שזהו בבחי' משלם לשונאיו אל פניו להאבידו, וכמו שצדיקים פחדו מכל הנאה בעוה"ז. ואילו זה שמת בקוצר שנים הריהו זוכה לשוב לביתו בהקדם. אבל אנחנו חיים בעולם הזה עולם הפוך.

★ ידוע מש"כ באוה"ח הק' עה"פ (דברים יד, א) בנים

זה בא על ידי התנחומי אבלים של הקב"ה ליצחק אבינו. ★ מרובה מדה טובה ממדת פורעניות, וצריכים להאמין שכמה שקשה כעת, כמה שבוכים ומצטערים, כך יהיה השמחה בכפל כפליים, נחמה בכפליים.

★ הרה"ק מראפשיץ זי"ע נסע פעם עם כמה מתלמידיו, ושכרו איזה עגלה עם בעל עגלה גוי, והוא התנה עמם שהוא מוכן לקחת בעגלתו רק ששה נוסעים ולא יותר. כשנסעו הצטרף עוד אחד מהתלמידים וביחד היו שבעה. באמצע הדרך הסתובב הבעל עגלה וראה שישנם שבעה אנשים, ואמר שהוא אינו מוכן לכך ואינו ממשיך לנסוע. אמר לו הרה"ק מראפשיץ: הרי אינך יודע לספור, ואמר לבעל עגלה שמלמעלה אי אפשר לספור היטב ולכן ירדו למטה, והרה"ק מראפשיץ ירד יחד עם הבעל עגלה ומנו את היושבים על העגלה וראו שיש רק שש... [כי הרה"ק מראפשיץ היה למטה], והבעל עגלה התנצל והמשיך בנסיעה, ולאחר זמן שוב בדק וראה שיש שבע ושוב ירד עמו הרה"ק מראפשיץ וכו', וכך היה כמה פעמים... אח"כ אמר הרה"ק מראפשיץ לתלמידיו, שזה מה שרצה ללמדם, שלמעלה יש חשבון אחר מלמטה...

בני המשפחה שיחיו האריכו מאד בסיפורי הוד ומופת על מדותיה האצילות ומדרגותיה הנעלות באמונה תמימה ויראת שמים להפליא. בכל תקופת מחלתה לא שאלה ולא ביררה כלל על מצבה ועל דברי הרופאים, אלא התחזקה בתפילה ובאמונה לפני ה', ובקשה תמיד שישירו אצלה ניגוני שבח והודיה, וגם בזמנים הקשים שלה הרבתה להתפלל במיוחד על חולים אחרים מישראל. על זהירותה בקפידות שונות בתקופת מחלתה, ובמיוחד גודל זהירותה שלא יגרם שום צער להוריה שיחיה. בכל השנים שעבדה כמחנכת זכתה להעמיד תלמידות הגונות, ומעולם לא התעניינה על המשכורת שהיא מקבלת, וזהירותה בצניעות ולבוש בכל מקום. גודל ההערכה שהראתה לבניה על לימודם והתמדתם בתורה, שבזה היו כל מעייניה. זהירותה שלא להכניס שום עיתון הביתה, ועוד ועוד. **מרן שליט"א** הפליא את הדברים עד מאד והפליג בגדולת וחשיבות הנפטרת ע"ה, שבוודאי תהיה למליצת יושר עבור בעלה החשוב ובניה היקרים.

וקם **מרן שליט"א** ואמר המקום ינחם וכו'.

בערב קיבל מרן שליט"א קהל מבעלי השמחות בשבוע הקרוב, וכן כמה מאורחי חו"ל.

באמצע הגיע לביקור בקו"פ **כ"ק האדמו"ר משבט הלוי שליט"א**, וזהו תוכן השיחה:

האדמו"ר משבט הלוי הגיש הזמנה לקראת שמחת נישואי בתו הכלה: ב"ה מחתנים את הבת הצעירה... **מרן שליט"א**: אצל יהודים אין מסיימים לעולם עם הילדים...

האדמו"ר משבט הלוי: ב"ה לאחרונה התארס נכדי הגדול למזל טוב.

מרן שליט"א: מחיל אל חיל...

עקיבא למיתה וסרקו את בשרו במסרקות של ברזל זעקו מלאכי השרת זו תורה וזו שכרה, יצתה בת קול ואמרה אם אשמע קול אחר מיד אני מחזיר את העולם לתוהו ובוהו. והיינו שיש דברים שאין אפשרות להסביר אותם כלל וכלל. וכן בכל הדורות סבלו הרבה צדיקים קשות, וכמו רבי שמשון מאוסטרופלי זי"ע שדקרו בו כשהיה מעוטף בטלית ותפילין. וכל מה שעבר עלינו בחורבן האחרון.

★ תקופה לאחר המלחמה נכנס יהודי אחד אל מרן אאדמו"ר זי"ע, שכידוע פעל גדולות ונצורות במחנות העקורים בגרמניה, ואמר שהחליט לפרוק מעליו עול מלכות שמים שכן אחר מה שאירע הוא רואה שאין שום השגחה ח"ו והעולם הפקר, והוסיף לומר שהוא היה הגרוע מכל משפחתו, ובעוד שאחיו היו תלמידי חכמים ויראי שמים והם נהרגו במלחמה, הרי שהוא שהיה הפחות והגרוע מכולם, נשאר בחיים, וזהו סימן דלית דין ולית דיין. החל מרן אאדמו"ר זי"ע לבכות בכי תמרורים ואמר לו, הנה תראה אותי, גם אני הייתי הגרוע מכל משפחתי ורק אני נשארתי בחיים, ועכ"ז אני מנסה להתחזק... ואותו יהודי נתעורר מכך עד מאד ולבסוף שב לצור מחצבתו וכיום הוא יהודי חסיד וירא שמים ותלמיד חכם...

מרן אאדמו"ר זי"ע לא הניח לדבר סרה על אלו שירדו מן הדרך רח"ל אחרי המלחמה, ואמר שאי אפשר לדון אותם כלל וכלל. אמנם כבר היינו בטחים שיצאנו ידי חובת חבלי משית.

★ לדאבון לבנו שומעים בזמננו על מקרים לאין שיעור של המחלה הקשה ה". הקב"ה מצטער בצרתן של ישראל ואומר קלני מראשי קלני מזרועי (סנהדרין מו, א). וזה אמרו על מי שהרגוהו ב"ד לאחר עדים והתראה, והיה סנהדרין על מקומו, ובהכרח שהיה מפושעי ישראל והיו צריכים להרגו, ועל אדם כזה הקב"ה מצטער אף שזהו תיקון לנפשו, וזאת כיון שהקב"ה מסתכל לפי עינינו והשגותינו, שיהודים מצטערים והמשפחה מצטערת, וכל הסובבים מצטערים, ואפילו שבשמים שמחים שכן יודעים שאין זה צער, אבל כשילד קטן בוכה על דבר פעוט ושטות, זה מפריע לאמו, ואף שהיא יודעת שזהו דבר של מה בכך. ועל אחת כמה וכמה עם האהבה של הקב"ה לבני ישראל שהיא לאין שיעור וערך, ולכן הוא מצטער עמנו בצערנו, אף שיודע האמת שהכל לטובה.

★ בפרשת ויצא נאמר (כה, יא) ויהי אחרי מות אברהם ויברך אלקים את יצחק בנו, וחז"ל דרשו (סוטה יד, א) מכאן על ניחום אבלים. ואולי יש לומר, שבמצאיאות לא היה שייך לאדם להנחם אחר קרובו שמת, ובאמת קשה הדבר מאד, ואולם בזה שהמנחם הראשון היה הקב"ה, בזה הכניס כח לבני אדם עד סוף כל הדורות שיוכלו להתנחם אחר פטירת קרוביהם.

אכן רואים שלבני ישראל יש כוחות מיוחדים לקבל בשורות קשות רח"ל, שמקבלים הכל באמונה למעלה מדרך הטבע, מה שאין רואים אצל אומות העולם, וכל

חותני זצ"ל היה אומר, שבתורה מצינו (דברים ד, ט) והודעתם לבניך ולבני בניך, ואם כן הלימוד עם הנכדים הוא חיוב מן התורה, ולזה צריכים להוסיף הידור מצוה והוא ללמוד עם הנינים...

האדמו"ר משבט הלוי: בזמנים הקודמים זה היה "זעלטענע זאך" שזכו לנינים ולמשפחות גדולות. הדורות של היום אין יודעים מה זה... צריכים להודות להשי"ת על שמחתנים את כל הבנים.

זהו פלא הענין המובא בזוה"ק (ח"ג, פרשת פנחס, דף ר"ט, ב) ש'עוקרים' את האבות מגן עדן כדי להשתתף בשמחת צאצאיהם, ומשמע שאינם באים מעצמם.

מרן שליט"א: הרי אין זה דבר של מה בכך לירד מעולם העליון שכולו רוחני, לעולם המזוהם והשפלא.

האדמו"ר משבט הלוי: אם כן למה באמת מביאים אותם, הרי הם יכולים לשמוח ולהתפלל עבור צאצאיהם בשמים ממעל?

מרן שליט"א: כשהם נמצאים למטה ורואים את הנעשה ומרגישים זאת בחוש, הם מתפללים באופן אחר, מאשר כשהם למעלה...

האדמו"ר משבט הלוי: רק בהיותם כאן הם יכולים לידע באמת מה שחסר.

מרן שליט"א: הרי בשמים ממעל רואים שהכל לטובה.

ידוע המעשה שלאחר הסתלקותו של המגיד הרבי ר' בער זי"ע באו פעם תלמידיו להשתטח על קברו לבקש שיפעל לבטל איזה גזירה רעה שגזרה אז המלכות על ישראל. בלילה נגלה אליהם רבם הרבי ר' בער ואמר להם: הלא אמרתי לכם שתבקשו על אריכות ימי, כי כל זמן שהייתי בעולם הזה וראיתי את הצרות, הייתי מבקש עליהם ומתפלל לבטל את רוע הגזירה, אבל עתה שאני נמצא בעולם האמת איני יכול להתפלל על ביטול הגזירה, כי כאן אני רואה שבאמת גזירה זו אינה רעה כלל אלא טובה היא

לישראל ואיך אבקש לבטל מהם טובה. בשמים יש בחינת 'טוב' אחר, אבל אנו רוצים שיהיה טוב בעיני בשר בהאי עלמא. הרה"ק מראפשיץ זי"ע היה אומר בהושענא רבא, ס'זאל זיין א גוט קוויטל מיט גרויסע אותיות, די ווייבער זאלן אויך קענען ליינען...

מצינו כתוב (שמות לב, ז) לאחר חטא העגל, וידבר ה' אל משה לך רד כי שחת עמך וגו', ולכאורה למה צוה עליו לירד. אלא דאיתא במדרש (שמו"ר מב, ב) "התחיל הקב"ה ליתן למשה שבילים שיבקש עליהם רחמים, מנין אמר ר' יוחנן למעלה כתוב לך רד ואחר כך הוא אומר ויאמר ה' אל משה ראיתי את העם הזה, ואין אמירה אלא לשון רך, כאדם שיש בלבו על חברו והוא מבקש להתפייס לו והוא אומר לו אמור לי מה עשיתי לך שכן עשית, כיון ששמע משה מן הקב"ה דברים רכים התחיל מבקש עליהם רחמים שנאמר ויחל משה וגו'". והיינו שהקב"ה באמרו 'לך רד' רמז לו שיתפלל עבור בני ישראל, ולכן אמר לו לירד למטה, כי רק שם יוכל להרגיש את הצער והכאב האמיתי של בני ישראל. **האדמו"ר משבט הלוי:** ידוע מצדיקים עה"פ (תהלים מח, י) 'דימינו אלקים חסדך בקרב היכליך', שאנו רק 'דימינו אלקים', שאנו חושבים שזה מדת הדין, אבל באמת 'חסדך בקרב היכליך', שהכל הוא חסד.

מרן שליט"א: איתא בספה"ק דשם אלקים במילואיו [אל"ף למ"ד ה"י יו"ד מ"ם] עולה כמנין ברחמי"ם, וכן אותיות המילואים עצמם [ל"ף מ"ד י' ו"ד מ'] עולים כמנין הכתוב (תהלים נב, ג) חסד א"ל כל היום.

ובספה"ק ייטב לב (פרשת תבא, ד"ה עוד שם והיה) האריך בענין דגם בשם הוי' נרמז מדת דין וגבורה, כי הוי' בגימטריא כ"ו, ואותיות המילואים של כ"ף ו"ו, היינו אותיות פ"ו, הם בגימטריא כמנין אלקים, וזהו שנאמר (תהלים ק, ג) דעו כי הוי' הוא האלקים.

ולכן שולחים את הצדיקים למטה, שיתפללו על בני

² ראה בספר ויחל משה להרה"ק רבי משה אלקים בריעה מקאזניץ זי"ע (תהלים סז): סיפר לנו הרה"ק מו"ה אלימלך ז"ל, שבימינו נגזרה גזרה קשה על ישראל רח"ל, והיה מתאמץ בתפלה בכל עוז במסירות נפש עד שנגלה אליו רבו הקדוש מו"ה דוב בער זצ"ל מ"מ דק"ק ראוונע, ואמר לו, הלא אמרתי לכם התפללו בעדי, כי כל הימים אשר אנכי חי אני מעכב כל הגזירות. וישאלהו, הלא גדולים צדיקים במיתתם יותר מבחייהם, ויענהו, כל עוד היותי חי בעולם הזה, ולפי מראה עיני הבשר שלי היה נחשב לצער, הייתי יכול לעכב, אבל פה בעולם העליון אני רואה שהכל לטובה, וכי אעכב להיטיב בישראל, עכ"ל. וראה עוד בספרו בינת משה (חנוכה, ד"ה א"י יאר ה').

וכן בספר אמרי פנחס השלם (חלק הסיפורים, אות מ): אמר בשם הרב דשפיטיווקא זצלה"ה, כשנגזרה הגזירה במדינת קיר"ה אודות החיל וכו', היה הצה"ק רבי אלימלך מליזענסק זצלה"ה צועק על זה. ראה בחלום את המגיד ממעזריטש ז"ל ואמר לו מה אתם מחשים, והשיבו, בעוה"ז היינו מתפללין, ובעולם העליון אנו רואים שהוא איין גימאכץ, אתה שאינך יודע הטובה, התפלל.

וגם בספר דברי אלימלך להרה"ק מגראזיסק זצ"ל (פרשת תולדות, ד"ה ונראה לבאר עפ"י): וכמו שספרו אבותינו ממרן אא"ז הרה"ק מו"ה אלימלך זצ"ל שצעק והתמרמר מאד על גזירה רעה שהי' בימינו, והי' רואה במראה את מורו המגיד הגדול זצ"ל, והי' צועק אליו למה אתה מחשה לעת שהישראל נתונים בצרה. והשיב כי בהגן עדן אין אנו רואים שום רע כלל, רק כולו טוב וחסד, עכ"ל.

^א ראה בספר אבן ישראל (עמ' מג), שפעם היה הרה"ק רבי צבי זי"ע בן הבעש"ט הק' זי"ע בסכנת חיים גדולה, ואביו הבעש"ט הק' ירד אליו להצילו ממות, ואולם אחר כך אמר לו כי לא שיער בדעתו חושך ועביות העולם הזה כפי שרואהו זה עתה, "ואם ידעתי בדבר הזה לא הייתי יורד להצילך, ואף אם היית נאבד אתה ואלף כיוצא בך, לא הייתי יורד לעולם הזה".

וראה שפע חיים (דרשות חורש"י תשמ"א, פרשת תצוה): ובהקדם מעשה נורא שהיה עם הרה"ק רבי אברהם המלאך זי"ע, בנו של הרה"ק הרבי ר' בער זי"ע [ומוכרחני לקצר הסיפור כי אי אפשר לגלות כל הדברים], שפעם אחת מחמת איזה סיבה נפל לנהר והיה בסכנה גדולה, ולפתע ראה איזה אור גדול והלך לשם ועל ידי זה יצא וניצול. ואח"כ ראה את אביו הקדוש, וסיפר לו אביו שמחמת הענין שעשה לקטר עליו השר של הנהר ונגזר עליו לטבוע במים, והוא בא אליו להצילו, והוא היה האור הגדול שראה שם במים. והוסיף ואמר לו, הנה זה לי זמן רב שאיניני בזה העולם וכבר נשכח ממני הריח רע שיש בעולם הזה, ואלמלי הייתי זוכר כמה קשה להיות בהאי עלמא לא הייתי יורד להצילך עכ"ל. והדברים מבהילים על הרעיון, שהרי מלבד שהיה הבן יקר לו היה גם קדוש ה' ושגבה מעלתו ממעלת מלאך אלקים, ואעפ"כ לא היה יורד להצילו. ויש לנו ללמוד מדבריו הקדושים, שגם לאחר ההסתלקות שייך ענין זה שהצדיק מקבל על עצמו עונש הגזירה, וע"י הצער שהיה לו מזה שיצא מגן עדן מקום שהוא צרור בצרור החיים וירד לעולם הטמא הלז, קיבל את העונש שהיה מגיע לבנו, ועי"ז סר עווננו ונשאר בחיים.

ישראל לפי השגתם בעולם הזה.

האדמו"ר משבט הלוי: צדיקים אמרו מליצה בלשון הכתוב (שמות ה, כד) "רק הרחק לא תרחיקו ללכת העתירו בעדי", שמבקשים מהנפטר שלא יתרחק יותר מדי אלא ימשיך להעתיר בעדנו.

הרי ידוע שהישמח משה זי"ע אמר שלאחר מותו לא יכנס לגן עדן עד שיפעל את ביאת המשיח, ועדיין לא נושענו...

מרן שליט"א: אף שהקב"ה גוזר וצדיק מבטל, אבל סוף כל סוף הקב"ה פועל כרצונו. מרן אאדמו"ר זי"ע אמר לי פעם עה"פ (קהלת ו, י) ולא יוכל לדין עם שהתקיף ממנו, ולאחד הפירושים זה עולה על הקב"ה, שסוכ"ס הוא התקיף ומנהיג את העולם כרצונו, ואף שהצדיקים רצו להמתיק ולבטל הפורעניות, עלה בידם רק לדחות אבל לא לבטל לגמרי, ולבסוף נתקיים הכל.

היה מעשה בחסיד אחד שבא אל מרן הדברי חיים לבקש ישועה להיפקד בבנים, ועשה כל מיני פעולות שמרן הדברי חיים יכה אותו, כגון שעמד לו בדרכו וכדומה, ואולם מרן הד"ח לא הכה אותו, ובכל פעם התנצל וביקש ממנו שיזוז הצידה. ופעם לאחר זמן הרים לפתע מרן הדברי חיים את ידו על מנת להכותו, והוא מרוב פחד הזיז את ראשו ולא זכה לקבל ההכאה, ואז אמר לו מרן הדברי חיים: מה אוכל לעשות, בכל מקום שיכולתי לבקש עבורך בקשתי, 'אבער א באשעפער בין איך נישט'...

*

האדמו"ר משבט הלוי: המצב כיום עם צעירי הצאן, אינו קל...

מרן שליט"א: בפרט שאין להם על מי להתבונן... איתא במדרש (תנחומא, שמות אות כט) "נמשלו ישראל לעוף מה עוף אינו פורח בלא כנפים אף ישראל אינן יכולין לעמוד בלא זקנים". כשאנו היינו צעירים עוד היה את

הזקנים מהדור הקודם שהיה לנו הזכייה לראותם. וזאת מלבד כל הבעיות המורכבות שמתעוררים בכל תקופה רח"ל, וכל 'ערליכער בחור' ו'ערליכער יונגערמן' הוא בגדר נס.

האדמו"ר משבט הלוי: זהו יקר המציאות...

היום מקובל מאד, וגם בתחום החינוך, שהכל הולך עם תמונות להמחשה, שיש לזה גם מעלות אבל גם חסרונות... **מרן שליט"א:** עצם הדבר שמתרגלים שאין צריכים להתייגע...

האדמו"ר משבט הלוי: גם זאת, אבל יש עוד נזק, דכיון שמתרגלים שכל דבר צריך המחשה, הרי כשלומדים לפעמים דבר שאי אפשר להמחיש, אזי כמעט בלתי אפשר להבין...

מרן שליט"א: זהו גם מהסיבות שאין לבחורים ללמוד מתוך גמרות מבוארות, כיון שמתרגלים שאין צריכים להתייגע.

האדמו"ר משבט הלוי: זקני הגאון בעל שבט הלוי זצ"ל לא הרשה להכניס לבית המדרש את הגמרות המבוארות.

מרן שליט"א: צריכים לידע שכאשר אין מבינים את הגמרא, צריכים לעיין ברש"י או ובתוס' ובמהרש"א, כמו שהיה בכל השנים.

וביותר חמור הדבר כשמתרגלים ללמוד הגמרא רק מתוך הביאור, שאי אפשר לזכור הגמרא כשלומדים באופן כזה, בלי השקעה ויגיעת המח, ורק כשעמלים ומשקיעים כל הכח והמח בהבנת הגמרא, אז זוכרים.

ההתחלה של זה היה באמריקה, וזה אכן קירב שם אלפים ורבבות ללימוד התורה, אבל בחורים ואברכים אין להם ללמוד מתוך גמרות אלו.

מלכתחילה היו מגידי השיעורים צריכים ללמוד עם תוס', ומרן אאדמו"ר זי"ע לא סבל שלמדו בלי תוס', אבל לכה"פ עם רש"י צריכים ללמוד, ושמעתי שישנם שיעורים שאין לומדים שם הגמרא עם פירוש רש"י.

האדמו"ר משבט הלוי: זקני בעל שבט הלוי זצ"ל היה לומד עם ב' אצבעות, אחד בגמ' ואחד ברש"י.

ב'כמות' יש היום יותר תורה ממה שהיה פעם. בזמננו

דעם מתיקות פין קול הכינור, ושכח את כל אשר לפניו ונכנס בתוך הגן עדן, דאס איז גיוועהן דער רבי ר' מענדעלע. דער אלטער איהעלער (בעל הישמח משה) האט גיזאגט, אים וועט מען שוין נישט אריין פאפען, איהם האט שוין נישט גיניצט דאס פידעלע פון דוד המע"ה, האט מען אים מכבד גיוועהן מיט א דרשה, ואמרו לו בעת כי יסיים הדרשה יבא משיח, אין אזוי זאגט עהר נאך די דרשה (ואמר הה"ק מסאנז, ברוך! (בנו הה"ק מגארליץ) דו מיינסט אפשר דאס איז א גוזמא? ניין, עס איז אמת, עהר זאגט נאך די דרשה, כי יש למעלה שפע חכמה ודעת עד אין גבול, ומשפיעים לו תמיד חידושים נפלאים והוא בנפשו דימה אז עהר האט ערשט אנגיהאויבן צו זאגן, כי שם, הוא למעלה מן הזמן והעבר והעתיד הכל חד. נו, מ'האט עהם אויך אריין גיפאפט. אבער מיך (כן אמר הה"ק מראפשיץ) וועט מען שוועריגליך אריין פאפין. ואמר הה"ק מסאנז, מהאט דעם רב (הה"ק מראפשיץ) אויך אריין דערווישט, נאר מיך קלער איף וועט מען נישט קענען אריין דערווישן. אבער בעוה"ר (כן אמר הה"ק בעל ייט"ל) מהאט דעם רב (הה"ק מסאנז) אויך אריין דערווישט, עס איז דארט דא אסאך אמצעות אריין צי פאפן, אבער איך (כן אמר על עצמו הה"ק בעל ייט"ל) וועל מיר שוין אכט געבען, אבל בעוה"ר גם הוא נעדר מאתנו, וה' ישמע קול גאולה בב"א.

וראה עוד שם, שהגה"ק המהר"ם א"ש זצ"ל אמר בנוגע לדרשתו הארוכה של הישמח משה בעולם העליון: ער האט שוין גימגעט זאגן 'ובא לציון גואל'...

¹ כן מובא בתהלה למה: ופעם אמר כי פליאה נשגבה בעיניו על הצדיקים ורבותיו הקדושים אשר נשמתם בגן עדן העליון, מדוע ולמה ישתקו ולא ירעישו כל העולמות להביא לימות המשיח, ואך אמר כמתנצל עבורם שלפי דעתו והשערותו הושיבו אותם בעולם התענוג העליון, ומרוב התענוג הגדול שצדיקים יושבים ונהנים מזיו השכינה שכחו כל הענין אשר נעשה בעולם השפל וידמה להם כאילו משיח כבר בא. ואמר, שבאם למשל ירצו לעשות לי בזאת, לא אטוש את עמי ולא אעזוב להטעותי, ושמעתי אומרים בשם הר' הק' מו"ה מאיר מפרימישלאן זצללה"ה שאמר בדרך קרוב להלצה, אל יפלא בעיניכם כי הצדיק מאוהעל שותק בעולם העליון ולא פעל עוד הגאולה, כי כבדו אותו בדרשה כבואו שמה, ועוד משה עומד ומשמח בהדרשה.

וראה בספר פאר וכבוד (ערך הייט"ל, אות יח): פ"א דברו מענין ביאת משיח, סיפר הה"ק [בעל ייטב לב] זל"ה כי שמע מפה הה"ק בעל דברי חיים זל"ה ואמר בזה"ל, דער רב (הוא הה"ק מראפשיץ) האט פארציילט דאס דער רבי ר' מענדעלע מרימנאב אמר קודם פטירתו כי אחר הסתלקותו יתאמץ למאוד כי יהיה זמן הגאולה ולא יכנס לגן עדן עדי יבטחוהו על ככה, וכן היה, והראו לו הרבה ענינים שונים, און מ'האט אים נישט גיקענט אריין דערווישן אין גן עדן, עס איז דאך נישט דיא צייט גיוועהן משיח זאל קימען, והראו לו את הכינור כנגן המנגן דוד המלך ע"ה, איז עהר נאך גיגאנגן נאך

עשר שעות, יותר ממה שהכולל יונגעלייט לומדים היום. לאחר החורבן היה נראה שאין עוד תקוה לתורה ח"ו. כאשר הגיע מרן אאדמו"ר זי"ע לאמריקה, לא היו שם חסידישע ישיבות, ומרן אאדמו"ר זי"ע רצה לפתוח ישיבה, ואמר לו איזה רבי, כשיצמחו לי שערות על כף היד תוכלו לפתוח כאן חסידישע ישיבה כמו שהיה מלפנים...

ובאמת שעל פי הטבע היה הוא צודק, שהיה אז חושך ענן וערפל אחר החורבן הגדול, וב"ה שזוכים לראות את התקומה.

מרן אאדמו"ר זי"ע היה דוחף ומדרבן ללמוד לימודים עמוקים, שצריכים לעמול ולהתייגע להבינם, ואמר שבצעירותו היו לומדים חושן משפט עם הילדים... בגאליציא לא היו ישיבות...

האדמו"ר משבט הלוי: היו לומדים ב'שטיבלעך' וב'קלויזן'. **מרן שליט"א:** מרן הדברי חיים כתב (שו"ת דברי חיים ח"ב, יור"ד סי' מז) על זמנו, שלא נהגו במדינותינו לעשות ישיבות.

הרה"ק מהר"ש מבאבוב זצ"ל התחיל בזה כשהתחיל החורבן לאחר מלחמת העולם הראשונה, שאז היו חייבים לעשות.

אבל את ה'גוטע קאפ' דחפו תמיד מנערותם לשאיפות גבוהות.

האדמו"ר משבט הלוי: זה ברור שיש אברכים שלאחר החתונה גדלים יותר מאשר כשהיו מוגבלים במסגרת של הישיבה, כיון שאז כבר היו יכולים ללמוד מה שרוצים.

מרן שליט"א כבדו בפירות, ובירך על הענבים. **האדמו"ר משבט הלוי:** שנזכה לקיום 'אשתך כגפן פוריה' (תהלים קכח, א)...

מרן שליט"א: 'גפן' מרמז שצריכים לסמוך על האבות, שכן עץ הגפן מוכרח להיות סמוך ומקושר ואין בו לעמוד בעצמו.

איתא במדרש (עי' ב"ר עו, ד) 'כל ההולך בדרכי אבות אני מתקומם עליו בזכות אבות', ו'דרך' יכול להיות גם דרך ארוכה מאד, וכשרק מתחילים לילך לכיוון הנכון, כבר נחשב שהולכים בדרך הנכונה, והקב"ה מתקומם

אין דבר כזה שבחור בן חמש עשרה יהיה אופה או חייט כמו שהיה מצוי לפני המלחמה.

מרן שליט"א: פעם היה מושג כזה של בעה"ב פשוטי עם ויראי שמים, ערליכע שוסטער'ס, ערליכע שניידער'ס... **האדמו"ר משבט הלוי:** כמו העובדא הידועה על ע"ה אחד שניגש לעמוד ואמר 'מברך הנשים' במקום 'מברך השנים'...

מרן שליט"א: היה כאלה מושגים, שהיו ע"ה אבל פחדו מהשי"ת ופחדו מעבירה, משא"כ בזמננו מי שאינו לומד תורה קשה לו מאד להתחזק ביהדות.

אני חוזר על מה ששמעתי מפעם מכ"ק האדמו"ר ממחנובקא זצ"ל שאמר, אם הקב"ה היה רוצה שהיהודים יהיו יותר קרובים אליו לא היה מביא את סטאלין... זהו מליצה ישרה על ישראל קדושים...

בשמחת הבר מצוה שלי השתתף הגאון הרב מפוניבז' זצ"ל, ואחר שאמרתי כל הפלפול משך כעשרים דקות, נהנה מזה ואף נישק לי על מצחי וכו', ואחר כך אמר בדרשתו שרואים כיום שהוטב מצב הדור לעומת מה שהיה בדורות הקודמים, ושישנם הרבה לומדים ותלמידי חכמים עוד יותר ממה שהיה מקודם, והאריך בזה הרבה.

ומרן אאדמו"ר זי"ע שכאב לו מאד ירידת הדורות, אמר אחר כך כשנשא את דברותיו, שהוא יבאר את דברי הרב מפוניבז', דהנה הדור שלנו הוא כה ירוד ופחות ושפל, ולכן כל מה שלומדים נחשב מאד לעומת הדורות הקודמים, אבל איך אפשר לומר שהיום לומדים יותר מהדורות הקודמים, והלא בווארשא היו בעלי בתים וסוחרים לומדים ובקיאים הרבה יותר מאלו הלומדים בזמננו, וכשהלכו ברחובות העיר בשבת שמעו מכל הבתים קולות של לימוד התורה ושירות ותשבחות.

וסיפר שבצאנזער קלויז בטארנא היה תקנה שיבואו ללמוד קודם התפילה, ולא התפללו לפני השעה תשע. ובשעות לפנות בוקר כבר לא היה מקום פנוי בבית המדרש שהיה מלא וגדוש בלומדים, וכך למדו כארבע או חמש שעות לפני התפילה, ואחר התפילה הלכו לעבוד, וכשגמרו העבודה שוב באו לבית המדרש ללמוד, וכן היה בעוד מקומות, והבעה"ב אז למדו כעשר או שנים

^ה וז"ל: וגם ישיבות אין מצוי במדינתנו מכמה טעמים נכונים כאשר שמעתי ממו"ח ז"ל מלייפניק הטעם לזה, אבל יושבים חבורות חבורות בבית המדרש ועוסקים בתורה בגפ"ת וכו'.

^א וראה בספר שיר המעלות לשלמה (עמ' נא) מה שהשיב הרה"ק מבאבוב לאחד ששאלו על אודות מש"כ בדברי חיים, וכה אמר: אילו היה זקני חי עכשיו, היה גם הוא מייסד ישיבה, כי הנה אדם ההולך בדרך בשעה שמזג האויר טוב ונוח, הרי הוא הולך ישר למחוז פתחו מבלי שיתעכב בנתיבתו, אבל כשפתאום סוער גשם בחוצות אז הוא מחפש לו מגן ומחסה מזרם וממטר ורק לאחר שהגשם חולף לו הוא עושה את דרכו הלאה. וכן בנידון דידן, בימי סבי מצאנו שבחוץ היה נעים ובהיר ולא נשבו רוחות, הלכו הצעירים ישר במנוחה ובנעימות בדרכם אורח התורה איש איש כנפשו וכחפצו, וכה התפתחו והתחנכו, אבל כשעננים השחורים של ההשכלה מתפשטים ושופעים גשמי קללה ואורבים לסכן את נפשות הנוער, אז על הבחורים להכנס לבין כותלי הישיבה המשמשים כתריס להגן אליהם מן הפורעניות ע"י שיתחנכו שם תחת השגחה חמורה, ואחר שנים אחדות כשנעשים מחוסנים נגד הסכנה אז יכולים לצעוד בבטחה במשועלי החיים.

^א יש להסמך לכך תיאור נוסף של אחד מתושבי העיר (טארנע - יזכור בוך, עמ' 68): "אין דער דאזיקער גרויסער סאנדזער קלויז האבן יומם ולילה געלערנט הונדערטער בחורים. אין די ווינטער-חדשים פלעגט שוין פארטאגס שווער זיין צו פארנעמען א פלאץ צום לערנען..." [ב'קלויז המקומי הצאנזאי הגדול למדו יומם ולילה מאות בחורים. בחודשי החורף, כבר בשעות לפנות בוקר קשה היה למצוא מקום ישיבה פנוי].
וכן בספר "טארנע - קיום און חורבן פון א יידישער שטאט" (עמ' 205) מובא: "אין די ווינטער-נעכט, בעת די גרעסטע פרעסט, שנייען און זאווערוכעס, איז שוין 2 א זייגער פארטאג געווען טעטיק די קלויז, וואו ס'האבן זיך געפונען א גרעסערע צאל בחורים און בעלי-בתים וואס האבן געלערנט מיט התמדה... די וואס האבן פארשפעטיקט און געקומען ארום 5 פארטאג אין דעם גרויסער קלויז, האבן קיין זיך-פלאץ שוין נישט געקענט געפינען..." [בלילות החורף הקרים, בכפור העז, סערות ושלגים, היה הקלויז פעיל כבר מהשעה 2 לפנות בוקר, כאשר נמצאו שם מספר גדול של בחורים ובעלי-בתים שלמדו בהתמדה... אלו שאיחרו והגיעו סביבות השעה 5 לפנות בוקר לקלויז הגדול, כבר לא היו יכולים למצוא מקום ישיבה].

בזכות אבות.

וברכו מרן שליט"א לקראת השמחה במעונו, ונפרדו לשלום.

יום רביעי פר' ראה ז"ך מנח"א

בערב נכנס מרן שליט"א לקליינע זאל שבביתו נאוה קודש, שם נערך מעמד נרגש ומרומם לכבוד הכרתו של הרה"ג רבי נפתלי צבי לייפער שליט"א בן כ"ק האדמו"ר מנדבורנא חיפה שליט"א, ע"י כ"ק מרן שליט"א לדומו"צ בית מדרשינו החדש ברחוב רב אשי בשיכון ויזניץ בב"ב.

במעמד ההכתרה נכחו הגה"צ חדב"נ אב"ד קהילתנו הק' בב"ב שליט"א וכל מתפללי בית מדרשנו בבני ברק.

עם כניסתו של מרן שליט"א לקליינע זאל פתח בדברים הרה"ח ר' חנוך העניך רייך הי"ו חבר ועד בית המדרש, שבדברים נרגשים גולל את פרשת הקמת וייסוד בית מדרשנו, כשבזמן קצר קנה לעצמו שם טוב ומהוה כמגדל של אור להפצת תורה ותפילה בדרכם של רבוה"ק. ובדבריו כיבד את הדומו"צ הנבחר לשאת דברים.

הדומו"צ הגרנ"צ לייפער שליט"א בדברים קצרים, נשא דברי שבח ותהלה לא"ל עליון על שזכה להגיע הלום, כן הודה בדברים לכ"ק מרן שליט"א אשר כמלאך העומד על המחנה להנהיג כל אחד ואחד, הטיל על שכמו את המשרה הרמה, כשרק מכוחו זכה לכל מה שהגיע. את דבריו סיים גם בברכת תודה לבני הקהילה אשר מיני יסוד בית המדרש ניכר ביותר חשיבות כל אחד ואחד מבני קהלתנו הק'.

הס הושלך בקהל, עת פתח כ"ק מרן שליט"א ונשא מדברות קדשו, וזהו תוכנם:

בדרך כלל אין רצוני כל כך לדבר דברים אודות דבר חדש הנמצא בתחילת הדרך, עד שעובר זמן מה ורואים את התוצאות, כי קל מאד להתחיל ולפתוח דבר חדש, אך והעיקר הוא לראות כיצד נראים פני הדברים גם הלאה במשך הזמן. אבל כאן הרי אין אנו עוסקים בדבר חדש, כי כולם כאחד ידועים לטובה מאז הימים.

- בכל קהל צריך להיות ראש -

עיקר הענין במעמד זה הוא מה דמיתאמרי בשם הרה"ק הרר"א זי"ע וכן ידוע מפי ספרים ומפי סופרים, שבכל מקום שיש קהל של יהודים ואין מי שממונה לעמוד בראש, אזי היצר הרע עומד בראש, ובבחינת מה שמצינו (שמו"ר טו, א) שהקב"ה נקרא ראשון שנאמר (ישעיה מד) אני ראשון ואני אחרון, ולעומת זה עשיו הרשע נקרא ראשון שנאמר (בראשית כה) ויצא הראשון וגו',

עיי"ש, כי כך היא המידה שתמיד צריך להיות אחד שיהיה הראש והראשון, ואם זוכים אזי יודעים לבחור איש הגון שיהיה הראש והראשון.

- יחד עם מידת הענוה יש להנהיג העדה ביד רמה -
בפרשת השבוע (דברים יא, כו-כח) ראה אנכי נותן לפניכם היום ברכה וקללה, את הברכה אשר תשמעו אל מצות ה' אלקיכם אשר אנכי מצוה אתכם היום, והקללה אם לא תשמעו אל מצות ה' אלקיכם וסרתם מן הדרך אשר אנכי מצוה אתכם היום ללכת אחרי אלהים אחרים אשר לא ידעתם.

נראה לבאר הלימוד בפסוקים אלו, כי הנה הכתוב אומר (במדבר יב, ג) והאיש משה עניו מאד מכל האדם אשר על פני האדמה, משה רבינו ראה עצמו הקטן והחלש יותר מכל בני ישראל, וסבר שכל היהודים טובים ממנו, ולא רק מכל בני ישראל אלא לשון הכתוב 'מכל האדם' כולל את כל האנשים שבעולם, שראה משה רבינו עצמו השפל מכולם, ואין לנו השגה בגודל ענווה כזו.

והביאור בזה, שאף שמשה רבינו ידע את האמת שהוא עלה השמימה לקבל התורה, הוא לימד את התורה לישראל, והוא הנהיג את ישראל, כל זאת לא מיעט ולא פגם כלל במידת ההכנעה ושפלות הרוח של משה רבינו ע"ה וההרגשה שכל היהודים טובים ממנו, כי אמר בלבו: אני לעצמי אין בי שום חשיבות ומעלה, ואני רק שליח מאת ה', וכל המדרגות שלי הם רק מחמת שהקב"ה גזר ואמר שאני אזכה לכך, ואדרבה דווקא בגלל שאני הקטן והגרוע מכולם בחר בי הקב"ה, כמו שאמרו בזוהר הקדוש (אמור, דף צ' ע"ב) שאין הקב"ה שורה אלא במקום מאנא תבירא, והרי ברצות ה' גם מקל עץ וגם אבן יכול לזכות למדרגות אלו.

ברם, לצד גודל ענוותנותו, ידע משה רבינו שכאשר הדבר נוגע להנהגת העדה יש בחינה של 'נהוג נשיאותך ברמים, זרוק מרה בתלמידים' (כתובות דף ק"ג ע"ב), 'טול מקל, והך על קדקדם' (סנהדרין דף ח' ע"א), ובוודאי אין הכוונה על הכאת מקל כפשוטו, אלא הכוונה שיש להנהיג העדה ביד רמה.

- ההכנעה לרב הקהילה - יסוד לקיום היהדות -
ידוע לכל הבקי בתולדות ישראל, שבמשך

פרצו לרוב וקרנו רמה בכבוד, ומיום ליום היה הולך וגדול עד שנעשה עשיר מופלג.

ביום מן הימים שח הרבי ר' זושא לאותו יהודי שהוא עומד לנסוע אל מורו ורבו הרה"ק הרבי ר' בער זי"ע, המגיד ממעזריטש. הדבר היה לחידוש באוזני יהודי זה שלא ידע עד היום שיש לרבי זושא רבי שהוא נוסע אליו. נוכח כן הרהר היהודי בלבו קל וחומר, אם כאשר תמכתי בידי התלמיד הצלחתי כל כך בעסקי, בוודאי אם אתמוך בידי הרבי, אצליח יותר בכפל כפליים.

ואכן היהודי חדל מלתמוך בידי רבי זושא, והתחיל לנסוע אל הרבי ר' בער ושם התחיל לתמוך בכספו. אך לרוב פליאתו, ככל שהוסיף לתת מכספו לרבי ר' בער התחיל להפסיד מכספו ומטה ידו, עד שירד מכל נכסיו ונעשה עני ואביון.

חזר האיש והלך אל הרבי ר' זושא ואמר לו, נפשי בשאלתי, איך יתכן שכאשר אני תמכתי בידך ראיתי הצלחה במעשי ידי, וראיתי ממש בחוש ברכת ה' וסייעתא דשמיא בכל מה שעשיתי, ועכשיו כאשר התחלתי לתת תמיכה לרבי, הרבי ר' בער, הושפל קרן עושרי ויצאתי נקי מנכסיי.

השיב לו הרבי ר' זושא, התשובה לכך פשוטה עד מאד, כל זמן שאתה נתת לי בלי לבדוק הרבה אם אני ראוי לכך, שהרי באמת אני אין ראוי למאומה, ואיני כדאי לתת לי אפילו לחם ומים, אזי מדה כנגד מדה גם בשמים לא בדקו אחר כך ונתנו לך עשירות גדולה, אבל ביום שהחלטת להיות יהודי נשוא פנים [א שיינער יוד] ואתה בודק ומחפש לתת מכספך רק לצדיקים ויראי ה', אזי גם בשמים התחילו לבדוק אותך אם אתה ראוי שיתנו לך שפע רב.

זהו שאמר להם משה רבינו בענוותנות הוראה וציווי לבני ישראל לדורות, ראה 'אנכי' נותן לפניכם היום ברכה וקללה, כלומר, אמנם אנכי השפל מכל ישראל עומד בראש העדה ונותן לפניכם את דבר ה', אבל דעו לכם שבזה תלויה הברכה או הקללה, כי אם אתם תקבלו ותשמעו בקולי בלי לבדוק אם אני ראוי לכך, גם בשמים לא יבדקו אם אתם ראויים לברכה, ואם להיפך אזי יהיה להיפך.

והוסיף ואמר, ראה אנכי נותן לפניכם וגו' את

הדורות היו הרבה קהילות אשר היו שם אנשים שלא השלימו בלבם עם הרבנים שנבחרו לשמש ברבנות בקהילתם, כי אמרו בלבם: וכי אנכי צריך להכניע עצמו לרב הזה, והלא אני שווה אליו בחשיבות ואני תלמיד חכם כמותו וכדו', וכידוע בזה הרבה עניינים וסיפורים, ואכמ"ל. אבל הדבר ברור ומוסכם, וכך ראו בעליל בכל הדורות, שדבר זה גרם לחורבן היהדות.

באותן קהילות בהן כיבדו כולם את הרב, כל אחד כקטן כגדול הכניע עצמו אל הרב, וכולם שמעו מפיו את קול ה' ברמה, הן אנשים פשוטים מהמון העם והן תלמידי חכמים ונשואי פנים כולם קיבלו את הנהגתו של הרב, באותן המקומות עלתה בידם להרחיב את גבולות היהדות, להגדיל תורה ולגדל דורות של יהודים יראים ושלמים.

אבל באותן מקומות בהן היו אנשים שלא הכניעו עצמם תחת הרבנים, בפרט אנשים חשובים ונשואי פנים מבני הקהילה שסברו שאין נאה להם להיכנע תחת רב הקהילה שהוא אינו יותר חשוב מהם [כידוע שכן היה ברבנות בסיגוט, ועוד מקומות כהנה וכהנה ואכמ"ל], במקומות הללו נעשה חורבן היהדות, כי כאשר פשוטי העם מביטים ורואים כי האנשים החשובים שבקהילה ותלמידי החכמים אינם נכנעים לרב העיר, הדבר השפיע גם על פשוטי העם שיצרו גבר עליהם שלא לקבל את הנהגת הרב, עד שנחרבה היהדות לגמרי בעיר ההוא.

- על ידי ההכנעה לרב זוכים לכל הברכות -

זאת ועוד, יש לדעת שיהודי הנכנע לרב בלי להרהר ולבדוק אחריו אם הוא ראוי לכך, בכך הוא זוכה מדה כנגד מדה שגם משמים ישפיעו על יהודי זה רוב ברכות בלי לבדוק אם הוא ראוי לכך.

כידוע המעשה מהרה"ק הרבי ר' זושא זי"ע, בהיותו אברך צעיר היה שרוי בעניות ואביונות ושפלות, ופעם אחת היה יהודי אחד שהרגיש במצבו הדחוק והשפל של הרבי ר' זושא, וכאשר ראה שהוא אברך בן טובים וירא שמים התחיל לתמוך בו בימין צדקו, וככל שהיה מוסיף לתמוך ברבי ר' זושא התחיל לראות ברכה גדולה במעשי ידיו וזרחה לו שמש ההצלחה, עסקיו

היכא דהוו גרסי.

לולי כח התורה אין יכולים לעמוד ולהתפלל, כפי שהיה כ"ק אאמו"ר זי"ע אומר בשם רבו הגה"ק רבי טעביל [דוד צבי זעהמן] מדוקלא זצוק"ל, בשם ספר הקנה (מצות תפילה דף כא, ב) שבזמננו אין מצות תפילה והסיבה שאנו מתפללים היא רק שלא תשתכח תורת תפילה, ע"כ. ברם כח התורה נשאר בידינו תמיד, ורק על ידי כח התורה יש לנו העוז והכח לעמוד בתפילה לפני ה'.

- על כל אחד לבוא ולקבוע שיעור תורה בביהמ"ד -
על כן יש לפעול שיהיה בית המדרש זה מקום תורה, ושיהיו בו שיעורי תורה, כי זה העיקר, ובלי זה אין בית המדרש יכול להיקרא בשם 'צאנזע' בית מדרש.

כבר ביקשתי הרבה פעמים שיהיה לכל אחד ואחד שיעור תורה קבוע בכל יום, ואיני מאמין שיש אברך אחד שאין לו שיעור תורה באיזה מקום, אולם בכל זאת נחוץ מאד שהשיעור תורה יהיה דווקא בבית המדרש בו מתפללים כדי לפתוח שערי תפילה. כי אף שהקב"ה מלא כל הארץ כבודו ולית אתר פנוי מיניה, אבל אנו רואים בדברי חז"ל הנ"ל שאמרו שיש קדושה מיוחדת וסגולה מיוחדת לקבלת התפילה במקום שבו עוסקים בתורה כי בכך פותחים את שערי התפילה בשמים.

כן נחוץ מאד שאפילו אברכי כולל אשר תורתם אומנתם יהיה להם גם שיעור קבוע בבית המדרש זה.

ובוודאי יש חשיבות מיוחדת שאברכי הכוללים שיקבעו שיעורי לימוד בכל יום בבית המדרש יחד עם אחרים שאין תורתם אומנתם.

אין לנו שיור רק התורה הזאת, והתורה אגוני מגנא ואצולי מצלא, והרי בימינו אנו צריכים רוב שמירה וסייעתא דשמיא בכל רגע, כאשר נתקיים בנו (סנהדרין צה, א) אם ראית דור שצרות רבות באות עליו וכו', צריך סייעתא דשמיא בכל רגע, והשמירה היא על ידי לימוד התורה, כי אין לו להקב"ה בעולמו אלא ד' אמות של הלכה, ואין הכוונה רק על לימוד הלכה אלא לימוד התורה בכלל.

הברכה אשר תשמעו אל 'מצות ה' אלקיכם' אשר אנכי מצוה אתכם היום - כלומר, אמנם אנכי השפל והפחות מכולם מצוה לכם את מצות ה', אבל לא בכח ובזכות עצמי אני בא אליכם, אלא אני מדבר אליכם את 'מצות ה' אלקיכם', דהיינו שכך גזר הקב"ה שאני אעמוד בראש להשמיע לכם את דבר ה', וכל מה שאני אומר הוא מפי הגבורה, ולכן לא אלי אתם נכנעים אלא אל הקב"ה, ואם תשמעו בקולי יהיה לכם ברכה וכל טוב.

אבל, והקללה אם לא תשמעו אל מצות ה' אלקיכם וסרתם מן הדרך אשר "אנכי מצוה אתכם", כלומר, שאתם תבואו בטענה שאין אתם חפצים לשמוע מצוות רק מפי הקב"ה בעצמו, אבל אחרי ש"אנכי מצוה אתכם" לכן לא תשמעו בקולי, ואם כה תעשו אזי תהיה לכם קללה ולא ברכה ח"ו.

- ראוי לאותה אצטלא -

ברם, כל מה שאמרתי עד עכשיו, שייך לומר כאשר ממנים רב ודיין מחמת יחוס או שאר סיבות ותירוצים, שאז צריך לעורר את הקהל לשמוע בקולו אפילו אם הוא אינו ראוי, אבל כאן אצל הדומ"ץ שליט"א דגן הלא אנו מכירים ויודעים אותו שנים רבות כמי שראוי לאותה אצטלא, בנוסף על מה שזכות אבותיו מסייעתו בהיותו בנן של קדושים וראוי להנהיג עדה בישראל. השי"ת יתן לו הכח ללמוד וללמוד, אשר זהו עיקר התפקיד שלנו, להרביץ תורה לישראל.

- ביהמ"ד דחסידי צאנז - מקום תורה ותפילה -
יש לדעת כי "צאנזע" בית המדרש, צריך להיות 'מקום תורה', כי אין התפילה נשמעת אלא במקום תורה, כמו שהמליצו צדיקים בנוסח התפילה 'בחכמה פותח שערים' - שעל ידי חכמת התורה פותחים את שערי התפילה בשמים, וכן שאמרו בגמרא (ברכות דף ח' ע"א) אמר אביי, מריש הוה גריסנא בגו ביתא ומצלינא בבי כנישתא, כיון דשמענא להא דאמר רבי חייא בר אמי משמיה דעולא, מיום שחרב בית המקדש אין לו להקדוש ברוך הוא בעולמו אלא ארבע אמות של הלכה בלבד, לא הוה מצלינא אלא היכא דגריסנא. רבי אמי ורבי אסי אף על גב דהוו להו תליסר בי כנישתא בטבריא לא מצלו אלא ביני עמודי,

- שיהא שם שמים מתאהב על ידך -

בזכות התורה וזכות התפילה יעזור ה' שיתקבלו כל התפילות לרחמים ולרצון, ונהיה אנחנו וצאצאינו וצאצאי צאצאינו כולנו יודעי שמך ולומדי תורתך לשמה.

יעזור השי"ת שהדיין שליט"א יוכל לעמוד על משמרת הקודש לאורך ימים ושנים טובות ובריאות, עד ביאת המשיח, להגדיל תורה ולהאדירה ולקדש שמים שמים, ושיהא שם שמים מתאהב על ידו.

אמנם יש ענין להכניס בלב השומעים מורא שמים, כפי שהיה בדורות הקודמים דרשנים שציירו באוזני השומעים את עונשי הגהנום וכל העונשים הקשים ובכך הכניסו מורא שמים, אבל דרך הבעל שם טוב זי"ע היה באופן של 'שיהא שם שמים מתאהב על ידך (יומא דף פ"ו ע"ב), כי אף שבוודאי צריך גם מורא שמים ולדעת שיש דין וחשבון, אבל העיקר הוא להכניס בלב אהבת ה', ועיקר הדרך להכניס אהבת ה' הוא על ידי שמכניסים אהבת התורה. ועל ידי אהבת התורה באים ממילא גם להתמדת התורה.

כן יעזרנו ה' אלקינו, וזכותו של כ"ק אמו"ר זי"ע אשר הכל נקרא על שמו והכל הוא פירות מהנטיעה שהוא נטע - יגן עלינו שלא יבוש המעיין ולא יקצץ האילן, ונזכה להכין עצמינו לקראת ביאת המשיח בקרוב ממש כאשר אנו מקוים ומחכים בכל יום לגאולה השלימה, ויזכו כולם לכתיבה וחתימה טובה בספרן של צדיקים בכלל ופרט, כל אחד כל מחסורו, ונזכה לגאולה שלימה ולחינוך ביהמ"ק במהרה בימינו אמן.

אח"כ ערך מרן שולחן לחיים, ואיחל לדומו"צ הנבחר שליט"א שיזכה לקדש שם שמים, ללמוד וללמד לשמור ולעשות ולקרב בני ישראל לאביהם שבשמים, מתוך סייעתא דשמיא בכל העניינים. כן איחל לחיים לגיסו חדב"נ הגה"צ אב"ד קהלתנו הק' בכ"ב שליט"א, ולכל הקהל.

וסיפר מרן שליט"א כמה עובדות ממשפחת הגה"ק החתם סופר זי"ע והתמנותם לרבנות, כדלהלן: שמעתי מהרה"ח ר' אברהם יוסף שפירא ז"ל מת"א, ששמע מהגאון גאב"ד טשעבין זצ"ל, שסיפר כי פעם נסע בדרך הגה"ק ר' שמעון סופר זצוק"ל אב"ד

קראקא בנו של הגה"ק החת"ס זי"ע, ובבואו לאכסניה פגש איזה יהודי שידיו רעדו, והיה לו על כנף בית היד של הכתונת פעמונים קטנים שנשמע קולו ע"י רעידת הידים. ובראות היהודי הנ"ל את רבי שמעון סופר זצוק"ל אמר: כן, בגללך הוא. וסיפר אח"כ כי לפני שנתמנה הגאון רבי שמעון סופר זצוק"ל לכהן ברבנות בקראקא, היה שם מחלוקת גדולה וקבוצת התנגדות כנודע, והחסידיים לא רצו שיכהן שם כרב, ואני הייתי בין קבוצת המתנגדים, והיות ומרן הדברי חיים זי"ע כידוע עשה רבות כדי למנותו לרבנות, קמתי בראש קבוצת חסידיים לנסוע למרן הד"ח זי"ע כדי להניעו לביטול המינוי, והנה כאשר נכנסנו לקודש פנימה התחלתי לדבר את דברי, נסער מרן הד"ח ואמר: 'איני מבין איך יהודי מדבר על בנו של החת"ס זי"ע ואינו רועד?!... והנה תיכף בצאתי מן החדר החלו ידי רועדות מאז ועד עכשיו...

ומסופר עוד, שבקראקא היה חבורת לומדים, שכל אימת שבא מועמד לרבנות לשאת דרשה בעיר, כמו שהיה נהוג בזמניהם, היו באים במיוחד לקנטרו בדברים להפריך כל הדרשה, ויצאו משם הרבנים בבושת פנים, ולא יכל שום אחד להתמנות לרב. כשהגיע הגאון ר' שמעון סופר זצוק"ל ידע את מנהגם הרע, (וכנראה שהיה סבור שהוא צריך להתמנות כרב כאן, ובפרט שצדיקים סייעו בעדו על כך), ופתח מיד בתחילת הדרשה בספרו כדלהלן: פעם היה איזה קצב בפרעשבורג שלא התנהג כהוגן, ושלחו אביו החת"ס זי"ע להתריע בעדו על המכשול כמה פעמים, והלה אטם אזנו משמוע, עד ששלחו החת"ס זי"ע בפעם האחרונה, ומסר לו 'שם' שאם מכוונים זאת יכולים להמית את הזולת, ואמר לו שיזהיר אותו כי אם לא ישמע לו הפעם, אז יכוון מיד השם וימות, וכן היה. המשיך רבי שמעון סופר ואמר להם: לכן אני פונה ואומר לכם הזהרו בי, כי אם רצונכם וכוונתכם לש"ש אז מוטב, אך אם רק לקנטר דבריכם, אז תדעו שזוכר אני עדיין את השם ההוא, והחל לומר את הדרשה. ואכן שרר שקט מוחלט בכל עת הדרשה, ואיש לא העיז לדבר כלום, וכך נתקבל לרבנות.

בשעה 10.30 שוב נכנס מרן שליט"א לקליינע זאל שבביתו, למעמד מרגש ומרומם, מעמד הכרת הרה"ג רבי ישראל פלדמן שליט"א ראה"כ בברכפלד, ע"י כ"ק מרן שליט"א לדומו"צ קהלתנו הק' בברכפלד. במעמד כל בני הקהילה. עם כניסתו של מרן שליט"א פתח מנהל המוסדות הרה"ח ר' משה פלדמן הי"ו בדברים, כשבדבריו ביטא את היותה של בית מדרשנו אבן שואבת לכל מבקש ה' בעיר ברכפלד, לעסוק בתורה ולהשתמש באוצר הספרים הנרחב, להתפלל בחמימות וכו', וכעת שנתמנה הדומו"צ שליט"א לדיין ע"י כ"ק מרן שליט"א, בוודאי יהיה זה לתוספת אורה להאיר על פני כל העיר.

מכבר. ומתאמרי בפה העולם על מה שאמרו חז"ל 'לא אד"ו ראש', דמי שפוגשים אותו יום יום בדר"כ לא יתמנה לראש. ומעתה כאן שכל בני הקהילה נמנו והסכימו לדבר, הרי שבוודאי ראוי הוא לאותה איצטלא.

- מקום קבוע לתורה ולתפילה -

צדיקים המליצו בנוסח התפילה 'בחכמה פותח שערים' - שעל ידי חכמת התורה פותחים את שערי התפילה בשמים, וזה היה עיקר גדול אצלנו לקבוע מקום לתפילה דייקא במקום שעוסקים בה בתורה, כמו שאמרו בגמרא (ברכות דף ח' ע"א) אמר אביי, מריש הוה גריסנא בגו ביתא ומצלינא בבי כנישתא, כיון דשמענא להא דאמר רבי חייא בר אמי משמיה דעולא, מיום שחרב בית המקדש אין לו להקדוש ברוך הוא בעולמו אלא ארבע אמות של הלכה בלבד, לא הוה מצלינא אלא היכא דגריסנא. רבי אמי ורבי אסי אף על גב דהוו להו תליסר בי כנישתא בטבריא לא מצלו אלא ביני עמודי, היכא דהוו גרסי. ואף דהקב"ה מלא כל הארץ כבודו ולית אתר פנוי מיניה, ומעתה לכאור' מה נפק"מ אם עוסק בתורה במקום אחד ועבודת התפילה עובד הוא במקום אחר. ואמנם עכ"פ מאחר שקבעו כן חז"ל בהכרח שיש בזה נפקא מינא לקבלת התפילה, וכאשר חפץ האדם לזכות לסייעתא דשמיא, יקבע מקום לתפילתו ביני עמודי היכי דהוו גרסי.

ואמרו חז"ל (ברכות דף ו' ע"ב) כל הקובע מקום לתפילתו אלקי אברהם בעזרו, וכשמת אומרים לו הי עניו הי חסיד מתלמידיו של אברהם אבינו. וצ"ב מה שאומרים עליו הי עניו הי חסיד מתלמידיו של אברהם אבינו, דמה השייכות לקובע מקום לתפילתו.

ובצל"ח (שם) ביאר, דהנה כאשר האדם עומד ומתפלל לפני השי"ת, צריכה תפילתו לעלות מעולם לעולם עד לכסא הכבוד, וכשאינ האדם זוכה ואינו מתפלל כראוי, נשאר תפילתו למטה בין התחתונים, ואינה עולה כעטרה לראש אלקי צבאות. ועצה טובה קמ"ל, שנזכה שיעלו תפילותינו לרחמים ולרצון, והוא ע"י קביעות מקום לתפילה. כי כאשר מתפלל האדם במקום אחד, ולמחרת שוב חוזר ומתפלל באותו מקום,

אח"כ נשא דברים קצרים הדומו"צ הנבחר שליט"א, כשבדבריו עמד שהוא משמש כשליחו של כ"ק מרן שליט"א לבני הקהילה, ובתפילה ובתקוה שיוכל למלאות שליחותו כראוי, ובסיום דבריו הודה לכ"ק מרן שליט"א על אשר שם עיניו הק' עליו עד שזכה להגיע ליום זה.

אח"כ נשא מרן שליט"א מדברות קדשו, וזהו תוכנם:

- להשפיע תורה ויראת שמים -

עומדים אנו בערב ראש חודש אלול, והזמן גרמא למנות כעת דיין ומורה דרך.

דהנה לכמה מהראשונים (ראה טור סי' תקפ"ה, ויעויין מנחת חינוך, מצוה תה) הרי שעיקר מצות תקיעת שופר אינה התקיעה, כי אם השמיעה, ולכן נוסח הברכה היא 'לשמוע קול שופר'. אף דלכאור' בתורה כתיב (במדבר כט, א) יום תרועה יהיה לכם', שצריכים לתקוע בשופר, ברם הלימוד בזה, כי התוקע לאחרים בלא שהוא עצמו יתעורר וישמע הרי שאין זה מאומה. כי כאשר מדבר האדם ומוכיח לאחרים עליו לקיים בעצמו אמרם ז"ל (ברכות דף ט"ו ע"א) השמע לאזנך מה שאתה מוציא מפיך.

[מסופר על אחד מאותם רע-בנים אשר כיהנו על אדמת דייטשלאנד, שהיה מרבה להוכיח את קהל שומעיו, ולפרק השנה תפסוהו במעלליו שאף הוא עשה כמעשיהם שעורר אותם לבלתי לעשות כן. לפליאת הסובבים נענה ואמר, דבוודאי אינו כשוטה ופתי שמדבר לעצמו, ואין דברים נסובים כי אם לאחרים בלבד, והוא עצמו ככל העולה על רוחו יעשה... ובוודאי אדם כזה אינו יכול כלל להשפיע על אחרים].

ויורמז בפסוק (ישעי' נח, א) כשופר הרם קולך, רצ"ל כשם שבמצות תקיעת שופר העיקר הוא השמיעה, ולא בתקיעה תליא מילתא אלא בשומע כדתנן (ר"ה דף כ"ז ע"ב) התוקע לתוך הבור כו' לא יצא, כי אינו שומע כי אם קול הברה ולא קול השופר. וכמו כן האדם כשהוא בא להרים קולו ולהשפיע מדברותיו על אחרים, הרי שבהכרח שיתעורר אף הוא עמהם.

- ראוי לאותה איצטלא -

הנה אין מן הצורך לתאר את הדומו"צ הנבחר שליט"א, אשר כל הציבור מכירים אותו זה

כשמתרבים ביותר חבלי משיח ברוחניות ובגשמיות, הרי שרק התורה הק' אגוני מגני ואצולי מצלי וזהו השמירה המועילה ביותר.

- כח הרב לפעול לכלל ישראל בכל העניינים -

בוודאי יהיה הדומו"צ לשליח נאמן - באשר הוא שליחא דקמאי, של הצדיקים מהדורות הקדמונים, ושליחו של כ"ק מרן אאדמו"ר זי"ע, אשר הכל הוא מכוח תפילתו ועבודתו בקודש, ויוכל להמשיך להרביץ תורה, ולקרב לבות בני ישראל לאביהם שבשמים. ובמילא על ידי שיקרב אותם לתורה ועבודת השי"ת אף יהיה בידו לפעול עבורם כל טוב.

וכאשר שח לי הרה"ח ר' משה ברוין ז"ל מארה"ב שמוצאו היה מווייטצען, בו שימש ברבנות ומרא דאתרא הגה"ק רבי ישעיה זילברשטיין זצ"ל בעל המעשי למלך על הרמב"ם, והיה ירא אלוקים וגאון עולם, והוא לא היה נמנה בגלוי מעדת החסידים, וכה סיפר לי שפעם בעת מלחמת העולם הראשונה הגיעה טלגרם מהחזית, שאחד מאנשי החיל - יהודי מווייטצען נפל במלחמה, בני המשפחה באו בבכיה לספר זאת לרב העיר הגר"י זילברשטיין זצ"ל, נענה הוא ואמר בלשונו: לא יתכן כזאת, בעיר שאני משמש ברבנות יארע כזאת, ואנכי לא אדע, ובוודאי אין בשורה זו נכונה, ואמר להם שלא ישגיחו על זה כלל. ואכן כעבור כמה שבועות הגיעה הידיעה מהצבא שטעו בזיהוי של האדם, וההוא חי וקיים.

הנלמד מכך היא ש'מרא דאתרא' היינו שהוא הבעה"ב על אותו המקום, ולא יתכן שיארע איזה התרחשות בלא שידע הרב מכך, וכאשר משפיעים תורה ויראת שמים הרי שמקבלים גם כח מן השמים להשפיע כל טוב ברוחניות ובגשמיות.

יעזור השי"ת, ויכתבו כל בני קהילה בכתיבה וחתימה טובה בספרן של צדיקים, ויתקבלו כל התפילות לרחמים ולרצון, וכבר בחודש זו יתברכו הכל בשנה טובה ומבורכת, וכאשר למדתי משיחת חולין של אדם אחד שנכנס אלי, ובתוך הדברים אמר כי בענייני גשמיות ישנו מושג למכור חפץ מסויים, כאשר חודש לפני השנה החדשה, כבר נחשב הוא מהשנה החדשה.

אזי קדושת התפילה הקודמת מעוררת את הכח שהתפילה הבאה תעלה למרום.

וזה הענין של קובע מקום לתפילתו, דהאדם כשלעצמו יודע וחושב, וכי יש בידו זכיה שעל ידה תעלה תפילתו למעלה, וכי ראוי הוא להתפלל להשי"ת, וכי יכול הוא להתפלל כדת וכהלכה, ואין המדובר מסודות עליונות וכוונות נשגבות, אלא בפשטות כפי שכתוב בשו"ע, וכיון שאין תפילתו כראוי, זקוק הוא לעצה של קביעות מקום, דקדושת המקום שכבר התפלל שם, משפיעה עליו וגורמת להתעלות תפילתו.

והנה, כשהאדם קובע מקום לתפילתו, מוכח מזאת שאין הוא סומך על עצמו שהוא מתפלל כראוי, ולכן זקוק לעצה של קביעות מקום, משא"כ אדם הפונה ממקום למקום, נמצא שהוא סבור שכדאי הוא בעצמו שתפילתו תעלה למרומים, ואין לך גאווה גדולה מזו. ולכן כאשר נפטר מן העולם אדם שקבע מקום לתפילתו, אומרים עליו הי עניו, כי לא החזיק מעצמו שראוי הוא שתפילתו תעלה לגבוה, בזכות כוונותיו ודבקותו בעת התפילה, ולזה קבע מקום לתפילתו ואלוקי אברהם בעזרו, עכתוד"ק של הצ"ח זי"ע בתוספת ביאור.

על עבודת התפילה דרשו חז"ל (תענית דף ב' ע"א) הפסוק (דברים יא, יג) ולעבדו בכל לבבכם, איזהו עבודה שבלב הוי אומר זו תפילה, וכאמור אנו אין לנו כל השגה במדריגות בעבודת התפילה, ברם זה ברור שאם אין עוסקים בתורה הק' טרם עומדים להתפלל, בוודאי לא יוכלו להתפלל כראוי, ורק על ידי העסק בתורה הק' וקביעות המקום המסייע ג"כ שמקדש מקום זה בתורה ובתפילה, כולי האי ואולי יזכה שיתקבלו תפילותיו לרחמים ולרצון.

- שיעור קבוע בביהמ"ד יום ביומו -

הדיין יש לו אחריות על כל הציבור כולו, ועיקר תפקידו לראות שיהיה לכל אחד ואחד שיעור קבוע בבית המדרש, ואף אלו שתורתם אומנתם, מכל מקום צריכים לקבוע לעצמם ג"כ שיעור תורה בבית המדרש, או שילמדו עם אחרים, וכל שכן מי שאין תורתם אומנתם, כי אין לנו שיור רק התורה הזאת, ובדור הזה

מרן שליט"א: מרן אבי זי"ע היה אומר שאנחנו לומדים את הגמרא יחד עם רש"י ותוס' ושאר הראשונים והמפרשים הקדמונים, שחלקם היו מאשכנז וחלקם ממדינות המזרח, בלי שום הבדל...

*

מרן שליט"א: אביכם נולד בירושלים?

בני המשפחה: הוריו עלו מעירק כעשר שנים לפני שנולד, והוא נולד בעיר העתיקה בין החומות, וכל החיים שלו נשאר שם...

מרן שליט"א: 'בין החומות' בכל המשמעות...

בני המשפחה: הוא שמר תמיד על החומות...

מרן שליט"א: כמה פעמים זכיתי לראותו ולדבר אתו, בהזדמנויות שונות ובכינוסים.

'על חומתיך ירושלים הפקדתי שומרים', על זה צריכים לעמוד, שהשמירה תימשך.

מרן אבי זי"ע, כשהיה פעם בכותל המערבי, הראו לו בדרך את ישיבת פורת יוסף, ואמר שזה קצת נחמה לשכינה הקדושה אחרי כל הגלות הארוכה, שהיה להם אז בנין חדש.

בני המשפחה: הגאון הבן איש חי זצ"ל הורה להקים את הבנין במקום ההוא, קרוב למקדש. היו בשעתו הרבה מאבקים, אבל הבן איש חי התעסק בלקנות את זה, וכמעט היה בזה סכנת נפשות. מספרים שמי שתרום את הבנין רצה מתחילה לתרום בית חולים, ואמר לו הבן איש חי שיבנה בית חולים לנפש, והיינו ישיבה, ועד שנגמר הבנין כבר נסתלק הבא"ח, וככה נמשך כמה שנים עד שזכו לבוא אל המוגמר

מרן שליט"א: זהו דבר גדול להקים ישיבה במקום כזה, בסמוך למקום המקדש, ובלא זה מי יודע מה היו מקימים שם.

בני המשפחה: זה היה תקופה שהיה קשה לקנות שם דירות ברובע היהודי, כי זה היה שייך לערבי עשיר.

מרן שליט"א: לבסוף התורה מנצחת.

בני המשפחה: היום הרובע היהודי שוקק תורה ב"ה. המקום שהיה אבינו זצ"ל יושב בישיבה, בצד מזרח, היה ליד חלון המשקיף את הכותל, והיה עומד בתפילה באלכסון לכיוון מקום קודש הקדשים.

מרן שליט"א: באמת היו כולם צריכים להקפיד על זה, להתפלל לצד קודש הקדשים.

עכשיו הוא ימשיך בעבודה הזאת למעלה, להעביר בעדינו... כבר כלו כל הקיצין.

בני המשפחה: אבינו זצ"ל פעל אצל ראשי העיר שבין החומות אצל הרובע היהודי לא יהיו אירועים שהנפש היהודית סולדת מהם.

היתה תקופה שהרובע היתה מלאה תיירים, ובקשו ממנו להורות שהבחורים לא יטיילו בחוץ מחמת הפריצות, והוא השיב, אני מעולם לא ראיתי כלום... ופעם סיפר שתמיד לפני שיצא לרחוב ברובע היה מכין לעצמו ענין תורני להתעמק בו, ומרוב שהיה שקוע לא ראה כלום. כשהיינו חוזרים מהתפילה בשבת, בדר"כ לא היה מדבר, או שהלך מהורהר או

וכלל נקוט בידינו כי מלכותא דרקייעא כעין מלכותא דארעא, ומעתה כבר בחודש אלול שהוא החודש שלפני השנה החדשה, ניתן להתברך בשנה טובה ומבורכת, ואף אם עד עתה לא היה בכי טוב כל כך, הרי שמעת הזאת ולהלן, יהיה שנה טובה ומבורכת בכל העניינים, ברוחניות ובגשמיות, כשזה כבר על חשבון מה שיהיה בשנה הבעל"ט.

ברכת וזכות מרן אאדמו"ר זי"ע תשרה עליכם לקדש שם שמים, וחודש הרחמים והרצון יהיה לששון ולשמחה, ונזכה לגאולה השלימה במהרה בימינו אמן.

וערך מרן שליט"א שולחן לחיים, ואיחל להדומו"צ הנבחר שליט"א שיזכה להאהיב ולקדש שם שמים, ולהרביץ תורה מתוך מנוחת הדעת ושלמות הנפש, כן איחל לחיים לכל הקהל. ונכנס מרן לביתו.

אח"כ העניק מרן שליט"א בחדר הספרים תעודות חבר להר"ר נפתלי גלנץ מירושלים בן הרה"ח ר' משה אברהם מירושלים. וכן להבה"ח יקותיאל יהודה נ"י בן הדומו"צ הגאון רבי ברוך שווארץ שליט"א רב ביהמ"ד קהל חסידים במאנסי.

יום חמישי פר' ראה כ"ח מנח"א

אחר תפילת שחרית הגיע מרן שליט"א לשכונת רמות בירושלים עיה"ק לניחום אבלים אצל בני הגאון הגדול חכם שלום כהן זצ"ל ראש ישיבת פורת יוסף ונשיא מועצת חכמי התורה של עדת הספרדים, מרן שליט"א ניחםם בדברי תנחומים, ונביא כאן מתוכן השיחה:

בני המשפחה: אבא זצ"ל היה מעריך מאד את 'צאנז' על כל הרבצת התורה. הוא מאד אהב והעריך שהחסידות לקחה על עצמה עול תורה, להגדיל תורה, זה היה הדבר היחיד שדיבר אליו.

מרן שליט"א: דרך החסידות מעיקרה מושתתת על לימוד התורה.

בני המשפחה: בעיקר התפעל מהמפעל הכביר 'מפעל הש"ס'... בחודש האחרון הגיעו לפה אנשים מכולל ש"ס, לבקש שיכתוב על הגמרא, והוא כתב הרבה מאד...

הוא היה מספר שכשהיה צעיר היה בא לבית ההבראה של וועד הישיבות, ואמר שבשבת היה הולך ל'טיש' של הרבי זי"ע. הוא לא הבין כיון שדיבר באידיש, אבל אמר שלהסתכל על הרבי היה מספיק לו...

מרן שליט"א: התורה מאחדת את כל עם ישראל...

בני המשפחה: חסידות צאנז בשבילו זה היה סמל של תורה.

אפרים פישל מפעיה"ק, וח"ר משה טהלר מרחובות), ושמת השלום זכר לרגל הולדת הבן להרב יקותיאל יהודה לייפער מפעיה"ק (בן להבחל"ח הק' הרה"ג רבי מרדכי שמואל זצ"ל), להר"ר יוסף מרדכי גליק מקרית צאנז טבריה (בהג"ר אשר דוד מפעיה"ק, וח"ר אברהם בנימין רייכמן מביתר), להר"ר אשר בריל מפעיה"ק (בה"ר חיים מאיר מפעיה"ק, וח"ר מרדכי מאיר שטמר מפעיה"ק), ולהר"ר יצחק שמואל צימר מפעיה"ק (ב"ר קלמן מפעיה"ק, וח"ר אהרן באנדא מפעיה"ק). ועברו הקהל לקבל פירות.

הפלפול היה עה"פ ראה אנכי נותן לפניכם היום ברכה וקללה את הברכה אשר תשמעו אל מצות ה' אלוקיכם אשר אנכי מצוה אתכם היום וגו', ודייקו המפוי' על כפל הלשון ראה אנכי נותן לפניכם היום ברכה וגו', ושוב את הברכה אשר תשמעון, והו"ל ראה אנכי נותן לפניכם ברכה אשר תשמעון.

ובבעה"ט עה"פ ראה אנכי נותן לפניכם היום ברכה וקללה וגו', ראה אנכי ראה עשרת הדברות שפתח באנכי ותקיים אותם שכל המצוות כלולות בהם, ויש להבין כוונת הרמז.

ואפ"ל בדרך דרוש, בהקדם מש"כ בכמה ספרים לבאר דברי הבעה"ט הללו, ע"פ הידוע מה שביאר הגאון הרבי ר' העשיל (הובא בספר חנוכת התורה פר' בשלח) דהיאך אמרינן שכר מצוה בהאי עלמא ליכא, כדמסיק רבי יעקב בקידושיין (דף ל"ט ע"ב), הרי הקב"ה מקיים מצוות התורה (כמ"ש במד"ר פר' משפטים, פ"ל ס"ט), וכתוב לא תלין פעולת שכיר אתך וגו' ביומו תתן שכרו, א"כ אסור לעכב שכר המצוות לעוה"ב דאית ביה משום בל תלין. ותי' עפי"מ דקי"ל בשו"ע (חו"מ סי' של"ט ס"ז), והוא מגמ' ב"מ (דף ק"י ע"ב) דהאומר לחבירו צא ושכור לי פועלים שניהם אין עוברין משום בל תלין זה לפי שלא שכרן וזה לפי שאין פעולתו אצלו, לכן כיון דהתורה נמסר לבנ"י ע"י משה שהיה שליח, לא שייך בה משום לא תלין.

ואמנם כל זה שייך בשאר כל המצוות אשר ציוה ה' את משה אל בני ישראל, שכל אלו נמסרו ע"י משה, וכדאחז"ל (מכות דף כ"ג ע"ב) תורה צוה לנו משה דתרי"א מצוות בגימ' תורה ניתנו לנו ע"י משה, אבל לענין מצוות אמונת ה' אשר אנכי ולא יהיה לך מפי הגבורה שמענו, לא שייך לומר כן, ובזה פי' שם הגאון רבי ר' העשיל המדרש שאין

שמלמל שמות של אנשים שהתפלל עליהם. הוא לא הרגיש כלל בנעשה סביבו.

מרן שליט"א: שהיה שקוע במחשבותיו. מרן הדברי חיים אמר על הפסוק (תהלים קיט, לז) העבר עיני מראות שוא, שלא נאמר העבר שוא מנגד עיני, כי גם במקרה שהשוא ישנו נגד עיני, מכל מקום לא אראה זאת.

בני המשפחה: הוא גם היה אומר את זה לבחורים כעצה טובה להינצל ממראות ברחוב, שיהיו שקועים בלימוד ואז לא יראו כלום.

מרן שליט"א: על זה גדלנו... בראתי יצה"ר בראתי לו תורה תבלין...

בני המשפחה: בשעתו רצה אבינו זצ"ל לנסוע להשתתף בהלווייתו של הגאון רבי שמואל רוזובסקי זצ"ל, ושאל אותו תלמיד למה הוא נוסע, הרי כל הספדים יהיו באידיש. ואמר שהנשמות מקבלות את ההשפעה, לכן כדאי להיות במעמד כזה של אדם גדול. והיו שם הספדים במשך כשעתיים וחצי, ובחזור שאלו התלמיד אם לא חבל על שעתיים וחצי שלא מבינים כלום. ואמר, נכון אני עמדתי שם ולא הבנתי כלום, אבל זוכים להשפעה, וגם שהייתי שקוע בסוגיא בלימוד וכך לא התבזבז זמני...

מרן שליט"א: בוודאי יש ענין להיות באשכבתיה דרבי. וקם מרן ואמר המקום ינחם וכו'.

אח"כ הגיע מרן שליט"א לביקור בבית גיסו הגה"צ גאב"ד ראדומישלא שליט"א ורבה של רמת ג' בירושלים.

אחה"צ נכנס מרן שליט"א להיכל המתיבתא לתפילת מנחה ואמירת הסליחות ליום כיפור קטן, כנהוג בחצרות קדשינו בער"ח אלול. לפני העמוד ניגש הרה"ג רבי מאיר משולם שליט"א בן כ"ק מרן שליט"א.

יום שישי פר' ראה כ"ט מנח"א

לפני תפילת שחרית הניח מרן שליט"א תפילין להבחור הבר מצוה שמואל ברוך נ"י בן הרה"ח ר' חיים ברנשטיין מב"ב.

שב"ק פר' ראה א' דר"ח אלול

קבלת שבת התפלל לפני העמוד - הרב בנש"ק יקותיאל יהודה לייפער מפעיה"ק מטובי סופרי המלך. והכריזו על זמן עריכת השוה"ט, וזמן תפילת שחרית ביום השב"ק.

בזמירות בשוה"ט התכבדו, כל מקדש - הרה"ג ר' שמעיה יוספוביץ מקרית הבעש"ט - פ"ת, מה ידידות - הרה"ג ר' אליעזר אסטרייכר שליט"א מנה"ר דת"ת דרכי אבות בב"ב.

בברכת המזון על הכוס התכבד - הרה"ג רבי שמואל אריה שפירא שליט"א מרבני קרית צאנז. לאחר מכן נערך שמחת השלום זכר והוואך נאכט לרגל הולדת הבן להר"ר ברוך ויזל מפעיה"ק (בהג"ר

מילי גרידא ולא מימסרו לשליח, משו"ה לא שייך לא תלין לגבי המשלח דלא שייך בכך שליחות, וכן כתב הרש"ש בב"מ שם, וכן בהגהות מראה כהן שם.

ואולם בנובי"ת (יור"ד סי' קמ"ז) ובמחנ"א (הל' שלוחין סי' ז') הקשו על שי' המהרי"ט, דהרי הא דמילי לא מימסרו לשליח הוא דשליח אין בכוחו לעשות שליח שני במילי כיון דמילי לא מימסרו לשליח, כמבואר להדיא ברש"י בגיטין (דף כ"ט ע"א) שאין בכח דברים להיות חוזרים ונמסרים לאחר, אבל המשלח הראשון ודאי דיפה כוחו לעשות שליח אף לענין מילי, דהרי בגמ' שם אמרינן דאם אמר לשנים כתבו גט לאשתי הרי אלו יכתבו ויתנו, אלא דאין יכולים לומר לאחרים לכתוב דמילי לא מימסרו לשליח, ופרש"י דאין כח בדברים להיות חוזרים ונמסרים לאחר, מבואר דדווקא לגבי שליח שני הוא דאמרינן דמילי לא מימסרו לשליח, אבל שליח ראשון מהני אפי' גבי מילי.

והגרע"א (חידושים רפ"ד דגיטין, ובתורעק"א ריש השולח אות ל"ד) כתב לתרץ דברי המהרי"ט, ותו"ד דאע"פ דהגמ' לא נקטיה להא דמילי לא מימסרו לשליח רק לגבי שליח שני, מ"מ ס"ל למהרי"ט דאפי' שליח ראשון לא מהני במילי, משום דהא דמילי לא מימסרין לשליח היינו משום דלא מצי למיעבד שליח רק כשיש בה מעשה, ולכן כאשר אומר לשלוחים כתבו ותנו גט לאשתי, א"כ השליחות יש בה מעשה שהרי כותבים ונותנים לכך שפיר חל שליחותיהו, אבל אם השליחים אינם עושים כלום רק אומרים לאחרים לכתוב וליתן, א"כ לא היה אצלם רק דיבור גרידא, ודיבור בלחוד אין בו ממש לקבלו בשליחות.

לכך בהא דכתבו ותנו וכו' דהשליח עושה מעשה, בזה שייך לחלק בה בין שליח ראשון לשליח שני, דבשליח ראשון מועיל שליחות ורק לענין שהם ימנו שליח שני אמרינן דהוי מילי, אבל היכי דהשליח אינו עושה שום מעשה א"כ גם שליח ראשון לא מהני, לכך שפיר ס"ל למהרי"ט דכיון דעצם ההקדש הו"ל רק דיבור גרידא ואין בה מעשה לא מהני בה אפי' שליח ראשון, וראה בלקח טוב להגרי"ע (כלל א' ד"ה עתה

ישראל ניזונין אלא בזכות האמונה, כי על שאר כל המצות אין ראויין ליזון כיון דאין חיוב ליתן שכרם בעוה"ז מצד ביומו תתן לו שכרו, שכן ע"י משרע"ה נמסרו, ובשכרן ע"י שליח אין דין בל תלין, אבל על האמונה שמפי הגבורה שמענו ראויין ישראל לקבל שכר בעוה"ז.

והאור חדש בדרשות חות יאיר (דרוש אור תורה) פי' בזה מאה"כ בקהלת (ב, ט) טובים השנים מן האחד שיש שכר טוב בעמלם, כי טובים אותם שנים היינו שני הדברות אנכי ולא יהיה לך אשר שמענו מן האחד, שהקב"ה בעצמו אמרן במ"ת, כי עי"ז ששמענו מפי הקב"ה יש שכר טוב בעמלם, שניתן להם שכר בעוה"ז, והו"ד בישמח משה (פר' יתרו בפסוק כה תאמר).

וזה כוונת הבעה"ט הנ"ל, דכיון שבא הקב"ה להורות לבני ישראל שיזכה לברכה בעת אשר ישמעו ויקיימו את מצות ה', וינתן להם שכר בעוה"ז וכאמור אנכי נותן לפניכם היום ברכה, שיזכו לברכה בהאי עלמא, ולכאו' היאך יזכו כלל לברכה והלא שכר המצות ניתן בעוה"ב, והיום לעשותם ומחר לקבל שכר, לזה פתח הכתוב ראה אנכי, בגין אנכי ולא יהיה לך האמור בעשרת הדברות, אשר בגין האמונה ראויים לשכר הרבה מאוד בעוה"ז (כ"כ החיד"א בפני דוד ובחומת אנך בפרשתן. פנינים יקרים בשם דרשות חוות יאיר. בת עין בפרשתן בשם אביו. בפרד"י החדש (אות ב') בשם אוהב שלום להרה"ק מקאמינקא. ילקוט האורים בשם מאמר אברהם. אמרי יהודה להרה"ק מברעזאן, ויעו"ש בפרד"י מה שציין עוד בזה).

ואמנם בעיקר הך דינא דבשוכר פועלים ע"י שליח, אין דין בל תלין לפי שהבעה"ב לא שכרן, לכאו' קשה מדוע לא יחשב שהבעה"ב שכרן בעצמו, הרי בכל התורה קיי"ל שלוחו של אדם כמותו, וא"כ גם כאשר שכר ע"י שליח הרי הוא כמי ששכר בעצמו.

ובספר זכור לאברהם (למהר"א אביגדור) בחדושי הרמב"ם (סוף הל' שכירות), כתב בתו"ד דיש לבאר עפי"ד המהרי"ט (ח"א ס' קכ"ז) דא"א להקדיש ע"י שליח, כיון דהקדש מילי נינהו ומילי לא מימסרו אפי' לשליח ראשון, ולפי"ז י"ל דה"נ לא מהני שליחות לשכור פועל, כיון דהו"ל

אדבר) שהביא כן בשם האחרונים.

נמצא לפי"ז דגם להמהרי"ט הא דמילי לא מימסרו לשליח הוא רק בדבר שאין השליח עושה בה שום מעשה, אבל אם השליח עושה פעולה בשליחותו, אזי גם כאשר המשלח לא מסר לו כלום אלא דיבור בלבד שוב לא הוי בגדר מילי גרידא וחל בה שליחות.

והשתא דאתינן להכא יש להעיר ע"ד הרבי ר' העשיל הנ"ל, דלכא' אין שייך לומר דמשו"ה שכר מצוה בהאי עלמא ליכא משום דגבי קבלת התורה לא שייך בה לא תלין כיון דהוי ע"י שליח, דהרי הא דבשכירות פועל ע"י שליח אין מועיל שליחות היינו משום דמילי לא מימסרו לשליח, והיינו משום דאם הוא שליח על דיבור בלחודיה ללא שום פעולת מעשה לא חל עליו תורת שליחות.

מעתה הרי גבי קבלת התורה לא היה מילי בלחוד שהרי ניתנו הלוחות למרע"ה והו"ל כשליח לענין מעשה, כי חיוב קיום המצוות הוטל על ישראל ע"י מסירת הלוחות, דהא מה"ט שיבר משרע"ה הלוחות כדי שידונו כפנויה, שלא יתחייבו במצות ה' (עי' שמו"ר פל"ג) ובפרט בלוחות השניות שאמר לו הקב"ה למשה פסל לך שני לוחות אבנים כראשונים, הרי לא היה שליחותו בדיבור גרידא כי נצטווה לעשות הלוחות וליתנם לבנ"י, וכל כה"ג גם להמהרי"ט שייך בכך שליחות, וא"כ לפי"ז הדין נותן דלא שייך לפטור כביכול את השי"ת מלא תלין משום דניתנה התורה ע"י מרע"ה דהיה שליח, דהרי בכה"ג שהיה בה מעשה שפיר חל השליחות, וא"כ בדין הוא לשלם שכר המצות בהאי עלמא.

וי"ל דזש"ה ראה אנכי כלומר ראה עשרת הדברים שפתח באנכי וכמש"כ בבעה"ט, והיינו שנכתבו עשרת הדברות אשר כל המצות כלולות בהם על לוחות האבנים שעשיתי בעבורכם, ומכך תדעו דאהני שליחותי כי לא היה בדיבור בלבד, דנימא מילי לא מימסרן לשליח, וא"כ ראוי לדון כמי ששכרן בעה"ב, על כן אני נותן לפניכם היום ברכה וגו', שגם בעוה"ז נאמן בעל מלאכתך שישלם שכר פעולתך, דכיון דשליחות משרע"ה לא היה רק בדיבור אלא גם במעשה בקבלת הלוחות, על כן ראויים לקבל היום בעו"ז ברכת

שמים מעל, ולקבל שכר המצות בעוה"ז.

*

עד"ז יבואר עוד, דהנה בשו"ת חתם סופר (חיו"ד סי' שכ"א) נתחבט לבאר שיטת המהרי"ט הנ"ל, דיש להבין מפני מה מילי לא מימסרו לשליח כלל (אפי' לשליח ראשון), הרי קי"ל בכל התורה דשלוחו של אדם כמותו ומדוע לא יועיל שליחות במילי, וכתב דכיון דהא דמהני שליחות אינו מצד הסברא אלא דילפינן לה מקידושין וגירושין ותרומה כמבואר בקידושין (דף מ"ח ע"ב), ובכולהו איכא מעשה א"כ במילי גרידא לא אשכחן דמועיל שליחות, לכן מילי לא מימסרו לשליח. והוסיף עוד דאפשר דילפינן לה מהפרת הבעל דכתיב אישה יפירנו, וס"ל לר' יאשיה (גדרים דף ע"ב ע"ב) דדרשינן אישה יפירנו ולא השליח, דאין מועיל הפרה ע"י שליח, הרי להדיא דאע"ג דבכל התורה שלוחו של אדם כמותו מ"מ השליח אינו יכול להפר ע"כ דגזיה"כ דמילי לא מימסרו לשליח וילפינן מינה, (וכדברי הרב כן דברי התלמיד בתשו' מהר"ם שיק אבהע"ז סי' ס"ח).

והחת"ס ביאר עפי"ז דלכא' יל"ע למ"ל קרא דמהני שליחות בכל התורה, וכדשקיל וטרי בגמ' בקידושין מנלן דין שליחות, תיפוק"ל מדין שאילה בבעלים דמבואר בב"ב (דף צ"ו ע"א) דלענין האומר לשלוחו צא והשאל לי עם פרתי האם הוי כדין שאילה בבעלים, דתליא בפלוגתת דתנאי לגבי הפרה ע"י שליח, דלר' יאשי' דשליח אינו יכול להפר כמו"כ רק בבעלים עצמם שייך דין שאילה בבעלים ולא בשליח עיי"ש, והקשו התוס' היכי מדמה שאילה בבעלים לגדרים דהא שאני הפרה דיליף לה רבי יאשיה מקרא דאישה יפירנו ולא השליח, ופירשו התוס' דכמו דהתם דרשינן מדכתיב תרי זימני אישה אישה יקימנו ואישה יפירנו למעוטי שלוחו ה"ג כתיב בעליו תרי זימני בעליו למעט השליח (שמות כב, יג-יד, וכי ישאל איש מעם רעהו ונשבר או מת בעליו אין עמו שלם ישלם, אם בעליו עמו לא ישלם וגו') עיי"ש. מעתה יל"ע דא"כ נילף מדגלי קרא בהפרה אישה יפירנו ולא השליח, וכן בשאילה בבעלים דלא מהני שליחות דכיון דשנ"כ הבכ"א אין מלמדין שמע מינה דבעלמא מהני שליחות.

לערער על כך, אמר להן הקב"ה הלא אתם כשירדתם אצל אברהם אכלתם בשר בחלב שנא' ויקח חמאה וחלב ובן הבקר, ותינוק שלהם כשהוא בא מבית רבו ואמו נותנת לו פת ובשר וגבינה והוא אומר היום למדוני רבי לא תבשל גדי בחלב אמו, לא מצאו לו מענה, באותה שעה אמר הקב"ה למשה כתב לך את הדברים האלה.

וכתב בעמודיה שבעה (עמוד הרביעי אות כ"ה) דב"ז דנדחו מלאכי השרת בגין שאכלו בשר בחלב תליא בכך אי שני כתובים הבאים כאחד מלמדין, וזה עפמ"ד בגמ' חולין (דף קי"ג ע"א) מנה"מ דכל בהמה אסור לאכול בשרה בחלב, א"ר אלעזר אמר קרא וישלח יהודה את גדי העזים כאן גדי עזים הא כל מקום שנא' גדי סתם אפילו פרה ורחל במשמע, וניליף מיניה, כתיב קרא אחרינא ואת עורות גדיי העזים כאן גדיי העזים הא כל מקום שנא' גדי סתם אפילו פרה ורחל במשמע, וניליף מיניה הווי להו שני כתובים הבאים כאחד וכל שני כתובים הבאים כא' אין מלמדין. נמצא מזה דדין בשר בחלב אם הוא בכל בהמה או רק בגדי עזים, תליא בכל אי שני כתובים הבכ"א מלמדין, דאי מלמדין י"ל דכיון דמפורש שני פעמים גדי עזים ילפינן מינייהו דבכ"מ שנאמר גדי אינו אלא גדי עזים, וא"כ מ"ש לא תבשל גדי וגו' רק גדי אסרה תורה ולא שאר בהמות וחיות עי"ש. וכ"כ בס' תפארת צבי (פר' ואתחנן), [ואע"ג דבגמ' בחולין שם פריך בתר הכי, הניחא למ"ד שנ"כ הבכ"א אין מלמדין אלא למ"ד מלמדין מאי איכא למימר, ומשני דתרי מייעוטי כתיבי עיזים העיזים, הרי דגם למ"ד דמלמדין ממעטינן מה"א יתירה דבכל מקום אפי' פרה ורחל במשמע, וצ"ל בכוונתם לפימ"ש במלא הרועים (ח"ב ערך ה' אי דרשינן) דלכמה מ"ד לא דרשי' ה', ולפי"ז שפיר יש מקום לומר דתליא בהך דשנ"כ הבכ"א אי מלמדין, ודו"ק].

מעתיב יבואר עוד דז"ש ראה אנכי היינו רמז על עשרת הדברות שפתח באנכי, נותן לפניכם ולא למלאכי השרת שנדחו מקבלת התורה על כי אכלו בב"ח, דאע"פ שאכלו רק בן בקר, מכל מקום גם זה בכלל בשר בחלב דמ"ש לא תבשל גדי וגו' גם פרה ורחל במשמע דשנ"כ הבכ"א אין

ולהאמור י"ל דהני תרתי לא הוה בכלל שני כתובים הבאים כאחד, דאיצטריך תרוייהו, דמהפרת נדרים אין ללמוד די"ל דשאני הפרה דלא מהני בה שליחות משום דהו"ל מילי, משא"כ בשאילה, ומהך דשאילה לא הוי ילפינן לענין הפרת נדרים דהו"א דבהפרה כיון דסגי אף בגילוי מילתא דהבעל דלא ניח"ל א"כ גם בשליח לא גרע מזה, וא"כ איצטריך תרוייהו ואין ללמוד מהם דמהני שליחות.

ומסיק החת"ס דמ"מ השתא דגלי בהפרה דלא מהני בה שליחות, ואע"ג דבגילוי דעתא לחוד דלא ניח"ל בנדרה סגי, ואפ"ה ע"י שליח לא מהני, ע"כ הטעם משום דמילי לא מימסרן לשליח, וילפינן מינה דכ"ש בעלמא כל היכי דאין מוסר שום דבר לשליח או שאינו מצוהו לעשות מעשה, תו לא שייך בזה שליחות ואינו נעשה כמותו, עכ"ד.

והנה בגמ' יבמות (דף מ"ד ע"א, ודף ק"א ע"ב) דרשינן לענין חליצה וקראו לו זקני עירו הן ולא שלוחן, והקשה בישרש יעקב שם דלפימ"ש המהרי"ט דמילי לא מימסרו אפי' לשליח ראשון, א"כ למ"ל קרא למעט דאין הבי"ד יכולים לקרוא ע"י שליח, הרי כן הדין בכל התורה דמילי לא מימסרו לשליח, וכתב דמכאן ראי' להחולקים על המהרי"ט עי"ש, וכן הק' בתשו' מהרי"א (אהע"ז סי' כ"ז) עי"ש. וראיתי במים שאובים די"ל דאדרבה מינה ילפינן להא דמילי לא מימסרו לשליח, דכיון דאמרה תורה וקראו לו ולא ע"י שליח והגם דבכ"מ מהני שליחות ושלוחו של אדם כמותו, אפ"ה בכאן לא מהני ע"י שליח והיינו משום דמילי לא מימסרן לשליח כלל, אלא דנמצא לפי"ז דאית לן תרי קראי להא דמילי לא מימסרו לשליח בהפרה ובחליצה, וא"כ יש לפלפל דדין מילי לא מימסרו לשליח תליא בפלוגתא דשני כתובים הבכ"א אם מלמדין, דאי מלמדין שפיר נפק"ל מהפרה וחליצה דמילי לא מימסרן לשליח, אבל אי שני כתובים הבכ"א אין מלמדין, לא נפק"ל מהתם, ואדרבה י"ל דבעלמא מילי מימסרן לשליח.

והנה נודע מ"ד במדרש תהילים (שחר טוב, פרק ח') כי בשעת מתן תורה רצו מלאכי השרת

חלוצים ולא לשלוח שליח, ומ"מ מהני דהמעשה היה ע"י שליח דהיינו נתינת הנחלה.

והרי הכא בענין קיום המצוות וקבלת השכר, המעשה היינו יעוד הברכות ונתינת השכר, והתנאי לכך הוא קיום המצוות, וכאמור אם בחקותי תלכו ואת מצותי תשמרו וכו' ונתתי גשמיכם בעתם וגו', וא"כ קשה מ"ש התוס' דהו"ל תנאי מעליא כיון דרוב המצוות איתנהו ע"י שליח. הלא לא אכפת לן כלל בקיום התנאי היינו עשיית המצוות שיהיו ע"י שליח, דבעינן שהמעשה היינו יעוד הברכות ונתינת השכר יהא ע"י שליח, והו"ל לתוס' לומר שהשכר שניתן לעושי מצוותיו משמי מרום הוא ניתן ע"י שליח, ועי' בזה במהר"ם שיף ובפנ"י ובהג"ה תפארת למשה והגרי"ב ובחי' רעק"א שנתקשו בזה בכוונת דברי התוס'.

[לא אמנע מלהזכיר מה שאמר לי הגרמ"ג זילברמן שליט"א בשם מורי חמי הגה"צ זצ"ל (שאמר לפני שנים רבות בשיעור בישיבה"ק) לבאר דברי התוס', ותו"ד דהנה באוחה"ק פר' בחקותי (באופן הי"ג) ביאר בכוונת הכתוב אם בחקותי תלכו ואת מצוותי תשמורו, וזל"ק, עוד יתבאר על דרך אמרם ז"ל (פאה פ"א מ"א) אלו דברים שאין להם שיעור ותלמוד תורה כנגד כולם, [והיינו שע"י העסק התורה מעלה עליו הכתוב כמי שעשאן את כולן, כי בעבור לימוד התורה יחשוב ה' לו כמי שקיים כל המצוות כולן], והוא אומר **אם בחקותי תלכו** שהוא עסק התורה, מעלה אני עליכם גם כן **ושמרתם מצותי ועשיתם אותם**, עכל"ק, הרי שהתנה הקב"ה דע"י קיום התנאי אם בחקותי תלכו להיות עמלים בתורה, יחשב להם כאילו קיימו כל המצוות, נמצא דקיום המצוות אינו התנאי אלא המעשה, כי ע"י קיום התנאי שיעמלו בתורה יקבלו שכר שיהא נחשב להם כאילו קיימו המצוות, א"כ קיום המצוות הוא המעשה עצמו, לכך שפיר כתבו התוס' דאיתנהו ע"י שליח והיינו דהמעשה שייך ע"י שליח, כיון דרוב המצוות מצי לקיימן ע"י שליח. אמנם הדברים הם רק ע"ד אגדה ודרוש, דבאמת קשה להעמיס כן בדברי התוס', חדא דלהדיא מפורש בגמ' קידושין דהתנאי הוא אם בחקותי תלכו

מלמדין, מעתה לא ילפינן מהפרה וחליצה דמילי לא מימסרו לשליח, אלא נקטינן דשפיר מהני שליחות אף במילי בלבד, וא"כ גם בשכרו בעה"ב לפועלים ע"י שליח שייך ביה הלאו דלא תלין וגו', ומעתה בהכרח דשכר מצוה גם בהאי עלמא איכא, לכך היום **ברכה וקללה**, את הברכה וגו' שינתן שכר המצוה בעוה"ז, ודו"ק.

*

ויש להוסיף עוד, דהנה בגמ' כתובות (דף ע"ד ע"א) מבואר לענין אם התנה בחליצה ע"מ שיתן לה מאתיים זוז דהוי חליצה אף שלא נתן לה דלא אתי התנאי ומבטל לחליצה, הואיל וכל תנאי מהיכא גמרינן מתנאי בני גד ובני ראובן תנאה דאפשר לקיומה ע"י שליח כי התם הוי תנאיה תנאה, דלא אפשר לקיומה ע"י שליח כי התם לא הוי תנאיה תנאה, (פרש"י דבתנאי בני גד ובני ראובן אפשר היה לקיים למעשה ע"י שליח דהיינו ונתתם להם את ארץ הגלעד לאחוזיה, שהרי צוה ליהושע לתת להם את הארץ שהיה שליחו של משה). וכיון דחליצה א"א לקיימה ע"י שליח אין מועיל בו תנאי, עי"ש, ומבואר דלא מהני תנאי רק היכי דאפשר לעשות המעשה ע"י שליח, ואם לא מהני שליחות לא מהני ביה תנאי.

ובתוס' בגיטין (דף ע"ה ע"א ד"ה לאפוקי) הביאו הא דאי' בגמ' קידושין (דף ס"א ע"ב) דנחלקו רבי מאיר ורבי חנינא בן גמליאל אי ילפינן דיני תנאים מתנאי דבי גד ובני ראובן לענין דבעינן תנאי כפול וכדו', ופריך בגמ' בשלמא לרבי מאיר היינו דכתיב אם בחקותי תלכו ואם בחקותי תמאסו (דבעינן תנאי כפול), אלא לרבי חנינא בן גמליאל למ"ל, וכתבו התוס' דהך תנאי דאם בחקותי תלכו וגו' שפיר הוי כמשפטי התנאים, כיון דרוב המצוות אפשר לקיימן ע"י שליח, עי"ש.

והקשו המפוי' דלכאוי' דבריהם תמוהין, דהא דבעינן לקיימו ע"י שליח, היינו שיהא המעשה אפשר לקיים ע"י שליח, כמו שפרש"י בכתובות שם, וכן מוכרח התם דגבי חליצה שהוא המעשה דלא אפשר ע"י שליח, אבל קיום התנאי ליתן מאתיים זוז יכול להיות ע"י שליח, וכן בתנאי בני גד ובני ראובן ג"כ אי אפשר לקיים התנאי ע"י שליח, דפשיטא שהיו בני גד ובני ראובן צריכים בעצמם לעבור

לפיכך ברכה וקללה תחלה שיהא הן קודם ללאו כמשפט התנאין, עי"ש ביש"מ שהאריך דהוי נמי בכלל תנאי קודם למעשה.

והנה המפוי' כתבו לפרש אמרו 'את הברכה אשר תשמעון', דהיינו דעצם השמיעה וקיום המצוות הם הם הברכה הגדולה ביותר אשר ניתן לבני אדם, וכמ"ש האלשיך הק' וז"ל, את הברכה אשר תשמעו וכו', לומר אל יעלה על רוחכם ששכר המצוה הוא דבר נפרד מן המצוות עצמן, וכן עונש העבירות, כי לא כן הוא, כי אם אשר תשמעון היא עצמה הברכה, כי המצוה עצמה היא המאשרת ומענגת ומעטרת את האדם, כי אור שורש המצוה למעלה מתברך ומתרבה ועל כן ברכה תחשב, וזהו שלא אמר טובה ורעה, רק ברכה כי יתברך אור המצוה עצמה ויתרבה, עי"ש.

עפי"ז יתבאר דאמה"כ ראה אנכי נותן לפניכם היום ברכה, שהברכה הניתנת לכם ניתן היום בעוה"ז כי שכר המצוה גם בהאי עלמא, והוא כיון דהקב"ה מקיים מצות ביומו תתן שכרו, דאין לדון כמי שנשכרו ע"י שליח, כיון דמרע"ה היתה השכינה מדברת מתוך גרונו, ופי' ה' דיבר אליהם, ומעתה היה צריך שיהא התנאי בקיום המצוות וקבלת השכר כמשפטי התנאי, שהרי אינו נידון כמי שנעשו ע"י שליח, אלא דעדיין קשה הרי התנאי לא היה כדיני התנאין כקו' התוס' דכל דלא מצי משווי שליח לא מהני בה תנאי, וההכרח לומר כמש"כ התוס' דרוב המצוות אפשר לקיימם ע"י שליח, אלא דע"ז קשיא קו' המפוי', דמה לי שאפשר לקיים המצוות ע"י שליח הלא קיום המצוות הם התנאי, וצריך שהמעשה יוכל להתקיים ע"י שליח, ועיקר מתן השכר אינו אלא מידו של הקב"ה בעצמו כמ"ש פותח את ידיך וגו', וכאמרנו כי אם לידך המלאה הפתוחה וגו', כי ברכת ה' היא תעשיר, וכנודע מש"כ בספה"ק שכשאין הברכה משם הוי"ה רק ע"י שלוחיו של מקום אין בו השפעה וברכה, ועוד זאת שהרי בתנאי דאם בחקותי הובטח ונתתי גשמיכם בעתם, ומפתח של גשמים אינו אלא ביד הקב"ה דכתיב יפתח ה' לך את אוצרו הטוב את השמים לתת מטר ארצך (תענית דף ב' ע"א), וכיון דהמעשה של נתינת השכר אינו ע"י שליח לא חל

והמעשה הוי ברכה, וגם התוס' עצמם הביאו מה שהוזכר שם בגמ' קידושין מאה"כ (ישעי' א. יט) דהתנאי הוא אם תאבו ושמעתם והמעשה טוב הארץ תאכלו].

ובס' תפארת יעקב בגיטין שם, כתב לפרש דברי התוס', דאמנם היכא שהמעשה והתנאי הוא בבין אדם לחבירו כגון מעשה בקידושין ותנאי בנתינת מעות, דלשניהם התנאי והמעשה כי הקידושין הוא המעשה ונתינת המעות הוא התנאי, הלכך אי בעי לשווי תנאי בקידושין בעי שיהא מעשה הקידושין ראוי ליעשות, וכן כל כה"ג, אבל הך תנאי ומעשה שבין ה' ובין ישראל אינו כן שאין התנאי והמעשה שווין אצלניהם, כי לגבי ישראל ודאי עיקר התכלית הוא לעבוד את ה' ולקיים מצוותיו, וכדאמרו חז"ל (אבות פ"א מ"ג) הוו כעבדים המשמשים את הרב שלא ע"מ לקבל פרס, אלא שלצורך קיום מצות ה' ההכרח לקבל את התנאי, שיהא להם ממה להתפרנס, אבל לגבי הקב"ה עיקר תכלית הבריאה להטיב לבריותיו, כי רצון הטוב להיטיב, אלא דמאחר ואין הקב"ה חפץ ליתן נהמא דכיסופא, על כן התנה את נתינת הברכה וטוב העולם רק בתנאי שיקיימו מצוותיו, הלכך כיון דמצד ישראל הוי קיום המצוות המעשה, ממילא בעינן שיהא מעשה זה מתקיים ע"י שליח ככל משפטי התנאים, ועל כן שפיר כתבו התוס', דכיון דרוב המצוות ע"י שליח מהני כיון שמצד בני ישראל הם המעשה, עי"ש.

והנה בישמח משה בפרשתן האריך לבאר כוונת הכתוב ראה אנכי נותן לפניכם היום ברכה וקללה, ובתו"ד דתנאי זה שהתנה הקב"ה עם בני ישראל ליתן שכר לעושי מצוותו נעשה כמשפטי התנאין, ולכן הקדים הכתוב ברכה לקללה דבעינן הן קודם ללאו, אך לכאו' הרי מבואר בפוסקים (עי' ר"ן קידושין דף מ"א ע"א) דבתנה ע"י שליח אין צריך למשפטי התנאים, א"כ כיון שנמסרו הדברים ע"י משרע"ה שהוא שליח לא הוצרכו לדיני התנאי, אלא די"ל דמרע"ה לא נידון כשליח כי השכינה היתה מדברת מתוך גרונו ופי' ה' דיבר, וזהו שאמה"כ ראה אנכי נותן לפניכם היום, דכיון דאנכי מוסר לכם את התנאי לקבל שכר טוב על קיום המצוות, בהיות כן בעינן משפטי התנאים,

בו תנאי.

ע"ז הוסיף הכתוב את הברכה אשר תשמעו אל מצות ה' אלוקיך וגו', רצ"ל דכלפי בני עיקר הטובה והברכה הם עצם קיום המצוות, כי כל מגמתם הוא לעשות רצון קונם, וזהו עיקר הטוב המבורך וכדברי האלשיך הק', לכן קיום המצוות הוא המעשה, ולכן כיון דרוב המצוות אפשר לקיימן ע"י שליח שפיר מהני בה תנאי כמ"ש התפארת יעקב, מעתה שפיר חל תנאי אם בחקותי תלכו, ובזאת תדעו דמה שאמרתי לא היה בגדר שכרו ע"י שליח, דא"כ לא היה צורך במשפטי התנאין, ומעתה שייך בהם לאו דלא תלין וממילא הנכם מובטחים כי אנכי נותן לפניכם היום ברכה, רצ"ל גם בעוה"ז, ודו"ק.

*

ואפ"ל עוד בזה, דהנה לכאו' יל"ב מה דאמה"כ ראה אנכי נותן לפניכם היום ברכה, והיינו שינתן להם שכר היום בעוה"ז, דלכאו' היאך שייך לקבל ברכה בעוה"ז הרי אחז"ל (תנד"א זוטא פרק יט) אמרו רבותינו בעוד כשהיו יעקב ועשו במעי אמן אמר יעקב לעשו עשו אחי שני אחים אנחנו לאבינו ושני עולמות יש לפנינו העוה"ז והעוה"ב וכו', באותה שעה נטל עשו בחלקו העוה"ז ויעקב נטל בחלקו העוה"ב. וא"כ אין לבני ישראל חלק בעוה"ז והאיך שייך בהם קבלת שכר בעוה"ז.

אלא דכבר הביא החיד"א בכמה דוכתי (ראה ראש דוד, פר' תצוה, ועוד) מה שתירץ מהר"ש פרימו דשפיר זוכים ישראל גם בעוה"ז מהא דדרש רשב"ל דתנאי התנה הקב"ה עם מעשי בראשית אם ישראל מקבלים את התורה מוטב ואם לאו אני מחזיר אתכם לתוהו ובוהו (שבת דף פ"ח ע"א), ונמצא דלולי שהיו בני"מ מקבלים את התורה היה העולם חוזר לתוהו ובוהו, ובכך שבנ"י קיבלו התורה הצילו את העולם מחורבנו וביטולו, והרי הדין ברור דהמציל מזוטו של ים ומשלוליתו של נהר הרי אלו שלו (ב"מ דף כ"א ע"א), ומעתה חזרו בני"מ וזכו בכל העולם ומלואו, (וראה מש"כ בזה בבני"ש מאמרי סיון מ"ב אות י"א, ובמאמרי שבתות מ"ז אות טו"ב, ומ"ט אות י"א). ואולם כ"ז נכון רק אם אהני התנאי בבריאת העולם על מנת שיקבלו בני"מ את התורה, ממילא שפיר הו"ל בני ישראל

נידונין כדין מציל מזוטו של ים, אבל אם לא אהני התנאי לא שייך לומר כן.

והנה הקשה הגה"ק מאוסטררווצא (אור תורה פר' בראשית אות ח') היאך התנה הקב"ה עם מעשי בראשית, והלא ממשפטי התנאים הוא שיהא המעשה ראוי לעשותו ע"י שליח כנ"ל בסוגי' דכתובות, ומעשה שמים וארץ הם רק ע"י הקב"ה לבדו, כי אין עוד מלבדו, וכיון דא"א לקיומיה למעשה ע"י שליח א"א לשווי ביה תנאה והאיך חל התנאי, עי"ש.

וי"ל עפימ"ד בגמ' כתובות (דף ה' ע"א) דרש בר קפרא גדולים מעשי צדיקים יותר ממעשי שמים וארץ דאילו במעשה שמים וארץ כתיב אף ידי יסדה ארץ וימיני טפחה שמים ואילו במעשה ידיהם של צדיקים כתיב מכוון לשבתך פעלת ה' מקדש ה' כוננו ידיך, הרי דצדיקים ג"כ יכולים לברוא עולמות וכו'.

וכבר מפורש כן בהקדמת הזוהר (דף ד' ע"ב ואלך) רבי שמעון פתח (ישעיה נא טז) ואשים דברי בפיך, כמה אית ליה לבר נש לאשתדלא באורייתא יממא וליליא וכו', ובכל מלה דאתחדש באורייתא על ידא דההוא דאשתדל באורייתא עביד רקיעא חדא וכו', ועל דא כתיב (ישעיה סו כב) כי כאשר השמים החדשים והארץ החדשה אשר אני עושה עומדים לפני וגו', עשיתי לא כתיב אלא עושה, דעביד תדיר מאינן חדושין ורזין דאורייתא, ועל דא כתיב ואשים דברי בפיך ובצל ידי כסיתוך לנטוע שמים וליסוד ארץ, השמים לא כתיב אלא שמים וכו', ובהמשך שם ולאמר לציון עמי אתה, ולאמר לאינן תרעין ומלין דמצויינין אלין על אלין, עמי אתה, אל תקרי עמי אתה, אלא עמי אתה, למהוי שותפא עמי מה אנא במלולא דילי עבדית שמים וארץ כמה דאת אמר (תהלים לג ו) בדבר ה' שמים נעשו, אוף הכי את זכאין אינן דמשתדלי באורייתא וכו' עי"ש.

מבואר מדבה"ק דניתן הכח ביד הצדיקים חכמי התורה שיוכלו לברוא שמים וארץ, וממילא מבואר שפיר דבריאת העולם אינו בגדר מילתא דלא מצי משוי בה שליח, שהרי יש בכח הצדיקים לברוא עולמות חדשים, מעתה שפיר שייך תנאי בבריאת העולם דהא מצי לקיומיה

ע"י שליח.

ובהמשך הגמ' שם בכתובות השיב בבלי אחד ור' חייא שמו ויבשת ידיו יצרו, ומשנינן ידו כתיב, הרי דרק אם דרשינן המסורת דידו כתיב מוכח דגדולים מעשי צדיקים ממעשי שמים וארץ. וכמו"כ הא דדרש הזוהר לאמר לציון עמי אתה אל תקרי עמי אתה אלא עמי אתה, היינו משום דדרשינן המסורה, וממילא הא דנקטינן דתנאי דבריאת העולם איתנהו ע"י שליח היינו רק אי נימא דיש אם למסורה.

ויש לתרץ בזה קו' המפו' בהא דאמרינן דבשעת קבלת התורה הוסיף משה יום אחד מדעתו, ומתן תורה היה בשבעה בסיון, הרי תנאי התנה הקב"ה על שישי בסיון כמ"ש יום השישי, והיאך עמד העולם אותו יום, וי"ל דעל כן עשה מסבב הסיבות שיוסיף משה יום אחד מדעתו, להראות כמה גדול כוחו שהיה יכול בכוחו להעמיד העולם כי גדולים מעשי צדיקים, מכך ידעו דשפיר הועיל התנאי בבריאת העולם דהרי אפשר לקיים את המעשה ע"י שליח.

והנה במתן תורה נאמר (שמות כ, טו) וכל העם רואים את הקולות וגו', ופרש"י שהיו רואין את הנשמע מה שא"א לראות במקום אחר, ובבני יששכר (מאמרי סיון, מ"ה אות יט, ד"ה ועתה), האריך לבאר בכמה אופנים מפני מה נעשה הנס הזה הרי לא לא עביד קוב"ה ניסא למגני עי"ש, ואפ"ל דרצה הקב"ה להורות כי התורה ניתנה לבנ"י לדרוש בה לפי המסורה הכתובה ע"ג ספר שצריך ראיית העין, באשר לכך היו רואים את הקולות להורות כי יש אם למסורת, ולכן דרשו חז"ל (שבת דף ק"ה ע"א) אנכי נוט' אנא נפשי כתבית יהבית לרמז שהתורה ניתנה במסורה הכתובה דיש אם למסורה.

עפי"ז יתבאר דאמה"כ ראה אנכי נותן לפניכם היום וגו' ע"ד האמור דהברכה ניתנת לנו גם היום דאיכא שכר מצוה גם בהאי עלמא, אלא דע"ז קשה הרי העוה"ז חלקו של עשיו, וצ"ל דבני ישראל זוכים גם בטוב עוה"ז מדין מציל מזוטו של ים כיון דתנאי התנה וכו', אולם הרי לא חל התנאי כיון דא"א לקיים המעשה ע"י שליח, ע"ז אמר המדרש ראה עשרת הדברות שפתח באנכי

דהוא נוט' אנא נפשי כתבית יהבית, וגם רמז ראה אנכי שהיה רואין את דברות אנכי וכו' כי היו רואין את הנשמע, ומינה דיש אם למסורה ודרשינן גדולים מעשי צדיקים, וכן דרשינן שהצדיקים יכולים לברוא עולמות, מעתה אפשר לקיומיה ע"י שליח וחל התנאי, והו"ל ישראל בדין מציל מזוטו של ים, לכן שפיר יטלו ברכה היום גם בעוה"ז, ודו"ק.

התורה היה עה"פ בפרשתן (דברים יא, כו) ראה אנכי נותן לפניכם היום ברכה וקללה. ובבעה"ט ראה עשרת הדברים שפתח באנכי, וצ"ב מה בא לרמז בזה כאן.

ויבואר עפ"י מ"ד במדרש (ב"ר א, י) עשרים וששה דורות היתה האל"ף קורא תגר לפני כסאו של הקב"ה, אמרה לפניו, רבש"ע, אני ראשון של אותיות ולא בראת עולמך בי [הכוונה, על כך המאמר הראשון של בריאת העולם שהיה בתיבת 'בראשית' המתחיל באות בי"ת, ולא באות אל"ף], אמר לה הקב"ה וכו' למחר אני בא ליתן תורה בסניני ואיני פותח תחילה אלא כך שנאמר (שמות כ, ב) 'אנכי ה' אלקיך', ע"כ. וראוי לבאר הענין מה שפתח דייקא את עשרת הדברות באות אל"ף.

והנה עשרת הדברות פתח באומרו (שמות כ, ב) אנכי ה' אלקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים וגו', וכבר רבים דקדקו והקשו מדוע תפס עניין זה של יציאת מצרים, ולא אמר אנכי ה' אלקיך אשר בראתיך או אשר בראתי כל העולם כולו. עוד יש לבאר במה שאמרו חז"ל (דב"ר ז, ח) שכל נשמות ישראל עד סוף כל הדורות עמדו במעמד הר סיני, ואין נפש אחת מנפשות ישראל שלא היתה שם במעמד הנורא של התגלות כבוד ה' בהר סיני, דיש לבאר הענין בזה.

ואפ"ל עפ"י פשטות, דבשעה שרצה הקב"ה לתת תורה לעמו ישראל, היה רצונו שכל אחד ואחד מישראל יהיה לו חלק בתוה"ק בכל מצב שהוא ובכל זמן שהוא, ולכן אילו היה מעמד הר סיני רק לאותו הדור בלבד, היה לו ליצר הרע פתחון פה לייאש נפשות חלושות מן התוה"ק, באומרו להם מה לך ולתוה"ק, כי אין אתה

שאני שרוי בתוכה, וודאי כבר נדחיתי ממחיצתו של הקב"ה ח"ו. אלא אדרבה תתפוס את עצמה ותתקרב אל המלך לקבל על עצמה עול מלכותו ותורתו מחדש, ויזכה לקבל התורה.

והרהרתי דהנה אות אל"ף נוטריקון פ'תחי לי א'חותי, שנתבאר בספה"ק ביאור הפסוק על עניין התשובה, שהקב"ה הוא דודי דופק ואומר פתחו לי, וחשב הקב"ה מחשבות לבלתי יידח ממנו נידח, ובכל עת קול דודי דופק פתחי לי אחותי. וממילא אל יתייאש האדם מלפתוח בתשובה כי תמיד יקבלו השי"ת ברצון. ודייקא אות אל"ף שמרמז על תורה בבחי' הכתוב (איוב לג, ו) ואאלפ"ך חכמה, ומורה שעל ידי קבלת עול תורה אפשר לזכות לתשובה ולפתוח לדודי ולתקן הכל, ולכן פתח במתן תורה דייקא באות אל"ף לרמז שעל ידי התורה יזכה האדם לתשובה שלימה ולהתקרב אליו ית"ש.

וזה שרמז כאן בריש פרשתן ראה אנכי נותן לפניכם היום, דהיינו גם כהיום הזה ר"ח אלול תשפ"ב בדורות השפלים האלה גם אחר כל מה שקלקל ופגם בפשעיו, ובכל מצב שהוא גם אז מסוגל הוא לראות ולזכות לתורה"ק, ואי אתה בן חורין להיבטל ממנה, ועדיין אתה בכלל הברכה והקללה שכר ועונש, ואל תתייאש לומר הבאתי עלי קללה ולא ברכה לרוב מעשי הרעים, אלא עדיין בכל עת יכול אתה לתפוש מחדש בברכה ולהתעורר בתשובה, וראה עשרת הדברים שפתח באנכי היינו באות אל"ף, שבא לרמז על פ'תחי לי א'חותי, שתמיד אפשר לפתוח בתשובה, וגם מה שכתב 'אשר הוצאתיך מארץ מצרים' שבא להורות כאמור שבכל מצב כשיקבל האדם על עצמו עול תורה הרי שהמאור שבה יחזירו למוטב, ויתקבל ברצון לפניו ויזכה לתשובה שלימה ולחלק בתורה הק'.

ולכן בכל שנה ושנה מזדמן בסדר קריאת הפרשיות שקורין פרשת ראה בתחילת חודש אלול או כשמברכין החודש אלול, כי בחודש זה קול דודי דופק פתחי לי אחותי, והנה העת והעונה להתעורר בתשובה, ורמז לנו בתורה"ק לבל נתייאש מן התשובה ומן התורה בכל מצב ובכל מקום שנפל בו, כי כל ישראל יש להם חלק

במדריגה של דור המדבר, דור דיעה שהיו במעלות גבוהות ונשגבות וזכו למראות אלקים במעמד הר סיני, רק הם ראויים היו לתורה"ק ושיהיה להם חלק בה, אבל אתה בשפל המצב וממילא לא תזכה לתורה הק', ובפרט שהרבית לעבור על דברי תורה וכמה כבר פשעת ופגמת בכל רמ"ח איבריך, ומעתה מה לך כי באת פתאום להתעורר בתשובה ולקבל על עצמך עול תורה כי ממילא לא תשיג איזה השגות בתורה"ק ואין לך עוד שייכות עם התורה הק'.

אשר על כן אסף הבוכ"ע כל נשמות ישראל שבכל הדורות, כל מי שמזרע אברהם יצחק ויעקב, בכל מצב שהוא ובכל דור שהוא, שיהיה במעמד הנורא והנשגב, והזהירנו (דברים ד, ט) רק השמר לך וגו' פן תשכח את הדברים אשר ראו עיניך וגו' יום אשר עמדת לפני ה' אלקיך בחורב וגו', וכל נפש ישראלית יש בו רושם ממעמד הר סיני, ומרושם זה אפשר תמיד להתעורר בתשובה ולקבל על עצמו עול מלכות שמים ועול תורה מחדש. ואף מהמצב השפל ביותר עד סוף כל הדורות אפשר להתחיל בתשובה מחדש ולזכות לחלק בתורה הק', ואדרבה על ידי התורה אפשר לזכות לתשובה ולתקן כל מה שפגם.

ולזה תפס בדיבור הראשון אשר הוצאתיך מארץ מצרים, ולא אמר אשר בראתיך, כי בשעת הבריאה היה האדם ברום המעלה כמלאכי עליון, ואילו ביציאת מצרים היו ישראל בשפל המצב שהוציאתם הקב"ה ממצרים גוי מקרב גוי, עד שכבר לא יכלו להתמהמה שם בערוות הארץ, וגם המקטרג היה אומר מה נשתנו אלו מאלו וכו' (ילקוט בשלח, רמז רלד), ובא לרמז בתחילת דיבורו לישראל שגם כשהם במצב של הוצאתיך מארץ מצרים אל ייתיאשו מן התורה והמצוות, וגם לכם אני משמיע ואומר אנכי ה' אלקיך, כי תמיד אפשר להתעורר מחדש ולזכות לחלק בתורה הק'.

ולכן המתין עם האות א' להתחיל בה המעמד הנורא של מתן תורה דייקא, ששם היו מקובצים כל נפשות ישראל כולם, ורמז להם שתמיד אפשר להתחיל מא', כלומר מחדש, וכל נפש מישראל כשתתעורר להתקרב ליוצרה לא תיפול לזרועות הייאוש לאמר איך אתקרב אל המלך עם הזוהמא

תפילת מוסף התפלל מרן שליט"א לפני העמוד לרגל שבת ראש חודש. וזמרו 'ישמחו במלכותך' כנהוג. אחר התפילה נערך שמחת הברית לבן הר"ר ברוך ויזל מפעיה"ק (בהג"ר אפרים פישל מפעיה"ק, וח"ר משה טהלר מרחובות).

התורה בסעודתא דעתיקא קדישא היה עה"פ בפרשתן (דברים טו, י) נתון תתן לו ולא ירע לבבך בתתך לו כי בגלל הדבר הזה יברכך ה' אלוקיך בכל מעשיך ובכל משלח ידך. ובמסורה ב"פ 'בגלל', חדא הכא, ואידך (בראשית לט, ה) ויברך ה' את בית המצרי בגלל יוסף.

ואפ"ל, עפ"י מש"כ בספה"ק כי בכלל חיוב ליתן הצדקה לעני הוא לדעת כי מן השמים ניתן לו כספו בפקדון כדי שיפרנס את העני והדל, ועיין מה שפי' באור החיים הק עה"פ אם כסף תלוה את עמי את העני עמך וגו' (שמות כב, כד), ובתנ"ד זל"ק, פירוש אם ראית שהיה לך כסף יותר על מה שאתה צריך לעצמך, שאתה מלוה לעמי, תדע לך שאין זה חלק המגיעך, אלא חלק אחרים שהוא העני עמך, ובזה רמז כי צריך לפתוח לו משלו ואולי כי רמז לו גם כן שלא יתנשא ויתגדל על העני, בראותו כי הוא הנותן לו, והוא אומרו לא תהיה לו כנושה, לשון נשיאות ומעלה, כי משלו הוא נותן לו, וכו'.

וכבר כתב האלשיך הק' בפר' משפטים עה"פ הנ"ל, שמי שזכה לממון וכו' ידע כי משמיא קא זכו ליה על דרך הכותב כל נכסיו לאחד מבניו שלא עשהו אלא אפוטרופוס (בבא בתרא דף קל"א ע"ב), כי אמדן דעת הוא שלא יניח את השאר ריקנים. נמצא חלק כל אחד כפקדון אצלו, כך הוא ית' אשר העשיר את אחד לא יתכן שהניח את השאר ריקם, והלא גם הם בניו, אלא אפוטרופוס מינהו לזון את הדלים וחלק הדלים אצלו עודף על חלקו. וזה יאמר את העני עמך כי חלק העני שהוא רבוי האת הוא עמך. וביאר שם עוד עפמ"ד במדרש תנחומא (משפטים סי' ט) במאה"כ (תהלים סא, ח) ישב עולם לפני אלוקים, שאמר דוד המלך ע"ה ישב עולם בדין שיהיו כולם שוים ולא עשירים ועניים, והשיבה רוח הקודש אם כן חסד ואמת מן ינצרוהו, נמצא שכדי שיזכו העשירים שיבא פרנסת העניים על ידם, מושך הקב"ה את כספם ומפקיד אותם בידי

בתוה"ק ובזכות עסקם בתורה תשוב נפשו אשר היתה אז במעמד הר סיני אל עבודת הבורא, ולשוב בתשובה שלימה לפניו.

ונראה להוסיף דעוד מרומז באל"ף שהוא נוטריקון א'ת פ'תח ל'ו הנאמר בהגדה לגבי הבן שאינו יודע לשאול, ע"ד שביארו בספה"ק דהרמז בזה לבקשתנו מאת הבורא ב"ה שיתנהג עמנו כמי שאינו יודע לשאול, ויפתח הוא באתערותא דלעילא לקרבנו אליו לעבודתו.

והיינו כי כשילד קטן אינו מגיע אל ידית הדלת לאחוז בו ולפתוח לבדו, הרי שאביו מסייע בעדו, וזה שאנו רומזים כי אנו בכוחנו אין בנו הכח אפילו לפתוח הדת, ו'את פתח לו', באתערותא דלעילא, וכך נשוב אליך. יעזור השי"ת שנזכה לתשובה שלימה ולביאת גואל צדק במהרה בימינו אמן.

יום שב"ק א' ר"ח אלול

תפילת שחרית התפלל לפני העמוד - הרה"ג ר' זאב וואלף לייפער שליט"א מחיפה בן כ"ק האדמו"ר מנדבורנא חיפה שליט"א. לתפילת הלל עבר מרן שליט"א לפני התיבה.

בהוצאת הס"ת הב' התכבד - הרה"ח ר' שלום שטמר מזכ"ל אגוד חסידי צאנז.

בעליות נתכבדו, כהן - הרה"ח ר' אברהם כהן מיוניאן סיטי, לוי - הרה"ח ר' אברהם יצחק צבי קליין ממאנשעסטער, שלישי - הרה"ח ר' יונה טהלר מרחובות, רביעי - החתן נתן אלעזר נ"י בן הר"ר יואב אברהם מפעיה"ק, חמישי - החתן בן ציון נ"י בן הרה"ח ר' משה אהרן שפירא מפעיה"ק, שישי - מרן שליט"א [אחר העליה נערך מי שברך לרגל הולדת הבת להר"ר יוסף אסטרייכר מפעיה"ק (ב"ר מרדכי מב"ב, וחהג"ר חיים יעקב ישראלי מפעיה"ק)], שביעי - החתן ישראל יצחק נ"י בן הרה"ח ר' שמשון רביץ מפעיה"ק, הרב יעקב זאב שטיינמץ מבית שמש, הרה"ח ר' יעקב יוסף בוקסבוים מבית שמש, הרב ירמיה טסלר מוויליאמסבורג מראשי מכון שפע חיים, הרה"ח ר' יחיאל גלויברמן מבארא פארק, הרב חיים מנחם וינגרטן מפעיה"ק, אחרון - הרה"ח ר' אברהם מרדכי אסקל מיוניאן סיטי, מוסף - הרה"ג רבי יעקב ישכר העסקל שליט"א דומו"צ קהלתנו הק' ביוניאן סיטי, הגבה בס"ת הא' - הרה"ח ר' שמשון רביץ מפעיה"ק, גלילה - הרה"ח ר' שמשון ורטהיימר מביתר עילית, הגבה בס"ת הב' - הר"ר ישראל לרנר מלונדון, גלילה - הרה"ח ר' ישראל מאיר ליפשיץ מביתר עילית.

להשתמש בפקדונו כראוי, יוסיפו לו כהנה וכהנה ויתברך בברכת הוי"ה לטוב לו כל הימים, והבן.

בעליות בתפילת מנחה התכבדו, כהן - הרה"ח ר' ישי לוינשטיין מב"ב, לוי - הרה"ח ר' יהודה חיים זילברמן ממאנסי, שלישי - הרה"ח ר' יצחק אייזנבך מירושלים, גלילה - הרה"ח ר' שאול יחזקאל שטרויבל מליקווד. בזמירות בעידן רעוא דרעוין התכבדו, ברוך א"ל עליון - הרה"ג אשר דוד גליק שליט"א מנה"ר דישיבה"ק לצעירים דברי חיים פעיה"ק, דרוו יקרא - הרב בנש"ק אהרן פאלאק שליט"א מירושלים (בן הגה"צ אב"ד קאלבסוב זצ"ל), שבת היום - הרב בנש"ק הלל הלברשטאם שליט"א מירושלים (בן האדמו"ר מלייפניק שליט"א).

התורה בעידן רעוא דרעוין היה עה"פ בתוה"ק בפרשתן (דברים יא, כו-כז) ראה אנכי נותן לפניכם היום ברכה וקללה, את הברכה אשר תשמעו אל מצוות ה' אלוקיכם אשר אנכי נותן לפניכם היום. בבעה"ט כתב ראה אנכי, ראה עשרת הדברים שפתח באנכי ותקיים אותם, עי"ש. וצ"ב דהרי לשמור התורה צריך שמירת כל המצוות, וכדכתיב (לעיל ה, כח) כל המצוה אשר אנכי מצוך היום תשמרון לעשות, ומה נקט כאן דייקא עשרת הדברות.

ועפ"י פשטות אפ"ל, בהקדם מה שהבאנו כמ"פ ד"ק של כ"ק מרן אאדמו"ר זי"ע (ראה שפע חיים רעוא דרעוין ח"א, פר' תולדות מאמר ז, אות א) ע"ד הגמרא בשבת (דף ק"ה ע"א) מגין ללשון נוטריקון מן התורה וכו', רבי יוחנן אמר, 'אנכי' נוטריקון א"נא נ'פשי כ'תיבת י'הבית, רבנן אמרי, א'מירה נ'עימה כ'תיבה י'היבה, איכא דאמרי, אנכי למפרע, י'היבה כ'תיבה נ'אמנין א'מריה, ע"כ. ויש לדקדק למה הדורשים תיבת 'אנכי' נוטריקון בדרך ישרה דרשו 'אמירה נעימה כתיבה י'היבה', ואילו הדורשים למפרע שינו ואמרו י'היבה כתיבה נאמנין אמריה', והלא גם למפרע היה אפשר לדרוש י'היבה כתיבה נעימים אמריה'.

- כשהאדם מתנהג בקדושה ובטהרה זוכה להרגיש מתיקות התורה -

וביאר מרן אאדמו"ר זי"ע בקדשו, דהנה דוד המלך ע"ה אמר בתהלים (תהלים קיט, עב) טוב לי תורת פיך מאלפי זהב וכסף, ואומרים פסוק זה בלא שימת לב והעמקה בפירוש הדברים,

העשיר, וז"ש אל ירע לבבך בתתך לו כי מה שהוא עני הוא בגין מה שחלקו הוא עמך כדי שתזכה בו בתתך לו, עי"ש.

כיוצ"ב כתב השל"ה הק' (בפרשתן, דרך חיים תוכחות מוסר), במה שנאמר (דברים טז, יז) איש כמתנת ידו כברכת ה' אלוקיך אשר נתן לך, דלכאו' יש לדקדק מה שהוסיף כאן כ' הדמיון, ואמר 'כמתנת' ידו 'כברכת' ה' אלוקיך, ותוד"ק שלא יחשוב האדם כשהוא מפזר ונותן, שהוא נותן מתנת ידו ממש, דלא כן הוא, כי הלא משל הקב"ה הוא שהזמין לו, וכמו שאמר דוד המלך ע"ה (דברי הימים-א כט, יד), כי ממך הכל ומידך נתנו לך. וזהו שאמר **כמתנת ידו ולא מתנת ידו ממש.**

ואמר **כברכת ה' אלוקיך**, בא לומר ולהזהיר גם כן להיפך, שלא יחשוב שברכת ה' אלוקיך היא כפשוטה נותן ומשפיע, וזה אינו, כי אין הקב"ה נותן ברכה אלא מי שמתעורר מלמטה, וברכת ה' אלוקיך בא מברכת האדם, וכמו שנאמר (דברים טו, ח), פתוח תפתח, אם אתה למטה תפתח ירך לעניים אז הקדוש ב"ה פותח גם כן, וכן נתן תתן. וזהו **כברכת ה' ולא ברכת ה'**, כי ברכת ה' באה מברכתך. ודברים אלו ישים האדם אל לבו כשמפזר ונותן, שאינו נותן את שלו, רק הופקד בידו מהקב"ה, ויחשוב גם כן שלא יושפע מלמעלה עד שיתעורר מלמטה. אתוד"ק.

וזה שרמז המסו' על דרך שפירשו דמ"ש נתון תתן לו ולא ירע לבבך בתתך לו, כי בגין השמחה והנתינה בטיב לב ונפש חפיצה, דייקא, **כי בגלל הדבר הזה יברכך ה' אלוקיך בכל מעשיך ובכל משלח ידיך**, דעל עצם הנתינה עדיין לא היה ראוי לברכה, דהלא לא הופקד אצלו הממון אלא בשביל שיהא מפזר לצדקה וחסד, כרצון המפקיד אבינו שבשמים, ורק על שנותן מתוך שמחה בסבר פנים יפות זוכים לברכת ה'.

וזה שהסמיך המסורה ויברך ה' את בית המצרי בגלל יוסף, רצ"ל דכמו ששם זכה המצרי לברכה מן השמים כי חפץ הקב"ה שלא יחסר ליוסף מאומה, כמו"כ נלמד שכ"ה בכל מי שזכה לשפע ברכה כי אינו אלא כפקדון בידו כדי שיגמול חסד עם אחיו זרע ישראל אוהביו, ועל כן כאשר יראו בשמים ממעל כי האדם נאמן

אז יזכה לדעת ישר ושכל ברור, ושפיר יוכל להרגיש חיות רוחנית, שחש ומרגיש בקדושת התורה הק', ודבוק בבורא ב"ה, אשר קוב"ה ואורייתא חד (זוה"ק ח"ג, פר' אמור, דף ע"ג ע"א), וממילא מרגיש בזה שמחה עליונה שאין דבר בכל העולם שיוכל על ידה להשיג בחי' ודוגמת הנאה זו.

אמנם בעוזה"ר - וכל דברי מסובים אלי בלבד - אחר אשר קלקלנו מעשינו שוב איבדנו השכל והדעת, וכדאמרו חז"ל (סוטה דף ג' ע"א) אין אדם חוטא אלא אם כן נכנסה בו רוח שטות, ועל ידי תאוות ועבירות נעשה השכל מעוות, עד שאין האדם יכול להרגיש טעם בתורה הק'.

ומבשרי אחזה אלו"ה, דכשאדם עולה למיטה מחמת חולי כשחומו עלה, הרי אף אם יתנו לפניו מעדני מלכים מאכלים ערבים לחיך, הרי שלא יאבה לאוכלם, ולא יתאוה להם, וכל שכן אם חלילה יחלה במחלות קשות וחמורות מכך, שאף אם יציעו לפניו כל מעדני עולם לא יוכל לאכול מאומה, מחמת שאין גופו סובלם ואינו חש בהם שום טעם ערב.

והנה כל ענייני גשם הם השתלשלות מענין הרוחניות, ומצינו כי התורה הק' נקראת לחם, וכמד"א (משלי ט, ה) לכו לחמו בלחמי, וכאשר יש לו לאדם נפש בריאה, שלא קלקל ולא פגם, הרי שבוודאי ירגיש נועם ומתיקות בעבודת השי"ת ובכל מצוה הוא מלא שמחה ותענוג, ומרגיש התלהבות וחמימות במצוות, רשפי אש שלהבת י"ה בכל דבר שבקדושה.

אבל אם קלקל רח"ל בכל איבריו, שוב לא יחוש ולא ירגיש מאומה, וכל גופו מלא קרירות בעבודת השי"ת. ויפורש בזה הפסוק (דברים כה, יח) אשר קרך בדרך, דמצינו (קידושין דף ב' ע"ב) דתורה איקרי דרך, כדכתיב (שמות יח, כ) והודעת להם את הדרך ילכו בה, ועמלק הוא גרם אשר קרך בדרך ויזנב בך כל הנחשלים אחריך וגו', והכניס קרירות וחשכות בעשיית המצות, עד שאין האדם מרגיש אור ומתיקות התורה ועבודת השי"ת.

בזה פירש מרן אאדמו"ר זי"ע מאמר חז"ל הנ"ל, רבנן אמרי אמירה נעימה כתיבה יהיבה, והרמז בזה דכשהאדם הולך בדרך הישרה ולא

דפירושן הפשוט הוא שאות ותיבה אחת מתורה הק' טובה ועדיפה עשרות מונים יותר מכל כסף וזהב שבעולם.

והנה אם יבואו אל האדם ויאמרו לו, תא ואימא לך קושיא עצומה או תירוץ נפלא בביאור דברי הגמרא, או אפ' חידוש אחר בתורה הק', ובאותו הזמן ממש יאמר לו אדם הבה ואתן לך סכום עצום של רבבות אלפי דינרי כסף וזהב, על פי רוב יהרהר האדם בעצמו, הלא את אותו החידוש, הקושיא והתירוץ אוכל לשמוע גם בעת מאוחר יותר, בעוד שבזמן זה יכול הוא לקבל ממון הרבה, אשר יוכל לפעול בהם דברים גדולים ונשגבים למען כבוד השי"ת בעולם ולקדש שם שמים וכו'.

ובוודאי מי שמהרהר כן הרי שלא השיג אפילו נקודה קטנה אחת מיני אלף השגה כלשהו בתורה הק'. כי מי שהבוכ"ע בעזרו והוא זוכה להרגיש את מתיקות התורה, הריהו חש ממש כי 'פקודי ה' ישרים משמחי לב' (תהלים יט, ט), והוא אינו יכול לזוז אף לא לרגע מהתורה הק', כי היא חיותו ממש, וכדכתיב (דברים ל, כ) כי הוא חייך ואורך ימך, ומה ישווה ומה ידמה כל ממון שבעולם האפסי הזה, אשר האדם היום כאן ולמחר בקבר, ואין מלווין לו לאדם לא כסף ולא זהב וכו' (אבות ו, ט), כלפי חידוש נפלא אחת בתורה הק'. והתורה הק' משוש חייו ובו יש לו חיות ושמחה גדולים ביותר.

אולם מה נאמר ומה נדבר, וראיתי בני עליה והמה מועטים, שיהיו במדריגה זו, ויש לתמוה מפני מה באמת אין כל אחד ואחד מרגיש היאך שעל כל אות ואות, וכל פסוק ומשנה, וקל וחומר דף גמרא ובהבנת דברי המפורשים רש"י ותוס' וכו', שיהיה לו בזה חיות ושמחה הרבה יותר מאם היה זוכה בלאטער"י הון עצום ורב.

והתירוץ הפשוט לכך הוא, דלשון הכתוב הוא 'פקודי ה' ישרים משמחי לב', כי האלוקים עשה את האדם ישר (קהלת ז, כט), ובוודאי אם יתנהג האדם כראוי מנעוריו לעבוד את בוראו בתום וביושר, בכל רמ"ח אבריו ושס"ה גידיו, ונזהר במאוד מאוד לבל ילך שולל אחר תאוות והבלי העולם השפל הזה, הרי שלא יבוא לידי גשם, ואו

וכו', או אז התורה היא היפך מברכה ח"ו.

עוד אפ"ל, ובהקדם מה שהביא הטור (הל' ר"ה ריש סי' תקפ"א) מ"ד במדרש דכשהיו בני ישראל במדבר ועלה משה רבינו בראש חודש אלול לקבל לוחות אחרונות, העבירו שופר במחנה שלא יטעו עוד אחר עבודה זרה, והקב"ה נתעלה באותו שופר, ולכן התקינו שיהיו תוקעין בכל אותו החודש (וראה תנא דבי אליהו זוטא, פ"ד).

המתבונן במאמר חז"ל זה תמה תמה יקרא, דלכאוי' אין לו פשר, ולא קרב תקיעת השופר בימים אשר עלה משה למרום, אל תקיעת שופר בחודש אלול בכל שנה ושנה כלל וכלל. דהלא בשלמא בהיות ישראל במדבר נתייראו ופחדו, אחר שראו מה אירע עמם בתחילה, שעלה ביד השטן להטעותם, והראה להם משה מת ומוטל במטה (שבת דף פ"ט ע"א), ומתוך כך נתייראו אנה נלך ואנה נבוא, עד שדימו כי מוכרחים הם לעשות לעצמם דמות וצלם אשר יצא ויבוא לפניהם, וכבר האריכו הראשונים דבוודאי לא היתה כוונתם לרע, אלא שלפי דעתם הוכרחו למנהיג ולאמצעי וכו'. ואחר ככלות הכל חזו וראו שעל ידי כן ירדו עד לדיוטא התחתונה וחזרו לזוהמתן. ורק מחמת שעורר משה רבינו ע"ה רחמים עליהם הצילם מכליון, ונתרצה לו השי"ת בסליחתו וקרא למשה אליו להוריד לישראל לוחות אחרונות. ומחמת גודל העונש נתייראו וקבעו לעצמם לתקוע בקול שופר להזכירם ולעוררם לבל יטעו חלילה שנית אחר יצרם הרע. ומה שייכות לתקיעה זו לענין תקיעת שופר בחודש אלול.

ובגוף הדבר מה שקבעו לעצמם לתקוע בקול שופר בעלות משה שנית להיות ארבעים יום וארבעים לילה בשמים לקבל התורה, גם צריך לבאר, דהלא לכאוי' אחר שראו כח השטן שיש בידו להטעות לב האדם בדמיונות ותעתועים, וראו מר מצבם ועונשם הגדול ומה שהגיע להם על ככה, ומעתה מה חשש יש שמא יכשלו שנית. במדרש (תנדב"א זוטא, פרק כג, הביאו זקה"ק בספה"ק ישמח משה, פרשת האזינו, ד"ה ונחזור לעניינו) שאלו תלמידיו את רבי אליעזר רבינו האיך

קלקל דרכו, אזי התורה הוא בבחי' אמירה נעימה כי היא מתוקה ועריבה לו, ויש לו שמחה עד אין קץ שיכול לשבת בבית המדרש על יד הגמרא או השו"ע וללמוד תורה, ושמחתו גדולה עד שלא אכפת לו כלל משום דבר המונע ומפריע, כי הכל כאין נחשב, ואף לא טפל שבטפלים נגד הנאת התורה, שזוכה להיות מבני היכלא דמלכא ולידבק בבוכ"ע.

אך איכא דאמרי למפרע, רצ"ל אם ח"ו הוא מהופך שעבר על דברי תורה, ונכשל בעין רואה ולב חומד וכו', והלך אחר תאוות העולם הזה, הן אמת שתמיד יש דרך תשובה, אמנם אז הוא בבחי' יהיבה כתיבה נאמני"ן אמריה, אבל הנעימות תחסר הימנו, דרק מאחר ש'מאמין' הוא בהשי"ת הריהו מקיים המצוה כבכפיה, אולם צריך הוא הרבה לעמול ולתקן על מנת לזכך איבריו ונשמתו, שיוכל שוב לבוא ולהרגיש מתיקות התורה, אתוד"ק מרן אאדמו"ר זי"ע.

ועפ"י דבריו הק' יפורש הפסוקים בפרשתו, דזה שאמר משה רבינו ע"ה לבני ישראל, ראה אנכי נותן לפניכם היום ברכה וקללה, היינו שהתורה עצמה יש בה הן ברכה והן קללה, וכמאמר הקדמונים (עי' ספר חרדים, מצות תשובה, פרק ה; פלא יועץ, אות טיול) בית המדרש גן עדן לצדיקים ומאסר לרשעים, והוא כדברינו, כי מי שהוא ירא שמים, הרי שהתורה עבורו היא הברכה הגדולה ביותר, ואם יציעו לו עולם ומלואו לא יאבה לצאת מגן עדן זה. והיפוך הדברים רח"ל הוא אצל הרשעים, שתמיד רואים היאך שהוא מתאנח על שצריך הוא לילך ללמוד, ומרגיש כנעול בבית האסורים, ומרגיש שצריך הוא להיות יותר 'ליברא"ל' - פתוח רח"ל כשאינו יכול לשהות סגור ומסוגר זמן רב כל כך בבית המדרש, ובכל יום הוא ממתין ומייחל אימתי יסתיים כבר סדרי הלימוד, או היום השבוע והחודש וכו'.

ועל זה רמז בבעל הטורים ראה אנכי שבעשרת הדברות, אשר שם כאמור מרומז ענין זה, שמי שמתנהג כראוי עפ"י דרכי התורה, הרי שהתורה הוא מתוקה אצלו, ויש לו ברכה בקיום התורה והמצוות, אבל אם למפרע שאין מתנהג כראוי

מאוד, ולא עלתה מחשבתו הטובה בידו. ואף אם נלחם כנגדו ומנסה שנית ושלישית וכו', שוב ושוב מתגבר עליו יצרו הרע ומכשילו רח"ל. עד אשר האדם פוכר ידיו בייאוש, אומר לעצמו כי לעולם לא יהיה כאותו ירא שמים אשר ניכר בחוש על פניו כי הוא מלא יראת ה', וכיון שנתרחק כל כך שוב לא יזכה לכך, וכן גומר בדעתו שבוודאי לא יעלה בידו לדעת כל הש"ס תלמוד בבלי בעל פה, ואף לא אלף דפי גפ"ת או חמש מאות דפי גפ"ת וכו'.

אמנם יש לידע כי עד כאן דברי היצר הרע, אשר הוא מציב ומניח לפני האדם דרגות שעדיין אינו יכול להשיגם, וכל זאת בכדי שכשינסה להשיגם ולא יוכל לבוא עליהם, יפול לגמרי, עד שיפול עד לשאול תחתיה. ואולם בפירוש הורו לנו חז"ל (אבות כ, כא) לא עליך המלאכה לגמור, כי לא הורו לו לאדם שצריך הוא לגמור וללמוד הרבה כל כך, ואין כל חיוב לגמור, אלא אי אתה בן חורין ליבטל הימנה, ובכל מצב צריך הוא לעשות כפי יכולתו. וכמאמר הנביא לחזקיהו המלך (ברכות דף י' ע"א) בהדי כבשי דרחמנא למה לך מאי דמפקדת עשה, ולא יעשה חשבונות הרבה למה יבוא וכמה ישיג, אלא תמיד יחשב לעצמו מה יכול הוא לעשות ברגע זה, שכעת יש בידו ללמוד ולעסוק בתורה שעה או שעתיים וכו', ובעת הזאת אפרוש מעבירה ומתאוה זרה, ויברח מכל נסיון כדי שיוכל להתנהג כראוי, ולא יהרהר על מה שיהיה לאחר זמן אם יבוא על ידי כן להיות מלאך ה' צבאו"ת או לאו, כי כל זה אינו מעניינו כלל, והעיקר הוא כמאמר הכתוב (תהלים צה, ז) היום אם בקולו תשמעו.

- 'דין וחשבון' - שבכל מצב שהוא יוכל לעבוד את ה' כפי כוחו -

עפי"ז תירץ מרן אאדמו"ר זי"ע מה שדקדק הגר"א זי"ע (שנות אליהו, ליקוטים, ד"ה דין וחשבון) במאמר התנא (אבות ג, א) ולפני מי אתה עתיד ליתן דין וחשבון, דיש לבאר מהו 'דין' ומהו 'חשבון'. ולהנ"ל י"ל דהדין הוא על עצם הדבר שאינו כראוי למדרגתו, דבוודאי אם היה מתנהג כראוי ולא היה פוגם כלל היה הולך וגדל בעבודת השי"ת, והיו נותנים לו עוד ועוד

נעשה תשובה ונחיה, אמר להם כתיב (תהלים כ, ב) יענך ה' ביום צרה, וכתיב (שה"ש ה, ד) דודי שלח ידו מן החור, ע"כ. הנה קושייתם קושיא חזקה ועצומה היא, כי תלמידי רבי אליעזר הגדול ברוב ענוותנותם ראו עצמם מלאי חטאים, ובאו לרבים הגדול רבי אליעזר ושאלו את פיו דהלא לב יודע מרת נפשו כל מה שפגמנו מיום היותנו עלי אדמה, והפנקס פתוח והיד כותבת והחנווני מקיף וכו' (אבות ג, טז), וכל מעשיך בספר נכתבין (שם ב, א), ואין שכחה לפני כסא כבודך, ומעתה היאך נוכל לעשות תשובה ולתקן הכל. ואולם פליאה היא מה תשובה השיב להם רבי אליעזר בהנך ב' מקראות, דמה תשובה יש בזה לדבריהם.

- עצת היצר לייאש את האדם ע"י שמציב לפניו דרגות שאינן לפי כוחו -

והנראה בזה, בהקדם עוד מה שדרש דרש מרן אאדמו"ר זי"ע בעידן רעוא דרעוין פר' כי תצא תשכ"ג, ותוד"ק בתוספת נופך ביאור, דהנה פעמים הרבה רואים אנו כי האיש הישראלי עושה חשבון נפשו, היאך שעוברים עליו הימים והשנים במהירות זה אחר זה, וכל הצרות והפורעניות המתרחשות בעולם רח"ל, והוא אומר לנפשו אלכה ואשובה אל אישי הראשון, ומחשב בלבו היאך להשליך מאיתו חשבונות בני אדם להתקדש ולהטהר ולהיות גבוה מכל הבלי ותאוות העולם הזה, וביותר להתרחק מכל סרך איסור ועבירה רח"ל, כי אם לזכות לקרבת אלוקים. או שמחשב ורוצה ללמוד ולדעת ש"ס ותוס' בע"פ או ד' חלקי שו"ע, ולכה"פ איזה סדרים ומסכתות מהש"ס, וכן עוד קבלות טובות בעניני עבודת השי"ת. כשהוא מדמה בעצמו כי בוודאי מעתה שקיבל על עצמו כך בקבלה גמורה, שוב לא יתקפנו יצרו הרע כל כך, ויהיה לו פניות וזיכוך הדעת שיוכל להוציא מחשבתו הטובה מן הכח אל הפועל.

ברם כשעובר זמן מה, שוב רואה כי אין הדבר עולה בידו יפה, כי היצר הרע לא שכח ממנו, ושוב ושוב מנסה להכשילו, ופעמים אף מצליח ועולה בידו כך, ובעת אשר היה בטוח בלבו כי עד אותה הזמן כבר יסיים ללמוד הש"ס וידע אותו על בוריו, הריהו מוצא כי הוא רחוק מכך עד

הלולב יש טעם ולא ריח, ההדס יש בה ריח טוב בלא טעם, ואילו הערבה אין בה לא טעם ולא ריח. והענין כי עיקר התכלית הוא להיות 'פרי עץ הדר, הטעם והריח רומזים לתורה ויראת שמים מצוות ומעשים טובים, וכדאיתא בחז"ל (ברכות דף מ"ג ע"ב) עתידים בחורי ישראל שלא חטאו שיתנו ריח טוב כלבנון, והאדם העובד את בוראו וכל כולו קודש לה', זהו תכלית העבודה הנרצית.

ברם צריך כל איש מישראל לידע, כי אף אם קלקל מעשיו ח"ו, ואיבד הטעם והריח ונפל מטה מטה, מכל מקום אין פירוש הדברים שמעתה יכול לעשות ככל העולה על רוחו ח"ו, ונוטלים גם את הערבה לרמז שגם מי שאין בו טעם וריח יכול לעשות רצון הבורא ב"ה, וכשיקבל על עצמו שאינו חפץ להיות כאחד מגויי הארצות, ומעתה חפץ הוא לעשות רצון השי"ת, הרי שגם ערבה זו נוטלים ואוגדים אותה עם הלולב, ואף מקיפים את המזבח דייקא עם הערבה, ומכך ילמד האדם לעבודת השי"ת לבל ילך שולל אחר עצת יצרו הרע, כי אם אדרבה בכל מצב ובכל עת יעשה כפי מיסת ידו וכפי שידו מגעת.

על זה רמזו חז"ל במדרש דראשון הוא לחשבון עוונות, רצ"ל שהחשבון הוא שגם בבחי' ערבה ניתן לקיים מצוות השי"ת, וכאשר יקיים מצוות התורה אף במצב כזה, הרי שמצוה גוררת מצוה, וסופו שיתעלה מעלה מעלה.

זה שרמז הכתוב ואמר (דברים כא, י) **כי תצא למלחמה על אויביך** ובמלחמת היצר הכתוב מדבר, והורה הכתוב שעל האדם מוטל רק לצאת למלחמה כנגד היצר הרע, ואמנם אין המלאכה מוטלת עליו לנצחו ולמגרו, ולכן לא יעשה החשבון שכיון שלא יוכל לנצחו ולהכניעו תחת ידו שוב לא ילחם כנגדו, אלא מוטל עליו בכל יום לחפוץ ולרצות להלחם כנגדו, ובבוקרו של יום בעוררו את השחר ירוץ וימהר אל מקוה טהרה לטהר נפשו, וילמד ויעסוק בתורה קודם התפילה, ויעמוד להתפלל לפני השי"ת, ויעשה כל אשר ביכולתו, בכוחות חדשים מידי יום ביומו, ולא יחשב כלל מה שיהיה בהמשך, כי לא ניתן להתהפך להיות אדם חדש ברגע אחד, אלא צריך לכך יגיעה רבה ועצומה, ולעת הזאת יצא

כשרונות ומעלות, וכיון שחטא ופגם על זה צריך ליתן את הדין.

ולבד מזאת יש גם 'חשבון' נפרד, שאף לפי חשבוננו שהיה במצב ירוד ונמוך, אך הלא באותו שעה היה בידו ללמוד לפי דעתא דיליה, וגם במצבו המר היה בידו לקיים הרבה ממצוות השי"ת, וכי בעבור שלא הגיע למדריגה העליונה הותר לו לחיות כגוי ולפרוק עול מלכות שמים מעל צווארו חלילה.

ויתבאר בזה ענין תקיעת שופר, דאמרו חז"ל (ראש השנה דף ל"ד ע"א) אתקין ר' אבהו בקיסרי תקיעה שלושה שבירים תרועה תקיעה דמספקא ליה מהו תרועה שאמרה תורה אי גנוחי גניח אי ילולי יליל, וראוי לבאר מה שצריך שניהם. ולהנ"ל יתבאר, כי בתחילה צריך האדם לעשות חשבון נפשו ויראה כי בילדותו היה ניכר כי יתעלה מעלה מעלה באהבת ויראת ה' ע"י הכשרונות המבורכים שנתברך בהם, ועל זה גנוחי גניח שכיון שקלקל מעשיו שוב אינו זוכה לעמוד במדרגותיהם של היראים ושלמים. ושוב יעשה חשבון נפשו ויראה כי מעט עלה בידו, כי הלא יש בידו שמירת שבת ולהתפלל כיהודי וכו', ואף ללמוד כמה שעות מידי יום, ואף אם אין נשאר תלמודו חקוק בזכרונו, מכל מקום הלא זה יש בידו לעשות, והנה אף זה המעט לא עשה, ועל כן **ילולי יליל**, על מה שחשב והרהר שאם אינו זוכה לשלימות אינו כלום, ועתיד הוא ליתן על כך דין וחשבון.

ויורמז בפסוק (תהלים פט, טז) אשרי העם יודעי תרועה היינו שיודעים מאיזה טעם התרועה הוא בגנוחי גניח וילולי יליל, והוא שצריך לידע כי ה' באור פניך יהלכון, ולא נאמר ה' באור פניך יגיעו, כי העיקר הוא ההליכה, ולא עליך המלאכה לגמור, ומתוך כך מתעורר האדם לתשובה ופשפוש ותיקון המעשים כדבעי.

- אין המצוה לנצח היצר הרע אלא להלחם עמו
כפי היכולת -

עפי"ז הוסיף מרן אאדמו"ר זי"ע לבאר המדרש (תנחומא אמור, כב) עה"פ (ויקרא כג, מ) ולקחתם לכם ביום הראשון, וכי ראשון הוא אלא ראשון לחשבון עוונות. דהנה האתרוג יש לו טעם וריח,

אולם הבורא ב"ה המגיד מראשית אחרית קורא הדורות מראש, ראה שלא יעמדו במדריגה זו לזמן רב, ויבוא עת אשר יפלו ממדרגתם ולא יוכלו לבוא אל תכלית השלימות, ואז יקויים בהם 'אכן כאדם תמותון', בענייני תאוות וחומריות העולם הזה, ועלולים להתייבש ולומר דכיון שלא יעפילו להיות כנביא ואיש אלוקים, ואף לא להיות כאדם השלם, א"כ שמא אין צריכים הם לקיים מאומה, וכאשר מצינו כן באחר [הגם שאין לנו השגה בכך כלל], שאמר (חגיגה דף ט"ו ע"א) אחר ששמע ההכרזה שובו בנים שובבים חוץ מאחר, אמר איזיל ואיתהני מהאי עלמא.

ולזה כיון שראו האש הגדולה וראו לאיזה מדריגה יכולים להשיג ולהגיע, שוב יש לנו לחשוש שמא ברבות הימים ידמו שאם לא ישיגו ויעפילו למקום זה, להיות אדם השלם, שוב אין צריך מאומה, לכן כפה עליהם הקב"ה ההר כגיגית, להורות שגם אם יהיו בבחי' חשכות, ובבחי' הכתוב (תהלים יח, ה) אפפוני חבלי מות, והיצר הרע מלפפו בעבותות למושכו לרשתו, מכל מקום לא ידמה שכיון שנפל שוב אין עוד תקוה למכתו, אלא גם במצב שפל זה יראה לקיים ככל אשר יש לאל ידו, וחלילה לו לפרוק עול מעל צווארו, כי אם אדרבה דייקא במצב נמוך כזה אם יאמר שאינו חפץ להיות כאחד מגויי הארץ, ויקיים כל מצוה שיש בידו לעשות, להרבות בעוד נקודה של טהרה ועוד נקודה של קדושה, כי הדבר הזה יש לו חשיבות גדולה לפני הבורא ב"ה, ועולה מזה נחת רוח עצומה לפניו עד לאין שיעור וערוך.

- אהדריה קרא לשם יעקב שגם במדריגה

הנמוכה צריך להתחזק במה שיכול -

ויתבאר בזה הגמ' (ברכות דף י"ג ע"א) הקורא לאברהם אברם עובר בעשה, וביעקב אף לאחר שנקרא ישראל מותר לקרוא יעקב, דשאני התם דאהדריה קרא, ונודע קו' העולם לבאר בטעמא דמילתא שנעקר שם אברם לגמרי ועוברים על כך בעשה ולא תעשה, ואילו שם יעקב אהדריה קרא. ואפ"ל, דהנה יעקב אבינו ע"ה ממנו יצאו כל זרע ישראל, וכמו שנאמר (שמות א, ה) ויהי כל יוצאי ירך יעקב שבעים נפש, ועל יעקב אמרו

למלחמה לפי המציאות של עכשיו, עד שבהמשך ונתנו ה' אלוקיך בידך, אתוד"ק בתוספת ביאור.

דבריו הק' המה לימוד גדול, שצריך הרבה לעיין בזה עוד ועוד. ובאמת שרמוזים הדברים במה שאמרו חז"ל (פסיקתא זוטא ו, ו) בכל יום ויום יהיו בעיניך כחדשים, ורצ"ל שבכל יום ויום צריך האדם לפתוח מחדש, ולא ישים מגמתו לראות אם יעלה בידו להשיג ולהגיע אם לאו, כי אין בזה כל נפקא מינה לגבי עבודת האדם, אלא הוא צריך בכל יום לפתוח בעבודת קונו וצורו לפי הכוחות שיש בידו כעת.

- כפיית ההר כגיגית ללמוד שבמצב של חשכות

ג"כ צריך לעבוד את ה' -

עפ"י הנ"ל יתבארו דברי חז"ל בענין מתן תורה, שדרשו (שבת דף פ"ח ע"א) בפסוק (שמות יט, יז) ויתייצבו בתחתית ההר, מלמד שכפה עליהם הקב"ה ההר כגיגית ואמר להם אם אתם מקבלים התורה מוטב, ואם לאו וכו', וכבר נתקשו התוס' (ד"ה כפה) מפני מה הוצרכו לכך, והלא מלכותו ברצון קיבלו עליהם ואמרו נעשה ונשמע, ותירצו דשמא כשיראו האש הגדולה יחזרו בהם. והנה הוא תימה גדולה, דאם מתחילה קיבלו עליהם מלכותו ברצון ובאהבה, אם כן כל שכן עתה אחר שיראו מראות אלוקים, אשר כל העולם כולו חל מפניו, וראו אש האלוקים מתלקחת בתוך ההר, ואף על הגויים בני אומות העולם בכל העולם אחז אז אימתה ופחד ואמרו לבלעם ה' למבול ישב (זבחים דף קט"ו ע"א), אם כן בוודאי כשיראו עתה בני ישראל גודל כבוד השי"ת בוודאי לא יחזרו בהם.

ואפ"ל בזה, דהנה כשעמדו בני ישראל למרגלות הר סיני, הרי שבאותו שעה לא שלט בהם יצר הרע, וכדדרשו חז"ל (אבות ו, ב) בפסוק (שמות לב, טז) חרות על הלוחות, חירות מיצר הרע, ואמר עליהם הקב"ה (תהלים פב, ו) אני אמרתי אלוקים אתם ובני עליון כולכם, ואז אמרו 'כל אשר דבר ה' נעשה ונשמע', רצ"ל 'נעשה' רק מה ש'נשמע', שלא נעשה שום תנועה ופעולה כי אם לרצון השי"ת, ולא נזיז אבר כי אם לרצון וחפץ הבורא ית"ש.

חז"ל דהו"ל צער גידול בנים (סנהדרין דף י"ט ע"ב), והוא עלה ונתעלה עד שזכה לשם ישראל, שהוא ע"ש (בראשית לב, כט) כי שרית עם אלוקים ועם אנשים ותוכל, שהיה גדול יותר ממלאכי השרת, עד שאפילו מלאכים ושרפים לא היו יכולים להשיגו, עד שנחלקה צורתו במרכבה העליונה. שזכה לשלימות העבודה והתורה, דישראל נוטריקון יש שישים ריבוא אותיות לתורה (מגלה עמוקות, פר' ואתחנן, אופן קפו), ובבחי' ישר א"ל.

ואולם אם היה נקרא רק בשם 'ישראל', עלולים הדורות הבאים לחשוב שרק מי שיכול לבוא לידי כך, הוא מחוייב לומר מתי יגיעו מעשי למעשי אבותי, ויעמול על כך, אולם כיון שרואה בעצמו שאינו מסוגל לבוא לכדי כך, כי אין בידו לדעת כל התורה כולה, וכפי שאיתא בחז"ל כל מה ששואלין ביום הדין, ואף גם נשאל האדם אם צפה במרכבה, וכיון שרואה שאין זה בידו, שוב פוטר ידיו ביאוש ונשמת לגמרי מלעסוק בתורה. אשר על כן הדר אהדריה קרא לשם יעקב המרמז על בחי' וידו אוחות בעקב עשו (בראשית כה, כו), להורות שאף שעדיין צריך האדם להלחם במלחמה קשה עם יצרו הרע, שבכל רגע ורגע רוצה לבלעו חיים ולהכשילו בעבירות רעות רח"ל, מכל מקום אל יתייאש אלא ידע כי אף שהוא בבחי' 'יעקב' אינו פטור מן העבודה, אלא יפתח ויעשה כל אשר ביכולתו, וכאשר כה יעשה הרי כבר הובטח הוא מפי חז"ל (שבת דף ק"ד ע"א) כי הבא ליטהר מסייעין אותו.

ומעתה יבואר שאלת תלמידי רבי אליעזר ששאלו את רבם הגדול, וכיון שהיו הם מלאים הכנעה ובשפלות הברך כדרכם של צדיקי אמת, לזה באו אל רבם אשר הוא היה מלאך ה' צבאו"ת, וכדאיתא בפרקי דר"א (פרק ב) שזכה לקרני אור כקרני ההוד של משה רבינו ע"ה, ושאלו אותו רבינו היאך נעשה תשובה ונוכל לזכות לבוא למדריגתך העצומה, כי הלא אתה קדוש מרחם ומנוער, ואילו אנו נשמות נמוכות שכבר נפלנו כל כך, ומעתה מה יעלה בגורלנו, ואין אנו רואים עוד אחרית ופתח תקוה.

על זה אמר להם כתיב יענך ה' ביום צרה, רצ"ל שבכל יום ויום יעשו חשבון נפשם על היום

הזה בלבד, לראות מה יכולים הם לתקן ולעשות ביום זה ולא יבקשו להם חשבונות רבים, כי אם רק על החשבון של עתה, וכדאמרו חז"ל (ב"ר כא, ו) אין ועתה אלא לשון תשובה, שגם אם הוא בצרה גדולה עד מאוד, מכל מקום ידע כי הבוכ"ע לא בזה ולא שקץ ענות עני (תהלים כב, כה) ואין עני אלא בדעת (גדרים דף מ"א ע"א), שגם אם קלקל הדעת זו סדר טהרות (שבת דף ל"א ע"א) ופגם הרבה רח"ל, מכל מקום עתה יעשה מה שיכול ומה שיש בידו, וראיה ברורה לכך כי 'ישגבך שם אלוקי יעקב', דלכן אהדריה קרא לשם יעקב להורות על ענין האמור. ואמר להם עוד וכתוב דודי שלח ידו מן החור, רצ"ל שאם יעשו הם ככל אשר לאל ידם ויכולתם, הרי שלבסוף ישלח הקב"ה ידו ויסייע בעדם.

- בני"י תקעו במדבר להזכיר שגם אם נפלו יש חשבון על מה שיכולים כעת לקיים -

עתה נבוא לביאור מאמר חז"ל המוצב בפתח דברינו, דהנה אנו אין לנו כל השגה באותו המעשה שהיה במדבר, ורביה"ק מרנא הדברי חיים זי"ע היה מכנה אותו המעשה במדבר "די אונטער גיווארפענע מעשה", כי אמרו חז"ל (ע"ז דף ד' ע"ב) לא היו ישראל ראויים לאותו מעשה אלא להורות תשובה, ואמנם ע"ד מגידות כפי שלומדים עם נערים קטנים בבית תלמודם יש לומר באופן שיש בו כדי לימוד מוסר השכל.

דהנה נודע מאמר העולם בפירוש דברי חז"ל (ברכות דף ל"ג ע"ב) במה שנאמר (דברים י, יב) ועתה ישראל מה ה' אלוקיך דורש מעמך כי אם ליראה, וכי יראה מילתא זוטרתא היא, ומשני, אין לגבי משה מילתא זוטרתא, ונודע התמיהה שהלא משה רבינו דיבר לקהל עדת ישראל וא"כ קמה הקושיא גם ניצבה וכי יראה מילתא זוטרתא היא. אלא ביארו בספה"ק, דאמנם כן הדבר כי לכל אלו שהיו במחיצתו של משה רבינו היתה היראה דבר קל ביותר, כי קדושת משה רבינו ע"ה שעבד את השי"ת ביראה עילאה היה משפיע ומזריח בלבות בני ישראל התעוררות ויראת שמים. והיינו כי משה רבינו ע"ה הביא רוח של יראת ה' אשר נתפשט על כל סביבתו, והטיל עליהם אימה ופחד ה', וכדכתיב (תהלים לד, ח)

חונה מלאך ה' סביב ליראיו.

ולזה בעת הזאת כאשר עלה משה למרום, והראה להם השטן משה מת ומוטל במיטה, אמרו לנפשם מה יהא עמנו כעת בלא משה, כי בהיותו מתהלך בינותינו היה בידינו ללמוד תורת אמת, והיה לנו דעה אמיתית קדושה ויראה עילאה, ברם כעת שנתעלה מעמנו, שוב לא נוכל לבוא למדריגה רמה זו. ועוד דכיון שראו את משה מת וגופו מוטל במיטה, ראו שגופו פורח באויר מרוב קדושה שגם גופו נתהפך להיות כולו רוחני, וע"ד שהעיד הרה"ק רבי אלעזר זי"ע על אביו רביה"ק הרר"א זי"ע באורח לצדיק (פר' תזריע) שאמר הרר"א זי"ע 'הלוואי ויהיה לכל העולם נשמה כמו הגוף שלי', והוא מבהיל על הרעיון. ואמנם כל שכן וקל וחומר במשה רבינו ע"ה אשר היה איש האלוקים, שנתעלה כל כך, וכיון שראו בני ישראל גודל מדרגתו העצומה, שוב באו לידי יאוש, דכיון שאינו מתהלך עוד בקרב מחנותם, שוב לא יוכלו להעפיל ולהשיג מדריגה זו, ומתוך כך נפלו מטה מטה, עד שבאו לעשות אותו מעשה במדבר.

ואילו היו בני ישראל יודעים ומשיגים ענין האמור, שגם אם לא יגיעו למדריגתו של משה רבם, ואף לא למדרגתם של שבעים הזקנים, מכל מקום ישארו עבדים נאמנים להשי"ת, כי אף אם אינם בבחי' בנים כי אין עושים רצונו של מקום, מכל מקום קרויים עבדים, ויש בידם לעבדו ולעשות נחת רוח לשמו, שוב לא היו באים כלל לידי טעות.

ולזה כשעלה משה רבינו ע"ה שנית לקבל לוחות שניות, כעת שוב גבר עליהם חששם ונתייראו למאוד, שמה יעלה ביד היצר הצורר להכניס בהם ולהביאם לידי עצבות ומרה שחורה, עד שיתייאשו מעבודת השי"ת. ועל כן תקעו והריעו בכל יום, לרמז ולעורר ענין התרועה שהוא בגנוחי וילולי, להורות שיש דין ויש חשבון, וגם אם קלקל האדם כל כך מכל מקום צריך הוא להשתדל בכל נקודה קטנה, ועל ידי כך לא יפלו כבראשונה.

כענין הזה היה עם עמלק אשר בא לקרר את כלל ישראל, ואמר להם 'אתה עיף ויגע'

מעבירות שבידך, ושוב לא יוכלו להשיג ולהעפיל בעבודת השי"ת, ואף אותם המצוות במדריגה הירודה והקטנה שהיה בידם לקיים, נלחם כנגדם לבל יקיימוהו. ולזה נצטוונו (דברים כה, יח) תמחה את זכר עמלק מתחת השמים, כי עיקר העבודה הוא לייקר ולהחשיב כל עבודה קטנה וזעירא ולהשתדל לעשות כל אחד כפי מיסת ידו וכפי שידו מגעת.

ויתבאר בזה מ"ד בספה"ק (ראה בני יששכר מאמרי חודש אלול, מאמר א, אות ח; אגרא דכלה, פרשת מטות; אגרא דפרקא, אות רמ; וראה מגלה עמוקות (ואתחנן, אופן קה) שיעקב אבינו ע"ה נלחם עם עשיו אחיו ונטל מעמו את חודש אלול, ובחודש זה יעלה ביד בני ישראל להתגבר על קליפת עשיו ועמלק אשר חפצים לקרר את ישראל קדושים מעבודתם, ואילו בני ישראל אדרבה יראו לעשות כל אחד כפי מיסת ידו, ובכך יתגברו על יצרם הרע.

ולזה התקינו חז"ל לתקוע בכל שנה בחודש אלול, לרמז על ענין האמור שאף אם אין בידינו להתענות ולסגף עצמנו מיום כ' בסיון כמבואר בקדמונים, כי אין לנו כוחות הגוף והנפש לכך, מכל מקום יעשו כל אחד מה שיש בידו, כי קול דודי דופק פתחי לי, אפי' פתח קטן וזעיר, ויעשה האדם כל אשר בידו להתגבר על יצרו הרע.

זהו שרמזה תורה בריש פרשתן 'ראה אנכי נותן לפניכם היום ברכה וקללה, רצ"ל שלא יעשה החשבון שאותו ההתעוררות שמתעורר כעת לא יחזיק לזמן רב, כי מי ביקש זאת מידם לחשב כזאת, אלא התרחק לכה"פ בשבוע זה מדבר עבירה, ויעשה כפי כוחותיו הנטועים בו. והיה אם הוא לא יעשה החשבון הזה ולהתפתות אחר עצת יצרו הרע לבוא לכלל ייאוש, הרי שגם בשמים לא יחשבו לו כל אותם המעשים, ואדרבה ידונו אותו לכף זכות.

ובחשבון זה תלוי ברכה וקללה, ופירש הכתוב את הברכה שאם ישמע היום ויעשה כפי מיסת ידו או אז אשר תשמעו יזכה גם לסייעתא דלעילא כי הבא לטהר מסייעין אותו, ברם והקללה אם לא תשמעו שכאשר לא יקבל האדם על עצמו בקבלה לכה"פ על אותו היום, או אז

חפץ שיחשוב האדם תמיד מהעבירות שבידו ויתייאש מדרך הטוב, ובזכות מה שיתחזק בעבודת השי"ת יזכה לסייעתא דשמיא ולהתעלות מעלה מעלה.

יעזור השי"ת ויהי החודש הזה סוף וקץ לכל צרותינו תחילה וראש לפדיון נפשנו, ויחדש עלינו את החודש הזה לששון ולשמחה לישועה ולנחמה, הרופא לשבורי לב יחבש לעצבותם, ולכל בני ישראל יהיה אור במושבותם, שמח ומאיר באור תורה, אורה ברוחניות ואורה בגשמיות, בגוף ובנפש, ויזכו הכל לכתובה וחתומה טובה בספרן של צדיקים לאלתר לחיים טובים ולשלום, ונזכה בקרוב להגאל בגאולה השלימה במהרה בימינו אמן.

תפילת ערבית התפלל לפני העמוד הר"ר משה בנימין שטמר גבאי בית מדרשנו בקרית צאנו טבריה. אחר מעריב נגשו הרב חיים מנחם יעקובוביץ מפעיה"ק, יחד עם מנהלי מאפיית המצות 'היימישע מצות' פעיה"ק, הר"ר שלמה ברבר והר"ר בנימין קלוגר, לקבל ברכת הקודש, לרגל תחילת אפיית המצות בימים אלו לאור הביקוש הגדול הקיים למצות המהדרות מבית 'היימישע מצות'.

יום ראשון פר' שופטים ב' דר"ח אלול

לפני תפילת שחרית הניח מרן שליט"א תפילין להבחור הבר מצוה מרדכי מנחם נ"י בן הר"ר משה לוי מב"ב (ב"ר אלימלך מפעיה"ק).

בתפילת שחרית ניגש מרן שליט"א לתפילת הלל לפני העמוד, ועלה רביעי לתורה.

לאחר התפילה תקע מרן שליט"א בשופר תשר"ת תש"ת תר"ת, ולאחריה אמרו העשרה פרקי תהלים הנוהגים לומר בכל יום בחודש אלול (מלבד ביום שב"ק), ולא אמרו היה"ר שלאחר אמירת תהלים מפני ראש חודש.

בערב סידר מרן שליט"א חופה וקידושין אצל החתן מאיר נ"י בן הרה"ג ר' אברהם שמעון מאשינסקי שליט"א ר"מ בישיבה"ק לצעירים שפע חיים בב"ב (בהג"ר יואל נחום שליט"א רא"כ חצות בירושלים), ע"ב הרה"ח ר' מנחם מאיר קליין מפעיה"ק (ב"ר אברהם יצחק צבי ממאנשעסטער, וח"ר בעריש בעלז מפעיה"ק).

לאחמ"כ החלו להכנס אנשי שלומינו תושבי קרייתנו הק' לקודש פנימה לקראת ימי הרחמים והרצון. קבלת הקהל נמשכה עד לערך השעה 11.00.

לעול הוא לירד מטה מטה עד אשר 'וסרתם מן הדרך אשר אנכי מצוה אתכם' וגו', שיסור לגמרי מהדרך שלא יקיים אפי' מצוה קלה אחת.

וע"ז רמז בבעה"ט ראה אנכי שבעשרת הדברות, שיראה ויחזה בענין זה שכפה הקב"ה על בני ישראל הר כגיגית, ללמדם שאף בשעת חשכות חושך ענן וערפל ללא מדריגות, גם שם צריך לעבוד את השי"ת בכל היכולת, ובזה תלוי כל התעלותו.

- דברי התעוררות לחודש אלול -

איני מדבר ח"ו לאחרים, כי כאן מדברים לפני היראים והשלמים, ורק לעצמי אני דורש, מה אומר ומה אדבר, בושתי ונכלמתי להרים אלוקי פני אליך, וכאשר עושים החשבון שכבר עבר ביעף שנה שלימה, ואני אנה אני בא, אין בי לא תורה ולא מצוות ולא יראת שמים, כי אם אדרבה נפילתי עוד מטה מטה, ולפי השכל הפשוט הרי שהיה צריך היאוש לאחוז בי, ברם כאמור יש לנו להתחזק, כי הלא אין אנו רוצים לפרוק עול ולהיות כאחד מגויי הארצות, ולכן על אף הכל יקבל על עצמו עול מלכות שמים שלימה מעתה, ויעשה כל אשר בידו להראות לפניו ית"ש כי רצוננו לעשות רצונך ומי מעכב שאור שבעיסה ושעבוד מלכויות, והרצון הזה עולה לרעווא לפני הבורא ית"ש, ומשפיע עלינו חסד ורחמים וסייעתא דשמיא.

י"ה זכות אבות יגן עלינו, שיהיה לנו עוד תקוה טובה שנוכל להתנהג כראוי, ולהתחזק ביותר בקבלת עול מלכות שמים, ויערה עלינו השי"ת רוח תשובה ורוח טהרה, ונזכה לנצל את המתנה הטובה שנתן לנו הבורא ב"ה ברחמיו המרובים את ימי חודש אלול, בהם יכול כל אחד ואחד להיות כבריה חדשה וכקטן שנולד דמי. ויורמז בפסוק (ישעי' א, טז) רחצו הזכו הסירו רוע מעלליכם מנגד עיני, רצ"ל רחצו הזכו, וכי תאמר היאך יכול אני לרחוץ ולהסיר כל הזוהמא ממני, על זה אמר הסירו רוע מעלליכם, שלא יחשוב כלל מהעבירות שבידו, ומה שהיה עד כה, אלא כעת יתחיל בכוחות מחודשים לעבדו ולקיים מצוותיו ית"ש, שזהו היפוך רצון היצר אשר הוא

בחצרות קדשינו

הגה"ק שליט"א, בהחזקת ממלכת התורה, החינוך והחסידות דחסידי צאנז.

ימי השותפות השנתיים, אשר כאמור יישאו את הכותרת 'שלכם', יבטאו פשוטו כמשמעו את דבר השותפות בין אלפי אנ"ש למען החזקת מפעלות הקודש, כאשר במהלכו יבואו חשבון בפני אלפי השותפים לדבר מצוה, עם פירוט כל הקורות בשנה האחרונה בזכות ובאמצעות שותפות קודש גדולה זו, בדמות החזקת התורה ולומדיה והרחבת גבולותיה, לצד כל פעילות חצר הקודש, בהיקפי פעילות חסרי תקדים והתרחבות משמעותית המרנינה כל לב.

"האמת חייבת להיאמר, שגם אנחנו הופתענו", אומרים המנהלים מוה"ר בר יוחאי שמעון הי"ו ומוה"ר זאב קליין הי"ו, "מטבע הדברים, במרוצת היום יום אין אנו שמים לב לכל התרחבות גדולה כקטנה, בחומר ובגשם, והכל נכנס תחת גדר ה'שוטף', אולם כאשר התיישבנו לבוא חשבון עם אלפי השותפים שלנו, הוכנו באלם והלם לנוכח המספרים והיקפי הפעילות שעוברים תחת ידינו במהלך השנה, חלקם פשוט מכפילים את עצמם כהנה וכהנה, בעקבות הריבוי והגידול המבורך בליעה"ר".

"אנו שמחים ומודים על היכולת, לראות את כל הטוב הזה בעינינו, ועל ההזדמנות לשתף את אלפי

'שלכם' – השותפות הגדולה ביותר

מסכמים תשפ"ב יחד עם אלפי השותפים

לא בכל יום יושבים השותפים יחדיו לערוך דין וחשבון מפורט על מאורעות השנה החולפת, על ההוצאות וההכנסות, הפיתוח וההרחבות, השדרוגים והצרכים, וגם – התכניות לעתיד. אחת לשנה, ישבו הם השותפים ובפניהם הנתונים והמספרים, הדוחות והתחזיות. יחדיו יסכמו את העבר, יחד יפסעו בס"ד אל העתיד.

גם בשותפות הגדולה ביותר בחצר קדשינו, עמלים בימים אלו מנהלי היכלי התורה והחסד דחסידי צאנז, מחד – להודות ולעדכן את אלפי השותפים הנאמנים לכל הי"ש המבורך אותו צברו בחשבון הזכויות שלהם במהלך השנה החולפת, ומאידך – להמשיך ולהעמיק את השותפות האיתנה, להוסיף לה נדבכים ועמודי תווך, על מנת לאפשר להרחיב ולהגדיל בס"ד את העשייה הברוכה עוד ועוד, גם בשנה הבעל"ט.

תחת הכותרת 'שלכם' – ראו גידולים שגידלתם, יוצאים בימים אלו בהיכלי התורה והחסד דחסידי צאנז, לימי השותפות השנתיים כפי שכבר הוקבע והונהג בחצר קדשינו מדי שנה בשנה, כאשר המוני אנשי שלומנו מצטרפים כאיש אחד ובלב אחד לשותפות של אור וקדושה במסגרת 'נר למאור' – שותפות קודש עם עטרו"ת כ"ק מרן אדמו"ר

חצר הקודש צאנז

קרית צאנז נתניה

מדרש תנחומ"א

משתתפים אנו בצערם ובאבלם הכבד של ידידינו היקרים והנכבדים, נודעים בשערים לשם ולתהלה, חסידים ואנשי מעשה, מסורים בכל לב ונפש לכל קדשי בית צאנז, ה"ה

הרה"ח ר' אהרן בורד הי"ו אב"י בירושלים עיה"ק

ובניו החשובים והיקרים

מוה"ר שמואל הי"ו - מנהל כוללי הש"ס

מוה"ר מאיר הי"ו - מנהל מוסדוה"ק בירושלים עיה"ק

מוה"ר יחיאל הי"ו - אב"י בביתר

מוה"ר משה הי"ו - מנהל כולל חיי תורה

מוה"ר חיים הי"ו - אב"י בחיפה

ומוה"ר יצחק ליב הי"ו - אב"י בירושלים

וכל המשפחה הנכבדה

היושבים בעמק הבכא

על פטירתה בפתע פתאום של רעייתו-אמם

מרת בורד ע"ה

המקום ינחם אתכם בתוך שאר אבלי ציון וירושלים ולא תוסיפו לדאבה עוד, ומהרה נזכה שיקויים הכתוב בלע המות לנצח ומחה ה' אלקים דמעיה מעל כל פנים

"לנוכח המספרים והנתונים המרשימים הללו", אומרים המנהלים, "לא נותר לנו אלא לשאת תפילה אל בורא עולמים, שלא יבוש המעין ולא יקצץ האילן, שנזכה כולנו יחד להמשיך בשותפות קודש זה וולשאת בכס"ף את משא הקודש עוד רבות בשנים, להרחיב את גבולות התורה, החינוך והחסידות לתפארת ולשם ולנחת רוחו של עטרו"ת אבינו רועינו שליט"א, עדי נזכה כולנו לקבל את פני משיח צדקינו ומלכינו בראשנו, אכ"ר.

סכין רבת זכויות

מגבית 'החותך חיים לכל חי' - ממלכת התורה

והחינוך צאנו חיפה

לקראת ימי הרחמים והרצון יוצאים בממלכת התורה והחינוך בחיפה במגבית השנתית "החותך חיים לכל חי" המוקדשת כולה למען המשך קיומה והחזקתה של ממלכת הפאר דחסידי צאנו בחיפה - כוללי האברכים, ישיבה גדולה דברי יציב, תלמוד תורה דרכי אבות, בית המדרש ושאר פעולות החסד שע"י מוסדותינו הק'.

כמסורת השנים האחרונות בהן מתקיימת מגבית ייחודית זו, מקווים הנהלת המוסדות גם השנה להשתתפות נרחבת של המוני אנשי שלומנו מכל אתר ואתר אשר ייטלו חלקם בהחזקת התורה ולומדיה. מגבית שנתית זו חיונית מאד עבורם, על

השותפים - כל אחד ואחד בשמו הטוב יבורך - בכל הנעשה והנשמע, ובכל התוצאות והזכויות, פרי השותפות האמיצה של כולנו יחד בראשות עטרו"ת אבינו רועינו שליט"א.

לסיכומה של תשפ"ב - נאיר באור יקרות את מאות תלמידי הרשת הישיבות הקדושות, אשר הוגים בתורה בקדושה ובטהרה ובשאיפות לב לעלות ולהתעלות במעלות רמות, ועליהם חונים עשרות חברי הצוותות הרוחניים הרבנים הגאונים שליט"א בראשות הגה"צ ראש הישיבה ואב"ד קהילותינו הק' בארה"ב, המשקיעים כוחם ומרצם להעמדת לגיונות של תלמידי חכמים במסילה העולה בית ק-ל.

ואכן, היבול המפואר אינו מאכזב, כאשר באים אנו חשבון ומגלים כי קרוב לשני מיליון שעות לימוד תורה במהלך השנה ע"י מאות התלמידים בהיכלי התורה, הניבו סך עצום של 232,968 דפי גפ"ת אותם שינו התלמידים, ועמדו בכור המבחן על כ-115,000 דפים עליהם התעטרו למעלה מ-250 תלמידים בעטרות כבוד ונזרי תפארה על ידיעותיהם המרשימות.

למראה היבול המרהיב הלזה, יכולים אלפי השותפים כולם להתפעם ולשאוב קורת רוח מפירות הגידולים אשר גידלו הם יחדיו, כי הכל הוא 'שלכם' - של השותפים הנכבדים כולם.

הצר הקודש צאנו

קרית צאנו נתניה

כסא דנחמתא

משתתפים אנו בצערו ובאבלו הכבד של ידידינו האברך היקר והנעלה, מחכמי ורבני כולל מרכז התורה פעיה"ק, שייף עייל שייף ונפיק ולא מחזיק טיבותא לנפשיה, ממית עצמו באהלה של תורה רבות בשנים, ה"ה

הרה"ג ר' חיים מנחם וינגרטן הי"ו

אב"י פעיה"ק

ובניו החשובים והיקרים, ה"ה

הר"ר ישראל דוד הי"ו אב"י בחיפה

הר"ר יקותיאל יהודה הי"ו אב"י בקרית צאנו טבריה

הבה"ח שמואל צבי הי"ו

הבה"ח בן ציון הי"ו

הר"ר אלכסנדר משה הי"ו אב"י פעיה"ק

והילד ינו"ח אברהם הי"ו

הילד ינו"ח יעקב יוסף הי"ו

וכל המשפחה הנכבדה

היושבים בעמק הבכא על פטירת זוגתו-אמם המחנכת הדגולה

מרת הינדא וינגרטן ע"ה

יה"ר שלא ישמע עוד בגבולכם שום שבר ושוד, ולא תוסיפו לדאבה עוד,

ויבולע המות לנצח ומחה ה' דמעה מעל כל פנים, עדי יקיצו וירננו שוכני עפר אמן

לוינשטיין - 054-8407828 הר"ר חיים שלמה לוי -
054/8407828.

מסע החירום של מנהלי עטרת צפת

סיפורו של תלמוד התורה בצפת, מכה גלים בקרב אנשי שלומנו.

תלמוד התורה המקודשת העומד תחת מוסדות התורה, החינוך והטהרה - עטרת צפת, נקלע למבוכה כלכלית גדולה כתוצאה מרדיפה רבת חודשים מצד הרשויות המקומיות ובית המשפט. אנשי שלומנו די בכל אתר ואתר המתוודעים למצב ולהתרעת בית המשפט לסלק תשלום בסך 300,000 ₪ באופן מידי, אחרת יסולקו התלמידים מן המבנה והשנה החדשה שאך כעת התחילה - תבוא מהר מדי לקיצה - נרתמים במלוא עוזם לסייע בידי המנהלים החשובים לגייס את הסכום הגדול.

השתלשלותו של הסיפור, ארוכה היא:

זה התחיל לאחר חילופי הקדנציות ברשות המקומית. פתאום התעוררו גורמים שונים והחלו מערערים על זכותו של תלמוד התורה הנאדר בקודש, אשר הוקם בשליחות קדשו של כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א, להמשיך ולשכון בשטח אשר הוקצה למענו. חודשים ארוכים ביותר של דיונים על גבי דיונים והשתדלויות חובקות עולם, עדיין לא השיגו את המבוקש.

מנת שיוכלו להמשיך ולהחזיק את ממלכת התורה בעירו של רב אבדימי.

במסגרת מגבית 'החותך חיים לכל חי' מוענקת סכין מושחזת ומיוחדת לידידי המוסדות, תמכין דאורייתא התורמים תרומה חד פעמית. כאשר השנה יוענק גם משחזי סכינים לקיים מנהג חסידים להשחזי הסכין מדי ערב שב"ק - סכינים אשר מלבד הסגולה הגדולה כמנהג ישראל ומנהג רבוה"ק זי"ע לרכוש סכין חדשה לראש השנה שהוא מסוגל מאד לפרנסה למשך השנה הבאה עלינו לטובה, מלבד זאת, גם השחזת הסכין היא רב סגולה הסכין המיוחדת תוענק לכל התורם תרומה חד-פעמית של 250 ₪.

מנהלי המוסדות, אשר עומדות רגליהם במלחמה קיומית מדי חודש בחודשו למען המשך קיום ממלכת התורה והחינוך, פונים בקריאה לכלל אנ"ש להשתתף במגבית חשובה זו, ובזכות התורה הק' יזכו להתברך בכתובה וחתומה טובה, ובפרנסה ברווח כשנים הטובות לברכה. לשם כך יופיעו נציגי המוסדות בכל מקומות מושבות אנ"ש, ויעמדו בדוכן התרומה בימי קבלת הקהל אצל כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א לזכות את הרבים לשאת בעול החזקת התורה. כמו"כ ניתן להשתתף במגבית בתרומה אצל מנהלי המוסדות: הרה"ח ר' יוסף יהונתן שנק - 050-4101135 הר"ר צבי אלימלך

ברכת מזל"א טבא וגדיא יא

ברגשי גיל ושמחה נביע ברכתנו להאגרי"ך המופלג, ברוך הכשרון ואנצ'ר סגולה, ידיו לו רב בתורה ובחסידות, לשונו עט סופר מהיר, מחשובי סופרי המלך, לעריכת דא"ח מכ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א העומד בעריכת הגליון במסירותו און קין מדי שבוע בשבוע

הרב בנש"ק אריה ליבוש שמרלר שליט"א

לרגל יום שמחת

שמחת נישואי בנו בכורו החתן המו"מ בתוי"ש מורנו אנרהם צבי נ"ו
עב"ג בת קדושים שתחי' במול טוב ובשעטומ"צ

ויהי, אך ששון ושמחה ישמע לעד במעונו, ויזכה לרוות רוב נחת דקדושה ממנו ומכל יוציא, לגדלם לתורה לחופה ולמעש"ט, מתוך רוב שפע ונחת דקדושה, ושפע רב לעלמי עלמאי, אך טוב וחסד ישרור בצאלו כל הימים.

המברכים בכל לב

תברי מכוון "עין החיים" - מערכת "בצילא דמהימנותא"

על פרטי העצרת נפרסם אי"ה בשבועות הקרובים. ניתן כבר כעת לתת תרומה יקרה וחשובה זו, ולרכוש מליץ יושר לימי הדין מבעוד מועד, אצל מנהל "אחים לשמחה", מוה"ר ישראל גולדשטיין הי"ו בטל': 052-7129114.

מפעל החסד "שפע חיים ורחמים" וועדת הדיור דחסידי צאנז בעדכונים חשובים לאנ"ש שעדיין מחוסרי דיור

במפעל החסד "שפע חיים ורחמים" הפועל רבות למען הדיור בחצר קדשנו, להגשים צוואת הקודש שתהיה דירה לכל אברך, מבקשים להודיע בתיאום עם וועדת הדיור דחסידי צאנז, עדכונים חשובים על העבר ועל האופציות לעתיד.

מכרז המגרשים בשכונת המושבה בטבריה

ברשות מקרקעי ישראל פרסמו השבוע את מספר ההצעות המשתתפות במכרז ואת מועד ההגירה ובחירת המגרשים, להלן הנתונים לידיעת הציבור. מועד ההגירה: כ"ו אלול הבעל"ט, כאשר כמה ימים אחר כך יפורסמו התוצאות.

מספר המשתתפים הזכאים שהצעתם נמצאה תקינה בחלק המכרז למחוסרי הדיור שאינם בני מקום - במגרשים הדו משפחתיים: 182 משפחות מכלל הציבור, כאשר מאנ"ש נרשמו דרך שפע חיים ורחמים 98 משפחות [יותר מ-50% מכלל המשתתפים בחלק זה של המכרז]. מתוך כל הנ"ל - 60 משפחות יזכו [כלומר 1 מכל 3 משתתפים זוכה]. זהו נתון דרמטי שכבר לא קיים היום בהגרות של מחיר למשתכן בטבריה! יש לציין שהמלצת שפע חיים ורחמים הייתה להירשם לחלק זה של המכרז לאחר ניתוח הנתונים והתייעצות עם אנשי מקצוע, דבר שהוכיח את עצמו בסייעתא דשמיא.

במגרשים החד משפחתיים: 232 משפחות שהצעתם נמצאה תקינה - מתמודדות בהגירה זו. מתוכם 37 משפחות מאנ"ש. 22 משפחות יזכו במגרשים אלו מתוך הסכום הכולל של המתמודדים [כלומר 1 מכל 11 משתתפים זוכה]. יש לציין שבחלק המכרז של בני המקום ישנם הרבה מחוסרי הדיור כך שבני המקום בעלי הדיור אינם משתתפים בהגירה כלל.

המצב כעת הוא - שאם המנהלים החשובים, הרב משה ישראלי והרב יהושע שמרלר, לא יגיסו בשבועות הקרובים את מלוא הסכום, תלמוד התורה יינעל וייסגר בהוראת בית המשפט, מבלי בניין ומבלי כיתות, וכל ההשקעה האדירה והכבירה שהושקעה במהלך השנים, תרד לטמיון, אבל שאולה.

המצב המסוכן לא הותיר ברירה למנהלים החשובים מלבד להסתובב בכל מקומות מושבותיהם של אנשי שלומנו היקרים - בהגיעם בימי האורה והברכה בהם מופיע כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א לברך את עם ישראל באהבה בברכה השנים - בשעות הללו בהן נאספים כל אשר קרוב אל אילן החיים, ניצבים המנהלים ומבקשים את עזרת הציבור כולו בהשתתפות חד-פעמית של 300 ₪, למען הצלת תלמוד התורה.

ותשובה ותפילה וצדקה: מפעל "אחים לשמחה" דחסידי צאנז בקריאה של חיבה לכל אנ"ש בארץ ישראל ובחול להשתתף במגבית כופר נפש למען מקרי מצוקה

בחודש הרחמים והסליחות הקרוב, יוצאים במפעל "אחים לשמחה" דחסידי צאנז בקריאה של חיבה לכל אנ"ש בארץ ישראל ובחול, לתת תרומת ה', כופר נפש של 360 ₪, שיוקדשו למקרי מצוקה קשים אצל משפחות המשיאות את ילדיהם, שזקוקות לעזרה מיוחדת והעול לכך מוטל על ראשי "אחים לשמחה".

יו"ר מפעל "אחים לשמחה", הגה"צ אב"ד קהילתנו הק' בארה"ב וראש הישיבה שליט"א, שמדרבן כל העת להגדיל ולהוסיף את התמיכות בקרב כלל אנ"ש - עומד על גבי גבאי "אחים לשמחה", לתת תמיכות מיוחדות ומוגדלות למשפחות שמצבם הכלכלי קשה והגיעו ב"ה לידי שמחה בביתם, שעל בסיס זה הוקם "אחים לשמחה", ולצורך זה מוקדשת מגבית זו של ירח האיתנים, בחודשי אלול-תשרי הקרובים אי"ה.

במסגרת המגבית זו תערך העצרת השנתית "צדקה וחסד ורחמים" בקרית צאנז נתניה, עם תכנית ייחודית לשנה זו, כאשר בוודאי כל מי שלב בשר בקרבו ורואה קצת את סביבתו מבין שהפעם יותר מתמיד ישנן משפחות שזועקות לעזרה והמוני משתתפי העצרת בוודאי ישימו דבר זה אל ליבם.

ברכותינו שיזכה לישא חן בעיני אלקים ואדם וברכת קדשו של כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א תלווהו בכל אשר יפנה וילך, להגדיל תורה ולהאדירה, ולמען יוכלו האברכים לשבת בבית ה' לאורך ימים ושנים טובות בהרחבת הדעת דקדושה.

חלוקא דרבנן - דעם רעביני'ס טלית : גם השנה יתקיים הגורל המיוחד על הטלית של מרן שליט"א
מהנהלת הישיבה באלעד נמסר בסיפוק רב לקהל אנשי שלומנו החפצים לזכות בזכות החזקת התורה, ולהציב יסוד איתן לישיבה הק', שגם השנה יתקיים הגורל על "הטלית השאולה" הקדושה של כ"ק מרן שליט"א בו התעטף ברגעים הנעלים במשך השנה, במעמדים הנוראים והמטלטלים של השנה, בקריאת המגילה בליל פורים, בדרשת שבת הגדול, וכן יתעטף בזה בפתיחת הימים הקדושים יום הראשון של סליחות - - - **במוצאי מנוחה קדמנוך תחלה** - - - , באמירת זכור ברית בערב ראש השנה, בדרשת שבת שובה, בקריאת משנה תורה, ובעידן רעוא דרעוין של ירח האיתנים במעמד ההקפות שניות.

כבר בימים אלו פונים קהל אנשי שלומינו לרכוש כרטיסי הגרלה במגבית השנתית שתיערך גם השנה, להצלת קופת הישיבה עקב המצב הקשה, ובזה מביעים את חיבתם כלפי דעם רעביני'ס ישיבה אין אלעד, המונה כבר היום 90 בחורי חמד ושמו הטוב הולך למרחוק. וכפי שכ"ק מרן אדמו"ר שליט"א מעיד באגרתו הקדושה:

"אדרוש בכבוד אכסניא של תורה ה"ה הישיבה לצעירים 'שפע חיים' שע"י מוסדותינו הק' בעיר אלעד, אשר מאז הקמתה לפני שנים ספורות עלתה כפורחת ושמה הטוב הולך לפניו בעולם התורה, וב"ה שהיא מוסיפה לילך מחיל אל חיל... כשכולן שוין לטובה בשקידת הבחורים על תלמודם בהתמדה רבה, תחת הדרכתם של רמ"ם ומשגיחים תלמידי חכמים שליט"א המשקיעים רבות להנחותם במעלות התורה והיראה במסילה העולה בית אל"

בס"ד כעת אחר מלאות חמש שנים לפתיחת הישיבה מחודש אלול תשע"ח, מונה הישיבה קרוב למאה בחורי חמד כ"י. 3 שיעורים ו- 18 אנשי צוות.

לפי ההערכה חלק גדול משאר הנרשמים בכל חלקי המרכז הם בני הציבור החרדי. כך גם בהגרלות מחיר למשתכן שנערכו בשכונת המושבה חלק גדול מהזוכים הם מהציבור החרדי. מועד בחירת המגרשים: החל מיום א' י"ב מרחשוון ה'תשפ"ג הבעל"ט למשך מספר ימים.

ההגרלה הבאה של מחיר למשתכן

בעוד מספר ימים תיפתח הגרלה נוספת של מחיר למשתכן על בנינים הצמודים ממש למגרשים הנ"ל במחירים נמוכים מאד כאשר בנינים אלו מתאימים ביותר לאנ"ש [עד 6 קומות בבניין], מומלץ לכל בעלי הזכאות להירשם להגרלות אלו אשר לפי הודעות משרד השיכון אמורות להיפתח בימים הקרובים.

איתור דירות יד שניה

מומלץ לברר על דירות יד שניה בסמיכות לפרויקט המושבה [שכונת רמת אגוז, רחוב לוי אשכול והסמוכים לו] שם המחירים עדיין לא עלו בצורה משמעותית ותוך מספר שנים מועט בסיעתא דשמיא יש היתכנות גדולה להתחרדות כל האזור עם התקדמות הקמת שכונת המושבה.

בשליחותו של כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א:

מוה"ר יודל שפירא, מנהל רשת הכוללים 'מרכז

התורה' קרית צאנו, יגיע לליקווד ביום ראשון הקרוב
לרגל המצב הכלכלי הקשה אליו נקלעה רשת כוללי האברכים "מרכז התורה" קרית צאנו, יוצא המנהל, העסקן המסור, מוה"ר יודל שפירא הי"ו לליקווד שבארה"ב, ביום ראשון הקרוב, בשליחותו של כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א, לגייס יהודים יקרים, תומכי תורה, למען הצלתו של "מרכז התורה" המונה כיום למעלה מ-400 אברכים עמלי תורה.

ר' יודל הי"ו ישהה בליקווד כשבועיים ימים ויעלה לבתי נדיבים בעם מתוך מטרה להגביר חיילים לתורה ולהרחיב בסיעתא דשמיא את מעגל התמיכה ב"מרכז התורה", לאחר שמחד גיסא התרבו ספסלי דבי מדרשא, ורק השנה (עד לרישום האחרון בחודש תמוז) נכנסו ללמוד בכולל קרוב ל-60 אברכים צעירים (!), ומאידך גיסא הוטלו קיצוצים כואבים בתקציבי הרשויות.

העלות הכוללת השנתית של החזקת הישיבה עומדת על סך כ-1,800,000 ₪ לשנה, והגירעון השנתי שצריך לגייס מתרומות לאחר תקציבים ושכ"ל עומד על סך כ-700,000 ₪ לשנה.

בנוסף עלות פתיחת הלימודים לשנת תשפ"ג עמדה על סך 90,000 ₪, שכלל את שיפוץ היכל הישיבה וחדרי הפנימיה, קניית ציוד וריהוט.

על מנת להדביק את הגירעון התקציבי המעיק יצאו שוב מנהלי הישיבה עם מגבית "חלוקא דרבנן" בו יזכה זוכה אחד לקבל לידו את הטלית הקדושה - דעם רעבינס טלית, ומכירת הכרטיסים בעיצומה, ואף יעמדו בדוכן מיוחד ביום הראשון של סליחות.

כך אזכה לחלוקא דרבנן ולטלית נאה

מחיר כרטיס 18 ש"ח למשך שנה, 2 כרטיסים - 26 ₪ לחודש למשך שנה, 3 כרטיסים - 30 ₪ לחודש למשך שנה, פרנס יום + 8 כרטיסים - 12 * 72 ₪ לחודש למשך שנה כדי לזכות בחלוקא דרבנן פנו עוד היום למוקד מכירת הכרטיסים בפלא' 054-8431998.

ישיבת בין הזמנים "סדרי חיים"

בימי בין הזמנים אשר עברו עלינו לטובה יצאו ב"בחצרות החיים" במבצע קודש מיוחד בשם "סדרי חיים" אשר הוקם במטרה שלא יפסק קול התורה והתפילה במחוזותינו גם בימים שבהם אין מתקיימים סדרי הישיבה לתועלת כלל בחורי החמד שזכו לשמור על סדרי יום מלאים וגדושים בתורה עבודה וחילוץ עצמות בצורה מופלאה ובמתן שכרה בצידה יותר מ- 200!!! הגרלות יקרות ערך.

ביניהם כובעים וגלאטע בעקיטשעס', ספרי קודש, ומילגות מכובדות להוקיר ולהעריך את הלומדים בימים אלו שאין מתקיימים סדרי הישיבה. המבצע חולק לשלושה ענפים (א) הכנה לתפילה וק"ש כהלכתה: (ב) לימוד של חצי שעה לפני התפילה, וקריאת שמע בזמנה כהלכתה א צאנזע דאווענן תפילה בזמנה ובמנין כראוי. (ג) לימוד התורה"ק - מיט א צאנזע געשמאק;

ההגרלות על עידוד הלימוד, היו באופן מיוחד בהם כל לומד הזוכה, מקבל מילגה לפי השעות

שבהם למד, על כל שעה מתוגמל יותר. ואכן מאות מבחורי אנ"ש מכל קצווי ארץ הקודש מתלמידי הישיבות ובני החבורות זכו להעביר את ימי בין הזמנים באופן נעלה, וכמהשך ישיר לזמן הנפלא אותו סימו, וכהכנה הראויה לזמן החדש הבעל"ט.

פקנסים מיוחדים הודפסו לצורך רישום עצמי של הבחורים, ואכן מה נחמד היה למראה, המחוזות שנצפו בהיכלי בתי המדרשים בכל אתר ואתר, שהיו מלאים ודגושים בלומדי תורה, וקול התורה המשיך להדהד במוחזותינו, כשאפתו הגדולה של רבינו שליט"א, להמשיך את סדרי הלימודים וסדר היום כמתקנתו בכל השנה, כראוי לחסידשע בחורים.

קשרי תהילה נקשרו לראשי בחצרות החיים, ולאחראים בכל אתר ואתר, הן מצדם של הורי הבחורים, ואף מהבחורים עצמם שהעידו שדבר זה נסך בהם כוחות להמשיך ביתר שאת ועוז, את סדר היום כהרגלם, ועל אף הבין הזמנים שנמשך כשבוע בלבד בישיבה גדול ושבועיים בישיבה"ק, שמרו כל יום ועל סדרי לימוד של כמה וכמה שעות.

מבחצרות החיים מבקשים למסור את תודותיהם לארגון המופלא משכני, שבכל השנה, ובפרט בימים שאין בהם סדרי ישיבה כהרגלם ומעודד את העשייה המבורכת למען הבחורים, זמירות יאמרו ותשבחות ישמיעו לרחוק ולקרוב, הרה"ג ר' מרדכי וידער שליט"א והרה"ג ר' יוסף שלמה גרליץ הי"ו - על עשיתם המבורכת למען הכלל וכן נזכיר את ידידינו הנכבד הרה"ח ר' אברהם רייך שליט"א מליקווד שתרום סכום הגון למען ישיבה זו ואחרונים חביבים המוני אנשי שלומינו שתרומו ותמכו במסגרת זו למען רווחת המוני בחורי אנ"ש וזכות כל השעות לימוד והתפילות יעמדו להם לנצח נצחים אכי"ר.

ההגרלה תתקיים בעז"ה ביום ג' י"ז אלול. מבחצרות החיים מבקשים למסור לכל הבחורים שעדיין לא מסרו את הפנקס, שימסרו זאת בהקדם האפשרי, בחורי הישיבות למנהלים הרוחניים, ובחורי החבורות לראשי החבורות.

ידיעות לקראת ימים הנוראים הבעל"ט בחצר הקודש

נמשכת ההיערכות המקיפה לקראת ירח האיתנים בצילא דמהימנותא אצל עטרו"ת כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א. בהנהלת היכלי התורה והחסד דחסידי צאנז שוקדים בימים אלו בכל המישורים בהכנות נמרצות לאירוח המוני אנ"ש מכל אתר ואתר, בהשקעת עתק של משאבים ודמים מרובים לרווחת הקהל הגדול בליעה"ר.

מכירת מקומות:

- נמשכת מכירת המקומות לירח האיתנים בהיכל הגדול - הרישום יתאפשר עד ליום ה' פר' כי תצא - י"ב באולול בלבד.
- הרישום מתאפשר 24 שעות ביממה באמצעות מכשירי קהילות הפרוסים בכל בתי מדרשינו ובכל אתר ואתר.
- הרישום באמצעות קופה בשם 'חצר הקודש צאנז', ע"י הזדהות במספר הזהות האישי של כל אחד מאנ"ש, ובתשלום בכרטיס אשראי.
- מקומות עמידה בפארענצ'עס - לבחורים בלבד, ניתן לרכוש גם במוקד הנ"ל.
- כמו"כ נותר מספר מצומצם של מקומות בעזרת הנשים אשר בהיכל המתיבתא - שם מתקיימת תפילת 'קול הצאן' וכל הקודם זוכה.
- שימו לב: במערכת הרישום מעודכנת היסטוריית הרכישה שלכם מדי שנה, המערכת תציע לכם לרכוש מקומות כמונהגים מדי שנה במידה והנכם מבקשים להוסיף מקומות, תינתן האפשרות להירשם לרשימת ההמתנה ללא הבטחה למתן מקום אחר או נוסף מפאת ריבוי הקהל. הגביה של התשלום על המקום הנוסף תבצע רק אם המקומות ישובצו בפועל.
- במערכת קיימת אפשרות שליחת פניה או בקשה, באמצעות סימון תיבת הדואר בחלק העליון של המערכת.
- לתשומת לב: לא תתקיים מכירת מקומות בשאר מקומות ומועדים, כולל יום א' דסליחות, והרישום יתבצע אך ורק במערכת ובמועדים הנ"ל.

הרחבות ושיפורים:

- מחמת הלחץ זו הדחק ההולך וגובר בפעמי רגלינו - חגים וזמנים עת אשר מתקבצים יחדיו אלפי המסתופפים בצילא דמהימנותא, ועד להשגת פתרון מקיף אשר יתן בס"ד מענה הולם כראוי וכיאות לרווחת הציבור הגדול בליעה"ר, מושקעים בימים אלו ע"י הנהלת היכלי התורה והחסד דחסידי צאנז, דמים מרובים תרתי משמע, במבצע בוק ובהשקעת עתק, של שינוי ושיפור פני ההיכל הגדול, הכולל הרחבה משמעותית ושינוי סדרי הכניסה, המבואות, חדרי הנוחיות ומקומות הפארענצ'עס לבחורים, ועוד רבות.
- עם השלמת העבודות הנרחבות לקראת ירח האיתנים בס"ד, יתווספו עוד מאות מקומות ישיבה ועמידה על הפארענצ'עס, לרווחת הקהל הגדול המסתופף בצל עטרו"ת כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א. לנוחיות הקהל, נביא כאן את תמצית השינויים והשיפורים הרבים:
- **הוספת שטח ענק** - כל מבואת הכניסה הכולל את שטח המלתחה, נטילת הידיים וחדרי הנוחיות - נהרסו כליל כמו גם הקיר החוצץ ביניהם לבין ההיכל הגדול, כשהשטח כולו צורף לחטיבה אחת יחד עם ההיכל הגדול, במתחם רחב ידיים זה, יתווספו בס"ד מאות מקומות ישיבה.
- **העברת הפארענצ'עס לצד צפון** - בעקבות צירוף שטח זה להיכל הגדול, הועתק מקומם של הפארענצ'עס לצד צפון, שם תוקם בס"ד טריבונת ענק עבור כלל תלמידי הישיבות הק', בתוספת מקומות עמידה מסך המקומות בעבר.
- **נדידת מקומות הישיבה לצד דרום** - מפאת העמדת הפארענצ'עס במקום זה, תבוטל הישיבה מתחת לבמת הפארענצ'עס כמדי שנה, וכל מקומות הישיבה יזוזו אל צד דרום במקצת, על מנת לאפשר את מקומות העמידה לתלמידי הישיבות.
- **הגבהת מתחם הישיבה מתחת לגלריה** - שינוי מרכזי וחשוב המבוצע בס"ד בהשקעה גדולה נוסף, לרווחת הקהל הגדול היושב בפוליש שמתחת לבמת עזרת הנשים במערב ההיכל, כאשר השנה יוגבה כל מתחם הישיבה על גבי במה, על מנת לאפשר לכל הקהל הגדול הישוב שם לחזות ולשמוע את עבודת הקודש.
- **הגבהת מקום מרן שליט"א** - מקום מושבו של עטרו"ת כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א, יהיה בס"ד על במה מוגבהת, כדי לאפשר להמוני המסתופפים בצילא דמהימנותא לחזות בעבודת הקודש בכל מהלך התפילות בימי ירח האיתנים. לא תותר כלל עמידה ע"ג הבמה ומסביב לה בכל מהלך ירח האיתנים.
- **מתחם כניסה ממוזג ומוצלל** - סמוך לכניסה להיכל הגדול, יוכשר מתחם רחב ידיים עם הצללה איכותית ומיזוג אויר, שם יוקמו עשרות עמדות נטילת ידיים, ומתחם מיוחד לשימוש כמלתחה. בסמוך, יוצבו עשרות חדרי נוחיות, כמו גם בסמוך לשאר הכניסות להיכל הגדול.
- **מיזוג אויר** - מערכת ענק למיזוג אויר תוצב לתגבור המבואות החדשים והשטחים הנוספים בהיכל הגדול.
- **במת כניסה לעזרת הנשים העליונה** - הכניסה לעזרת הנשים העליונה (קומה ב' בהיכל הגדול), תתבצע השנה באמצעות מדרגות ובמה שתיבנה היישר מהשביל המוביל מרחוב בני יששכר. כיורי רחצה ומתקן לשתייה יוצבו במקום. כל המתחם הסובב את ההיכל הגדול בצד מזרח ודרום, ישמשו כמעברים לגברים בלבד.
- **הוספת מקומות לבית יעקב** - גם בעזרת הנשים יתווספו מקומות ישיבה בס"ד.
- **פתרון אקוסטי לבמת הגלריה** - תוסדר הכניסה לבמת עזרת הנשים באמצעות פתרון אקוסטי שיאפשר את התפילה ללא מפריעים, ובנוחות מקסימלית ליושבים על גבי הבמה ומתחתיה.
- גם במתחמי סעודות החג וכוס של ברכה, יתבצעו בס"ד שינויים ושיפורים רבים, כפי שיתפרסם בהמשך.
- **מפות התמצאות של קרית החינוך וההיכל הגדול**, עם כל השינויים וההרחבות, יפורסמו א"ה בהתקרב ירח האיתנים, לרווחת והתמצאות הקהל הגדול.
- **בהיכלי התורה והחסד דחסידי צאנז**, קוראים לכל אחד ואחד מציבור אנ"ש שיש בידו רעיונות או הצעות, בקשות או פתרונות לרווחת הציבור, להעבירם אל משרדי המוסדות או בקול צאנז, על מנת שיוכלו לדון בהם ולבצע את הטוב והיעיל ביותר לרווחת הציבור הגדול בליעה"ר.

גליון זה נדבת

ידידינו הנכבד והנעלה, יקר שבערכין
הרה"ח ר' אברהם מרדכי אסקל הי"ו
אב"י ביוניאן סיטי

לרגל השמחה השרויה במעונו במז"ט
שפחת נישואי הנכדה תחי'
בת בנו הרה"ח ר' ישראל הי"ו
עב"ג החתן המו"מ בתוי"ש
כמר שמואל שפיצר נ"י
בן הרה"ח ר' אפרים פישל הי"ו

אך ששון ושפחה ישכון באהלו תמיד
מתוך סיד"ש ושפע רב לעלמי עלמיה

החתונה תתקיים א"ה ביום ב'
באולמי כרם מנחם בבארא פארק

ברכת מזל טוב

לידידינו הנכבד והנעלה, יקר שבערכין העומד
לימינו בהפצת דברות הקודש בחיפה
הר"ר אלחנן דוב קניג הי"ו

לרגל השמחה השרויה במעונו
שפחת הכנס בנו כמר שלמה בצלאל נ"י
לנועם עול תורה ומצוות
במזל טוב ובשעטומי"צ

ובברכת מזל טוב לאביו
הרה"ח ר' שמואל יעקב הי"ו - ירושלים
ולחותנו הרה"ג ר' אהרן ישעי' שכטר שליט"א - חיפה

אך ששון ושפחה ישכון באהלו תמיד
מתוך סיד"ש ושפע רב לעלמי עלמיה

גליון זה נדבת

ידידינו הנכבד והנעלה, יקר שבערכין

הרב שלום עוזר ריבנוביץ הי"ו
אב"י בירושלים עיה"ק

לרגל השמחה השרויה במעונו
שפחת הולדת הבת תחי'
במזל טוב ובשעטומי"צ

ובברכת מזל טוב לחותנו
הרב בנימין יצחק אוורבוך שליט"א
אב"י פעיה"ק

אך ששון ושפחה ישכון באהלו תמיד
מתוך סיד"ש ושפע רב לעלמי עלמיה

מערכת 'בצילא דמהימנותא'

לקהל אנ"ש הנכבדים!

בימים אלו ניתנת ההזדמנות לאנ"ש בכל אתר, להצטרפות למעגל המנויים לבטאוננו, במסגרת
המבצע השנתי של מערכת בצילא דמהימנותא בימי חודש אלול.
המצטרפים עד ראש השנה הבעל"ט, יקבלו חינם את הגליון למשך חודשיים.

כמו כן, אלו המנויים אשר עדיין לא העבירו את דמי המנוי, נא לפנות למערכת בהקדם, אצל

מוה"ר ישראל חיים בלומנטל הי"ו בפלא' 052-7610534